

ARKIVI I MAQEDONISË – SHKUP
MJETE SHKENCORE-INFORMATIVE PËR DOKUMENTACIONIN ARKIVOR NË
GJUHË TË HUAJA

UDHËZUES
PËR PËRMBAJTJEN E MATERIALEVE ARKIVORE TË MIKROFILMUARA
TË SJELLË NGA ARKIVAT E BASHKIMIT SOVJETIK

LIBRI 1

PUNOI:
Tronda Pejoviq

Shkup, 1995

HYRJE

Në zhvillimin historik të të gjithë popujve ballkanikë, veçanërisht atyre sllavë, Rusia luan një rol shumë të rëndësishëm. Ky rol është veçanërisht i rëndësishëm në lidhje me Maqedoninë, e cila për një kohë të gjatë ka qenë nën robërinë osmane. Interesimi i Rusisë për Maqedoninë në periudha të ndryshme historike ka krijuar një material të pasur mbi marrëdhëniet e politikës ruse ndaj Maqedonisë, mbi rolin e saj në zgjidhjen e të ashtuquajturës "çështje maqedonase," që përfundoi me copëtimin e Maqedonisë, si dhe mbi kontributin e politikës sovjetike përmes Kominternit në njohjen e kombit maqedonas si një komb i veçantë me identitetin e tij të veçantë.

Hulumtimet e para në arkivat sovjetike, të pasura me materiale të rëndësishme historike për Maqedoninë, filluan diku në vitet '60 të këtij shekulli. Ato u intensifikuan gjatë viteve '70, ndërsa nga vitet '80 u zhvilluan tashmë si projekte të planifikuara dhe të menduara mirë, me qëllim gjetjen e gjithçkaje që ka lidhje me vendin tonë ose që ndriçon ngjarje të caktuara nga historia maqedonase.

Ndër hulumtuesit në arkivat sovjetike duhet të përmenden, para së gjithash, B. Ristovski, G. Todorovski, R. Kirjazovski, Q. Lape, V. Mošin, K. Ilievska, si dhe më pas V. Ivanoski, R. Terzievski, A. Trajanovski e të tjerë. Në hulumtimet më të vona përfshihet edhe S. Blagoev. Megjithatë, përkundër hulumtimeve intensive arkivore në institucione të tilla si: Arkivi i Politikës së Jashtme të Rusisë (Архив Внешней Политики России), Arkivi Qendror Shtetëror Historik i BRSS (Центральный Государственный Исторический Архив СССР) – Moskë, Arkivi i Akademisë së Shkencave të BRSS – Leningrad, Arkivi i BRSS – Leningrad dhe Moskë, Biblioteka Shtetërore e BRSS me emrin V. I. Lenini – Moskë (Biblioteka Shtetërore "V. I. Lenini"), Biblioteka Publike Shtetërore "Shçedrin" dhe të tjera, pjesa më e madhe e arkivit të pasur për Maqedoninë ende nuk është studiuar mjaftueshëm.

Ky udhëzues paraqet materialet arkivore, të mikrofilmuara në arkivat sovjetike, që kanë të bëjnë me Maqedoninë dhe historinë maqedonase.

Materialet arkivore të mikrofilmuara, të sjella nga arkivat sovjetike, që përbëhen nga 36 mikrofilma me më shumë se 7.680 mikroskedarë, janë të karaktereve të ndryshme. Në mënyrë të kushtezuar, ato mund të ndahen në disa grupe, edhe pse në të gjithë filmat ka materiale të llojeve të ndryshme.

Grupi i parë i dokumenteve mund të karakterizohet si korrespondencë diplomatike. Këto janë raporte të dërguara nga konsulata ruse në Bitolë për në Ambasadën në Stamboll dhe në Ministrinë e Jashtme të Rusisë, lidhur me situatën politike, ekonomike, shoqërore dhe aspekte të

tjera në Maqedoni, për luftërat fetare mes Egzarhijës dhe Patriarkanës, për veprimtarinë e propagandës katolike dhe protestante, për abuzimet e autoriteteve turke, për aktivitetet shqiptare dhe kështu me radhë.

Grupi i dytë i materialeve arkivore ka të bëjë me dokumente lidhur me edukimin e inteligjencës maqedonase në Rusi.

Përgjatë fillimit të shekullit të 19-të është koha kur zhvillohen lidhjet më të ndryshme të Rusisë me popujt ballkanikë. Gjatë kësaj periudhe, politika zyrtare ruse forcon interesin e saj për Maqedoninë, dhe këtë e bën përmes Kishës Ortodokse, e cila zgjeron ndikimin e saj në këtë vend. Konkretisht, në vitin 1870, Rusia e detyron Turqinë të lejojë krijimin e një kishe ortodokse bullgare të veçantë – Egzarhija, me kontroll mbi disa pjesë të provincës turke të Maqedonisë.

Kështu fillon ajo që njihet si "çështja maqedonase." Populli i shtypur maqedonas në Rusi gjithashtu e sheh Rusinë si çlirimtare. Ajo furnizoi shkollat dhe manastiret në Maqedoni me pajisje dhe mjete mësimore, pranoi dhe trajnoi një numër të madh të rinjsh nga Maqedonia, shumica e të cilëve më vonë do të formonin atë inteligjencë maqedonase që do të bëhej e vetëdijshme për veçantinë e saj kombëtare. Në dokumentet e asaj kohe janë gjetur të dhëna për edukimin e figurave më të shquara të historisë sonë kulturore – K. Misirkov, vëllezërit Çupovski dhe një sërë maqedonasish të tjerë, si dhe më vonë për veprimtarinë e tyre rreth krijimit të shoqatave shkencore-letrare dhe arsimore-nacionaliste, botimit të gazetave dhe revistave.

Veçanërisht duhet theksuar veprimtaria e pasur etnografike dhe tjetër e bullgarit P. Draganov për të provuar karakterin maqedonas të "bullgarëve maqedonas", si dhe veprimtaria etnografike e kroatit S. Verkoviç.

Pas kësaj, grupi i ardhshëm i dokumenteve përfshin ditarët e udhëtarëve që vizituan Maqedoninë dhe në përshtypjet e tyre paraqesin të dhëna geografike, etnografike, statistikore për vende të ndryshme të banuara në Maqedoni, si dhe informacione për gjendjen në vend. Këtu përfshihen ditarët e personaliteteve të shquara si: V. Grigoroviç, P. Miqukov, A. Šofman, A. Amfiteatrov dhe konsujt Hitrov dhe Jakubovski, por edhe përshtypjet e udhëtimit nëpër Maqedoni nga persona të panjohur, madje edhe anonimë.

Për pas, ka materiale të botuara në Rusi dhe Bullgari në formën e librave të veçantë, studimeve dhe shkrimeve të botuara në gazeta ditore, revista periodike dhe mujore, të cilat përpiqen të tërheqin vëmendjen e lexuesve për "çështjen maqedonase". Këtu përfshihen librat "Stariot" (Jane Sandanski) të H. Konstantinov, "Gjendja në Maqedoni" i A. Strašimirov dhe libri i P. Miqukov, "Krizë Ballkanike dhe Politika e Izvoqski". Nga punimet e botuara, duhet të përmenden kujtimet për veprimtarinë diplomatike të grafit Ignatjev, diplomat i shquar dhe

nënshkruet i Marrëveshjes së San Stefano, korrespondenca e përfaqësuesve diplomatikë rusë për situatën në Europë dhe Ballkan gjatë periudhës 1900-1913, punimet e Shoqatës për Bashkimin Shkencor Sllav lidhur me mosmarrëveshjen serbo-bullgare për Maqedoninë në vitin 1913, si dhe dokumentet e Kominternit për historinë e Partisë Komuniste të Jugosllavisë.

Materialet arkivore të përbëra nga shkrime në revista mujore dhe gazeta ditore janë kryesisht marrë nga tituj të tillë si: "Sovremennik" (Sovremenik), "Žizn" (Jeta), "Slavjanski izvestija" ("Lajmet Sllave"), "Komunističeskij internacional" ("Internacionalja Komuniste"), "Bolševik", dhe gazetat që dilnin në Sofi "Glas makedonski" dhe "Pravo".

Në të gjitha këto gazeta dhe revista, rregullisht janë publikuar artikuj për Maqedoninë si problemin më të madh të Ballkanit, "mollë e sherrit" për vendet fqinje, ku janë shprehur mendime të ndryshme rreth çështjes se kush është Maqedonia dhe kujt i takon, me tendencën që deri në vitin 1913 të pranohej ideja për një shtet maqedonas autonom dhe të pavarur.

Veçanërisht duhet të përmenden revistat "Glas makedonski" dhe "Pravo", të cilat shtypeshin në Sofi si organe të shoqatave maqedonase në Bullgari dhe shprehën orientimet e ndryshme të Maqedonasve në emigracion. Nuk duhet të harrohet as veprimtaria e emigracionit në Amerikë dhe qëndrimi i tij ndaj lëvizjes çlirimtare, veprimtaria e shoqatave maqedonase të emigrantëve në Amerikë gjatë dy luftërave botërore, e cila gjithashtu ka pasur pasqyrimin e saj në shtypin e kohës.

Nuk duhet të harrohet as veprimtaria e emigracionit në Amerikë dhe qëndrimi i tij ndaj lëvizjes çlirimtare, veprimtaria e shoqatave maqedonase të emigrantëve në Amerikë gjatë dy luftërave botërore, e cila gjithashtu ka pasur pasqyrimin e saj në shtypin e kohës.

Përmes fondeve është realizuar foliacioni, prandaj të dhënat e nevojshme mund të kërkohen vetëm sipas firmës.

"KORRESPONDENCË DIPLOMATIKE"

"ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKVË"

"FONDI: AMBASADA NË KONSTANTINOPOL (AMBASADA NË STAMBOLL)
ARKIVI KRYESOR U-A2 (ARKIVI KRYESOR U-A2)"

"MIKROFILM: 1046

VITET: 1857-1876

FILMIMEGRAFI: 260

METRA: 10

GJUHA: ruse, franceze, bullgare"

"PËRMBATJA: Korrespondencë diplomatike lidhur me Maqedoninë"

"1. Nga viti 1857, dosja 2555 deri në vitin 1862, dosja 2260 1857-1862

- Raporte nga Konsullata Ruse në Selanik në gjuhën frënge."

2. 1862 vit., d.2260

1862

- Dërguar në Konsullatën Ruse në Selanik për: situatën në Maqedoni; shfaqjen e grupeve kryengritëse dhe shoqërive sekrete për luftë kundër pushtetit turk; për shpërndarjen e propagandës franceze përmes katolicizmit; formimin e komisioneve për regjistrimin e pasurisë qytetare dhe sasive të taksave me praninë e përfaqësuesve nga konsullatat.

3. 1863 vit., d. 2261

1863

- Dërguar në të cilën përmendet aktiviteti i etnologut të njohur Stevan Verkoviq.

4. 1864 vit., d. 2262

1864

- Të dhëna për Strumicën dhe Vodenin; për mjetet materiale të marra nga Rusia si ndihmë për shkollat sllave në Maqedoni.

5. 1865 vit., d. 2263

1865

- Për ndërtimin e rrugëve nga ana e pushtetit turk - nga Selaniku deri në Seres dhe nga Vloshi deri në Larisa, për marrjen me forcë të punëtorëve dhe të tjera.

6. 1866 vit., d. 2264

1866

- Për shpërndarjen e pakënaqësisë ndërmjet popullit për shkak të taksave të larta dhe regjimit të ashpër; për masat e marra kundër kryengritësve nga ana e pushtetit turk.

7. 1867 vit., d. 2265

1867

- Për marrëdhëniet ndërmjet popullsisë kristiane dhe myslimane; pakënaqësia e shtresave më të varfra nga pushteti; shfaqja e grupeve të vogla për aksione kundër turqve; për plaçkitjet nga gegët.

8. 1868 god., d. 2266

1868

- Për urdhrin e vezirit të madh për ndalimin e ndryshimit të vendbanimit të të krishterëve

9. 1868 god., 2267

1868

- Për dhënien e medaljes së artë për koleksionin e pasur të veshjeve popullore nga Maqedonia për S. Verkoviq; themelimin e tipografisë në Selanik dhe botimin e revistës "Selanik" në gjuhën turke, hebraike, bullgare dhe greke; ardhja në Selanik e V. Pelagiqit; hyrjen e reformave administrative në Perandorinë Osmane; veprimtarinë e Komitetit të fshehtë bullgar në Maqedoni; për krijimin e grindjeve ndërmjet klerit ortodoks dhe popullit nga autoritetet kishtare greke.

10. 1871 god., d. 2269

1871

- Për fillimin e punëve për ndërtimin e hekurudhës nga Selaniku përmes Shkupit deri në Bosnje; përshkrimi i situatës së rrugëve në Selanik dhe në tërë Maqedoninë; raport për mënyrën e ndërtimit të rrugëve dhe urave nga inxhinierët turq; për situatën e punëve hidraulike.

11. 1872 god., d. 2270

1872

- Për hapjen e institucionit edukativ për vajzat jugosllave në Moskë; përplasja ndërmjet mitropolitit Nathanael dhe popullsisë lokale; për gjendjen e qimeve të marra dhe çmimin e tyre.

12. 1873 god., d. 2271

1873

- Për mbledhjen e kontributeve bamirësie në Rusi për themelimin e shkollave sllave në Maqedoni; mbërritja në Selanik e pasaportistit prusian G. Pauli; për shkarkimin e guvernatorit të përgjithshëm të Selanikut, Omer Fevzi-paşa, dhe emërimin e Akif-paşa; shënime për qytetet dhe fshatrat maqedonase që kanë nevojë për shkolla popullore; ardhja në Maqedoni e misionarëve protestantë; për vlerësimin e intensitetit të propagandës katolike në Bitola.

13. 1874 god., d. 2272

1874

- Për shpërndarjen e uniatizmit në Voden, Strumicë, Kukuš dhe në rajonin e Dojranit.

14. 1875 god., d. 2273

1875

- Për shpërndarjen e plaçkitjeve; urdhri që të njihet kleri egzarhistik Petar Umbarov si përfaqësues zyrtar i Kishës Ortodokse; për ardhjen në Selanik të Vavsi-efendi, anëtar i Gjykatës së Apelit në Ministrinë e Drejtësisë.

15. 1876 god., d. 2274

1876

- Për masat e marra në lidhje me zbatimin e urdhrave të fermanit të fundit të sulltanit; për shpërndarjen e helenizmit në Maqedoni; për shënimin e grofit austriak Andraši; përshkrimi i sanxhakut të Serës; për situatën në Maqedoni pas miratimit të kushtetutës turke; për kërkesën që konsulli rus Ignatjev të ndërhyjë për popullsinë maqedonase në konferencën e Stambollit; për veprimtarinë e uniatëve; letër e hapur për përfaqësuesit e fuqive evropiane që të angazhohen për zgjidhjen e çështjes lindore.

16. Arkivi Kryesor U-A2; viti 1874, d. 905, 1874

- Raporti i këshilltarit të jashtëm V. Maksimov dërguar konsullit rus për luftërat fetare në Maqedoni; për kërkesën që vilajeti i Bitollës të nënshtruhet nën egzarhinat bullgare; për përplasjet e popullsisë sllave me autoritetet kishtarë greke; për përplasjet ndërmjet egzarhistëve dhe patriarkistëve; për shpërndarjen e uniatizmit.

ARKIVI I POLITIKËS EKSTERNE TË RUSISË - MOSKVË
(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKVË)

FONDI: AMBASADA NË KONSTANTINOPOL
(AMBASADA NË STAMBOLL)
ARKIVI KRYESOR U-A2 (ARKIVI KRYESOR U-A2)

MIKROFILM: 1050

VITET: 1861-1875

FILMIMET: 578

GJUHA: ruski, bugarski

PËRBËRJA: Raporti i përfaqësuesve diplomatikë rusë në Maqedoni dërguar Ministrisë së Jashtme të Rusisë

FONDI: AMBASADA NË STAMBOLL

1861, viti, dosja 1415

- Raporti i konsullit rus Hitrov për: situatën në Maqedoni; udhëtimi i tij nga Selaniku në Bitola; arrestimi i D. Miladinov (me kopje të kërkesës së D. Miladinov dërguar konsullit rus); vdekja e sultanit Abdul-Mexhid; plaçkitjet, dhunat, vrasjet në vend; shpërndarja e plaçkitjeve; për konvertimin e detyruar të të krishterëve në fe myslimane; 2 letra nga D. Miladinov për Lobanov - Rostkovski dhe për ambasadorin francez në Stamboll.

-

1862, viti, dosja 1416

- Për kërkesën që të gjitha familjet nga Maqedonia të transferohen në Rusi; për qëndrimin e mitropolitit Venedikt si shkak i grindjeve ndërmjet të krishterëve; veprimtaria e konsullatës greke në Bitola; antagonizmi ndërmjet grekëve dhe "mësuesve bullgarë"; trazirat në Greqi; lufta e Turqisë me Malin e Zi; për pjesëmarrjen e bandave të plaçkitësve shqiptarë në radhët e bashibozukëve; për mbledhjen e vullnetarëve për frontin e Selanikut dhe dërgimin e armëve dhe municioneve; intriga të mitropolitit; paraqitja e një gjykate turke dhe gjykimi në prani të 12 konsujve; për keqtrajtimin e të krishterëve në burgjet turke; për ndikimin e propagandës katolike dhe protestante në një pjesë të popullsisë si rezultat i padrejtësive të mitropolitit Venedikt.

1863, viti, dosja 1417

- Për rastin e klerikut bullgar; mbyllja e librarive dhe zhvillimi i kontrollit në shtëpitë dhe shkollat në sanxhakun e Bitollës; parandalimi i shpërndarjes së ideologjisë pansllave mes popullatës, e cila kundërshtonte helenizimin; forcimi i propagandës katolike; për taksat e larta dhe keqpërdorimet në mbledhjen e tyre nga "poljakët"; zjarri në Bitola; përpjekja e konsullit austriak për të shqyrtuar mundësitë për të formuar transportin detar në Liqenin e Ohrit dhe në lumin Drin; për shpërndarjen e ndikimit të Austrisë dhe Francës përmes propagandës katolike në Bitola.

1864, viti, dosja 1418

- Për fillimin e zbatimit të reformave: reorganizimi i policisë, hyrja në fuqi e sistemit të ri të taksave, emërimi i rojeve polake "poljakët"; përkrahimi i udhëtimit të Hitrovit në Maqedoni (Tikveš, Mariovë) dhe njoftimi për botimin e një vepre me të dhëna etnografike dhe statistike për Maqedoninë; për shpërndarjen e helenizimit nga mitropoliti Venedikt; për zhvillimin e ndjenjës sllave tek populli; mbajtja e shërbesave fetare në gjuhën sllave; hapja e shkollës së parë sllave në Ohër; veprimtaritë e vëllezërve Miladinov; reagimi i klerit grek; plani i Husni-paşës për të dërguar një ekspeditë në Dibër për të parandaluar plaçkitjet; për disa ndryshime administrative dhe territoriale; ardhja në Bitola e çerkesëve nga Kaukazi.

1865, viti, dosja 1419

- Për kundërshtimin e popullsisë së pasur që të paguajë kontribute për Patriarkanën; dështimi i Husni-paşës në misionin e tij për të qetësuar plaçkitjet në rajonin e Dibrës; festimi në Bitola i përvjetorit të ngjitjes në fron të sultanit Abdul-Aziz; hakmarrja e gjakut nga shqiptarët; fillimi i punëve për ndërtimin e rrugës Bitola - Selanik; vizita e Husni-paşës në Veles; mbledhja e fondeve për viktimat e zjarrit në Stamboll; kërkesa nga banorët e Bitollës për të kryer shërbimet fetare në gjuhën sllave dhe për të hapur shkollën sllave; hapja e shkollës sllave të Ohrit "Dritëdhënësit Sllavë Kirili dhe Metodi" nga Dijamandiev, me lejen e mitropolitit Meletie.

1866, viti, dosja 1420

- Për hapjen e katedrës për gjuhën bullgare në shkollën greke në Bitola (mësuesi i babait të R. @inzifov); intoleranca fetare ndërmjet patriarkistëve dhe egzarhistëve; hyrja në fuqi e taksave të reja nga autoritetet turke; kërkesa për të siguruar fonde për të dërguar shkollimin e vajzës së

D. Miladinov, Carevka; hapja e shkollës në Ohër; kërkesa nga popullsia sllave e Velesit, [tipit dhe Bitollës që të përjashtohen nga Patriarkana greke.

1867, viti, dosja 1420

- Për mbylljen e shkollës sllave në Ohër, pas kërkesës së mitropolitit Meletie; dëbimi i debarjanëve për shkak të padrejtësive të bandave të plaçkitësve; aktivitetet e propagandës katolike; të dhëna për numrin e familjeve që pranuan uniatizmin në Tikveš dhe Veles dhe emrat e klerikëve të tyre; të dhëna për numrin e ushtrisë në pjesë të ndryshme të Thesalisë; një tabelë për produktet natyrore të vilajetit të Rumelisë (grurë, misër, elb, avene etj.); për zvogëlimin e intensitetit të propagandës katolike në Bitola; ndarja e re administrative e Maqedonisë; të dhëna për numrin e manastireve dhe kishave në rajonin e Kosturës dhe Hrupishës; ndarja administrative dhe kishtare e sanxhakut të Bitollës, Kosturës dhe Ohrit; të dhëna për ndarjen administrative të sanxhakut të Ohrit.

1868, viti, dosja 1422

- Për hapjen në fshatin Trnovo, në Bitola, të shkollës falas për mësimin e gjuhëve romake, greke dhe frënge; mbledhja e taksave të reja dhe shpërndarja e kredive për tregtarët dhe artisanët për të mbajtur ushtrinë; të dhëna për rregullimin e ri të gjykatave; aktivitetet e bandave të plaçkitësve në rajonin e Dibrës.

1869, viti, dosja 1423

- Për largimin e G. Prliçevit nga mitropoliti Meletie për shkak të luftës së tij kundër helenizimit; projekte për zgjidhjen e çështjes kishtare; për luftën ndërmjet mbështetësve grekë dhe bullgarë dhe shfrytëzimin e kësaj lufte nga propaganda katolike; aktivitetet rreth mbledhjes së fondeve dhe forcës punëtore për ndërtimin e rrugës Bitola - Voden; shpallja nga popullsia e Ohrit se ata nuk e pranojnë Patriarkanën greke; fillimi i përgatitjeve për ndërtimin e linjës hekurudhore nga kufiri austriak deri në Selanik.

1870, viti, dosja 1424

- Të dhëna për veprimtarinë e propagandave perëndimore dhe për gjendjen e arsimit popullor në rrethin e Bitollës; të dhëna për zhvillimin industrial dhe për vlerën e kafshëve të importuara dhe të eksportuara në sanxhakët e Bitollës, Kosturës dhe Ohrit gjatë vitit 1869; emërimi i mitropolitit nga Egzarhija bullgare në Veles; kërkesa për bashkimin e disa eparhive

me Egzarhinë bullgare; të dhëna për prodhimin dhe çmimet e grurit në Maqedoni gjatë vitit 1870.

1871, viti, dosja 1425

- Për trazirat në rajonin e Dibrës të shkaktuara nga rritja e taksave; pasojat e korrjes së dobët në vitin 1870; rezultatet e korrjes në vitin 1871.

1872, viti, dosja 1426

- Për keqtrajtimin e të krishterëve nga ana e pushtetit turk; për abuzimet e administratës turke, pakënaqësinë e popullatës dhe ankesat e saj te konsujt e huaj.

1873, viti, dosja 1427

- Të dhëna për industrinë dhe tregtinë në sanxhakun e Bitollës; të dhëna për produktet më të rëndësishme evropiane të ekspozuara në panairin e Prilepit në vitin 1873, me shenjën e vlerës së tyre në lira turke; lista e produkteve më të rëndësishme turke të ekspozuara në panairin e Prilepit të vitit 1873, me shenjën e vlerës së tyre në lira turke.

1874, viti, dosja 1428

- Për ardhjen në Bitola të mutesarifit të ri Jamil-bej; për situatën e vështirë të popullsisë si pasojë e dimrit të ftohtë dhe epidemisë të kafshët; trazirat në Debar; të dhëna për lëvizjen e kafshëve në panairin e Velesit; gjendja e tregtisë me kafshë në Karas (Shqipëria e Zi), fshati Vozarci, Tikveš; tabela për dërgesën e kafshëve për shitje në panairin e Velesit; tabela për gjendjen e panairit të pranverës në Karas, Vozarci; për formimin e një sanxhaku të ri (Prizren, Shkup, Shkodra dhe Debar) të drejtuar nga Saib-paša; shitja publike e 32 çiflikëve në Bitola, Lerin, Kožan, Prespë; arrestimi dhe persekutimi në Athos i arkimandritit Kozma për kalimin në Egzarhijat; lëvizja "bullgare" në rajonin e Ohrit, të udhëhequr nga Natanail; abuzimet me ruajtësit polakë, të quajtur "poljakët".

1875, viti, dosja 1429

- Të dhëna për zhvillimin e industrisë dhe tregtisë në territorin e Konsullatës në vitin 1874; analiza krahasuese në krahasim me vitin 1873 si dëshmi për rënien e prodhimit; lista e produkteve perëndimore të eksportuara në panairin e Prilepit në vitin 1874; lista e produkteve turke të eksportuara në panairin e Prilepit në vitin 1874; represionet kundër lëvizjes kishë-

"bullgare" në Debar dhe Kichevo; formimi i komunës "bullgare" në Kichevo; situata e vështirë ekonomike e popullsisë: uria, bandat e armatosura, trazirat në Debar dhe masat e autoriteteve turke; lufta mes "egzarhistëve" dhe "patriarshistëve"; të dhëna për tregtinë me kafshë në dy panairët e mbajtura pranverën në Bitola; të dhëna për kafshët e sjella në panairin e Velesit në vitin 1875; të dhëna për kafshët e shitura në këtë panair; të dhëna për gjendjen e panairit në fshatin Vozarci në vitin 1875; kërkesa nga Natanail për libra kishtarë në gjuhën romane për popullsinë vllahe në Bitola dhe Kruševo; shpallja e iradesë sultanesë më 20 shtator.

1876, viti, dosja 1430

- Për notën e grofit Andraşi; njoftimi për reformat në Perandorinë Osmane; aktiviteti i Apostol Margarit; pakënaqësia e "rajes" nga reformat e shpallura; programi për përmirësimin e kushteve të popullsisë së krishterë përmes reformave në administratë, gjyqësor, politikën e tatimeve dhe më gjerë.

1877, vit, dosja 1431

- Përkeqësimi i kushteve të popullsisë; varfërimi i "rajes"; abuzime nga autoritetet gjyqësore dhe administrative; vendosja e tatimeve të jashtëzakonshme.

Fondi: Arkivi Kryesor U-A2 (Arkivi Kryesor U-A2)

□ 1875, d. 142

- Kërkesa nga mësuesja Stanislava Balkanova që të mundësohet arsimi në një institucion shtetëror me kosto shtetërore.

□ d. 144

- Kërkesa nga "komuna bullgare" në Bitola që të përgatitet një udhëzues sipas modelit të atij në shkollën e Ohrit.

□ d. 145

- Informacion për shpërndarjen e mutefizëve dhe për urdhrin që të mblidhen rekrutat e klasës së tretë (rezervistët).

□ d. 901

Për informacione mbi gjendjen e shkollës bullgare në Bitola.

1861, d. 1184 (I)

- Për hapjen e Konsullatës Ruse në Bitola; veprimet e Kishës Greke; ndikimi i propagandës katolike dhe protestante; ndarja e brendshme e bashkësisë të krishterë si rezultat i

veprimeve të Mitropolitit Venedikt; gjendja e popullsisë të krishtere; kërkesa për ndihmë financiare për ekzistencën e familjes së D. Miladinov; aktiviteti i konsullatave të tjera në Bitola.

1862

- Për lajmet se grekët po përgatiten për luftë kundër Turqisë; gjendja e rëndë materiale e ushtrisë turke; rasti i priftit të Bufit; moszbatimi i reformave; aktivitetet helenizuese të kazinosë së Manastirit dhe shkatërrimi i saj; lufta malazeze dhe ngjarjet në Serbi; të dhëna për qytetin e Velesit dhe rrethinën; ndërtimi i Kishës Katedrale “Shën Pantelejmon” në Veles; përshkrimi i manastireve përgjatë rrugës nga Velesi drejt Tikveshit, Mariovës dhe Shtipit

d. 1185

- Për trazirat e shqiptarëve nga Debar; grumbullimi i bashibozukut; arrestimi i mësuesit të Ohrit, G. Prliçev dhe nipi i tij Parman; të dhëna për aktivitetet me të cilat merreshin mësuesit në sanxhakët e Bitolës, Kosturit dhe Ohrit dhe për vlerën e mallrave të importuara dhe të eksportuara në vitin 1869; të dhëna për të korrat në vitin 1870; përfundimi i përgatitjeve për ndërtimin e linjës hekurudhore nga Shkupi në Tikveš (pjesë e hekurudhës Shkup - Selanik).

1864, d. 1184 (II)

- Raporti i konsullit për udhëtimin e tij në rajonin e Ohrit dhe Dibrës me përshkrimin e kishave, manastireve, shkollave; gjendja e popullatës; përshkrimi i Galiçnikut, Kërçovës dhe Strugës.

d. 1185

- Për trazirat e shqiptarëve nga rajoni i Dibrës; mbledhjen e bashibozukëve; arrestimin e mësuesit të Ohrit, G. Prliçev, dhe nipit të tij, Parman; të dhëna për aktivitetet me të cilat merren banorët e sanxhakëve të Manastirit, Kosturit dhe Ohrit, si dhe për vlerën e mallrave të importuara dhe të eksportuara në vitin 1869; të dhëna për të korrat në vitin 1870; përfundimi i përgatitjeve për ndërtimin e hekurudhës nga Shkupi në Tikvesh (pjesë e linjës hekurudhore Shkup-Selanik).

(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË)

FOND: SLAVYANSKIY STOL
(ZYRA PËR ÇËSHTJE SLLAVE)

MIKROFILM: XCVI/1146

VITET: 1851-1882

FILMIME: 32

GJUHA: ruse, bullgare

PËRMBAJTJA: Dokumente diplomatike për historinë e Maqedonisë

1851-1858, lënda 3864

- Mirënjohje e shprehur nga autoritetet ruse për dërgimin e teksteve shkollore të destinuara për Manastirin e Rilës.

1859-1863, d. 6667

- Njoftim për shumën vjetore të caktuar nga caritja ruse në dobi të shkollave ortodokse në Perandorinë Osmane.

- Të dhëna për qytetin e Kukushit, për numrin e shkollave, nxënësve dhe mësuesve në këtë qytet.

1860-1872, d. 6680

- Kërkesë për vajza të reja nga Ohri dhe Struga që të studiojnë në Rusi dhe, pas përfundimit të studimeve, të kthehen në atdhe dhe të punojnë në shkollat lokale.

1862-1872, d. 6682

- Kërkesë nga mësuesit e Selanikut për ndihmë për hapjen e një shkolle sllave në Selanik.

1864-1882, d. 6684

- Konfirmim për paratë e dërguara përmes konsullit rus në Bitola për nevojat e shkollës "Kiril dhe Metodij" në Ohër.

- Letër për konsullin Jakubovski me të dhëna për strukturën e shkollës në Ohër dhe për nevojat e saj për mjete materiale.

ARHIV VNEŠNEJ POLITIKI ROSSII - MOSKVA
(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË)
FOND: POSOLSTVO V KONSTANTINOPOLE
(AMBASADA NË KONSTANTINOPOL)

MIKROFILM: XCVI/1147

VITET: 1886-1891

FILMIME: 60

GJUHA: ruse, bullgare

PËRMBAJTJA: Dokumente diplomatike për historinë e Maqedonisë

1886, lënda 1438

- Raporte për përfaqësuesit diplomatikë në Maqedoni për: gjendjen ekonomike në vilajetin e Bitolisë; situatën në bujqësi dhe tregti; abuzimet nga autoritetet gjyqësore dhe financiare turke dhe abuzimet gjatë mbledhjes së taksave; një listë krahasuese për mbledhjen e taksave në vilajetin e Bitolisë gjatë periudhës 1876-1886 sipas sanxhakëve.

1890, d. 1442

- Raporte në lidhje me procesin e Bone Georgiev dhe shokëve të tij; letra nga B. Georgiev në të cilat kërkon mbrojtje nga konsujt për majorin Paniç.

1891, d. 1443

- Kërkesë për të mundësuar 4-5 nxënës maqedonas të studiojnë në ndonjë shkollë teknike ruse për nevojat e ndërtimit të hekurudhës Shkup - Bitola.

- **Të dhëna për zhvillimin industrial dhe tregtar në vilajetin e Bitolisë në vitin 1890:**Tregtia, zanatet dhe bujqësia; taksat e larta; të ardhurat dhe shpenzimet e vilajetit të Bitolisë me një raport për gjendjen ekonomike të vilajetit në vitin 1890 sipas sektorëve: bujqësi, blegtori, artizanat, industri dhe tregti.

(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË)

FOND: SLAVNXSKIJ STOL

(KANCELARIA PËR ÇËSHTJET SLLAVE)

MIKROFILM: XCVI/1146

VITET: 1851-1882

PËRMASA: 32

GJUHA: rusisht, bullgarisht

PËRMBAJTJA: Dokumente diplomatike për historinë e Maqedonisë

1851-1858, dosja 3864

- Faleminderit e shprehur ndaj autoriteteve ruse për dërgimin e librave të shkollës të destinuara për Manastirin Rilski.

1859-1863, dosja 6667

- Informacion për shumën vjetore që ka caktuar perandorakja ruse për shkollat ortodokse në Perandorinë Osmane.

- Të dhëna për qytetin e Kukësit, për numrin e shkollave, nxënësve dhe mësuesve në këtë qytet.

1862-1872, dosja 6682

- Kërkesë nga mësuesit e Selanikut për ndihmë për hapjen e një shkolle sllave në Selanik.

1864-1882, dosja 6684

- Konfirmimi i shumës së dërguar me ndërmjetësimin e konsullit rus në Bitola për nevojat e shkollës "Kiril dhe Metodi" në Ohër.

- Letër nga konsulli Jakubovski me informacion për strukturën e shkollës në Ohër dhe nevojat e saj për mjete materiale.

**"ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË
(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË)".**

"Fondi: Ambasada në Konstantinopojë (Ambasada në Stamboll)".

Mikrofilmi: XCVI/1147

Vitet: 1886-1891

FILMIMEgrafi: 60

Gjuha: rusisht, bullgarisht".

"Përmbajtja: Dokumente diplomatike për historinë e Maqedonisë".

1886, Delo 1438

- Raport i dërguar nga përfaqësuesit diplomatikë në Maqedoni për: gjendjen ekonomike në vilajetin e Bitolisë; gjendja në bujqësi dhe tregti; abuzimet e autoriteteve turke në fushën gjyqësore dhe financiare dhe abuzimet në mbledhjen e taksave; një listë krahasuese për mbledhjen e taksave në vilajetin e Bitolisë gjatë periudhës 1876-1886, sipas sanxakëve.

1890, d. 1442

- Raport mbi procesin kundër Bone Georgievit dhe shokëve të tij; letra nga B. Georgiev, ku ai kërkon mbrojtje nga konsujt për major Panica.

1891, d. 1443

- Kërkesë që 4-5 nxënës maqedonas të kenë mundësinë të arsimohen në një shkollë teknike ruse për nevojat e ndërtimit të hekurudhës Selanik - Manastir.
- Të dhëna mbi zhvillimin industrial dhe tregtar në vilajetin e Manastirit në vitin 1890; tregtia, zeytaria dhe emigracioni për punë; taksat e larta; të ardhurat dhe shpenzimet e vilajetit të Manastirit, së bashku me një raport mbi gjendjen ekonomike të vilajetit të Manastirit në vitin 1890 sipas sektorëve – bujqësia, blegtoria, zeytaria, industria dhe tregtia.

**ARHIV AN SSSR - LENINGRADSKIJ FILIAL
(ARKIVI I AN SSSR - FILIALI I LENINGRADIT)**

**FOND: MAKEDONSKO-ALBANSKA LIGA
(ARKIVI I LIGËS MAQEDONO- SHQIPTARE – Arkivi i M. A. Hitrovo)**

MIKROFILM: 559 (1044 A, B, V dhe 1048)

VITET: 1861-1892

FILMIME: 377

GJUHA: ruse, bullgare, frënge

PËRMBAJTJA: Arkivi i M. A. Hitrovo - korrespondencë;

LIGA MAQEDONO-SHQIPTARE

F. 325, Op. 1, N 36 (325-1-36)

1866

- Kërkesë për Dimitri Kirov-Makedoncin të pranohet në një shkollë ruse.

325-1-35

1866

- Kërkesë nga popullata për të furnizuar kishën në fshatin Bogaçevë.

325-1-35

1870

- Kërkesë për fonde financiare për shkollën në Berovë.

325-1-41

1878-1879

- Raport për marrëdhëniet midis klerikëve grekë dhe sllavë, si dhe për përgatitjet për një kryengritje në Maqedoni.

325-1-45

1878

- Letër në lidhje me hetimin e mundësive për pranimin e G. A. Siljanov në një shkollë ushtarake.

325-1-50

1880

- Kërkesë për rishikimin e paragrafit 23 të Marrëveshjes së Berlinit nga popullata maqedonase.

325-1-56 dhe 325-1-57

1886-1887

- Letra në lidhje me vuajtjet e revolucionarëve në Bullgari.
- **325-1-68**

1861-1880

- Letra në gjuhën e re greke dërguar M.A. Hitrovo.

325-1-103

1877

- Raport për formimin e çetës të udhëhequr nga vojvodë Ceko Petkov në Plamen.

325-1-105

1867

- Kërkesë për mësuesit e Shën Vlashit që të lejohet shërbimi fetar në gjuhën sllave.

325-1-112

1867

- Kërkesë lidhur me rinovimin e manastirit të Kërçovës "Shën Bogorodica Preçista"

325-1-193

1878

- Reportazh nga një autor i panjohur për udhëtimin e tij nëpër Maqedoni.

325-1-196

1878

- Të dhëna për përbërjen e popullsisë në Maqedoni.

325-1-197

1878

- Korrespondencë lidhur me trazirat mes shqiptarëve.

325-1-198

1879

- Kërkesë për leje për udhëtime të lira për Jusuf Belo.

325-1-199

1879

- Dhenia e autorizimit për Jusuf Ali Belo për të marrë masa për ruajtjen e pavarësisë së Shqipërisë.

325-1-202

1887

- Dhenia e autorizimit për Isak R. Obshij nga ana e Ligës Maqedono-Shqiptare.

325-1-203

1887

- Plan i Ligës Maqedono-Shqiptare Revolucionare për një kryengritje të përbashkët në Maqedoni dhe Shqipëri.

325-1-204

1887

- Raport për krijimin e Ligës Maqedono-Shqiptare Revolucionare.

325-1-275

1873

- Letër nga jeromonahu Arsenie Zografski drejtuar M. Al. Hitrovo.

325-1-287

1878-1879

- Raporte nga Piskopi Nikolaj, Pjotr dhe Silvio nga Selaniku, Prilepi dhe qytete të tjera, dërguar Konsullatës Ruse në Turqi dhe Hitrovo.

325-1-293; 325-1-315; 325-1-354

1866-1878

- Letër drejtuar M. A. Hitrovo nga Bullgaria, nga Leonidas, Luka Vukaloviç dhe Vasilij Dijamandiev.

325-1-370; 325-1-420

1864-1865

- 20 letra nga A. E. Lagovski drejtuar M. A. Hitrovo.

325-1-451; 325-1-487; 325-1-526

1866-1880

- Letra nga A. Lape, M. Mirčev dhe Ofenberg drejtuar M. A. Hitrovo.

325-1-548

1892

- 6 letra nga A. D. Putjata lidhur me përgatitjet për lëvizjen revolucionare.

325-1-551; 325-1-574; 325-1-575; 325-1-592; 325-1-595

1866-1880

- Letra nga P. Radev, Simeon Arhimandrit, N. S. Sprostranov dhe K. Stanišev drejtuar M. A. Hitrovo.

325-1-625; 325-1-648; 325-1-671

1878

- Letra nga M. K. Uljanov, M. Hubmaer dhe Jusuf-beu drejtuar M. A. Hitrovo.

325-1-676

1880

- Letër drejtuar M. A. Hitrovo me një raport për burgosjen e pesë individëve të pafajshëm.

325-1-672

1866-1878

- Tetëmbëdhjetë letra dhe telegrame nga konsulli në Bitola, N. F. Jakubovski.

325-1-785

1880

- Kërkesë nga përfaqësues të Shkupi për mbrojtjen e të drejtave politike dhe fetare të shqiptarëve.

325-1-788; 325-1-799; 325-1-810

1865-1880

- Letra drejtuar M. A. Hitrovo nga V. Bogdanov, L. Vulgaris dhe H. Uzunoviç.

325-1-813

1867

- Kërkesë nga popullata kristiane e Bitolës për ndërtimin e një kishe ortodokse në fshatin Harihan.

"Mikrofilm: 1048 (FILMIME shtesë)"

388-1-3

1878

- Fjalim i S. Aksakov lidhur me Kongresin e Berlinit.

325-1-88 deri 325-1-782

1866-1881

- Letra nga individë të ndryshëm drejtuar M. A. Hitrovo dhe nga M. A. Hitrovo

325-1-49

1879

- Dy bileta për lotarinë në mbështetje të shkollës së Selanikut.

AKTIVITETET KULTURORE DHE ARSIMORE

ARKIVI I AKADEMISË SË SHKENCAVE TË BASHKIMIT SOVJETIK - FILIALI I LENINGRADIT

FONDI: DOKUMENTE NGA FONDE TË NDRYSHME

Mikrofilm: 1927

Vitet: 1887-1912

Numri i FILMIMEve: 124

Gjuha: rusisht

PËRMBAJTJA: Materiale të mikrofilmuara për jetën dhe veprimtarinë e K. P. Misirkov dhe P. D. Draganov.

F. 752, op. 2, d. 210

1904

- Letër e K. P. Misirkov dërguar B. M. Ljapunov, ku ai flet për dëshirën e tij për të kaluar nga Berdyansk në Odessa, ku do të kishte kushte më të mira për punë shkencore.

F. 134, op. 3, d. 806

- Letër e P. A. Lavrov dërguar A. A. [ahmatov për koleksionin e tij të këngëve popullore nga Maqedonia Lindore dhe Veriore, disa prej të cilave ishin regjistruar nga K. P. Misirkov në fshatin Postol.

F. 35, op. 1, d. 952

1904-1912

- Letra nga K. P. Misirkov dërguar V. I. Lamanski, në të cilat ai jep shumë informacione për veten e tij, për botimin e broshurës "Për çështjet maqedonase" në Sofje dhe për çështje të tjera.

F. 281, op. 2, d. 144

- Letër e P. D. Draganov dërguar K. J. Grot, ku e informon se i ka dërguar materialet për "Përmbledhjen kronologjike të punimeve dhe artikujve shkencorë të V. I. Lamanski" në lidhje me përkujtimin e 50-vjetorit të Lamanski.

F. 105, op. 2, d. 82

1895-1903

- Letrër nga P. D. Draganov dërguar P.S. Paqmov në lidhje me botimin e punimeve të tij dhe përgatitjet për festimin e jubileut të Lamanski.

F. 156, op. 2, d. 136

1903-1904

- Letra nga P. Draganov dërguar A. I. Lja{~enko, në të cilat ai informon për disa nga punimet e tij.

F. 95, op. 2, d. 332

1895

- Letër nga Draganov dërguar A. A. Kunci, në të cilën e informon se nga viti tjetër do të fillojë punën në Bibliotekën Imperiale të Akademisë së Shkencave.

F. 101, op. 2, d. 36

1901

- Letër nga Draganov dërguar M. I. Suhomlinov, në të cilën ai kërkon fonde për punën e tij "Bibliografia e plotë e burimeve...".

F. 752, op. 2, d. 85

1909

- Letër nga P. Draganov dërguar B. M. Ljapunov, në të cilën ai diskuton disa çështje linguistike.

F. 35, op. 1, d. 492

1887-1888

- Letra nga P. Draganov dërguar V. I. Lamanski, ku flitet për sigurimin e fondeve për botimin e veprave të tij (“Makedonski zbornik” dhe të tjera); për mbledhjen e materialeve për këtë përmbledhje nga nxënësit e Gimnazit të Selanikut; për pjesën e parë të përmbledhjes së tij “Etnografski zbornik”; dhe mënyrën e përgatitjes së pjesës së dytë të përmbledhjes.

F. 134, op. 3, d. 480 (v. MF-4375)

1899-1909

- Letra nga P. Draganov dërguar A. A. [ahmatov për: punën e tij mbi letërsinë ruse dhe filologjinë sllave; monografinë “Mnogujazičniot Puškin”; punën mbi “Bibliografinë e Plotë Kirilo-Methodievske”; dhe vepra të tjera; ai ofron të përgatisë një bibliografi jubileu mbi punët shkencore dhe letrare të V. I. Lamanski.

F. 35, op. 1, d. 492a

1901-1908

- Letra nga P. Draganov dërguar V. I. Lamanski për: qëllimin për të botuar “Bibliografinë e Plotë Kirilo-Methodievska”, arsyet për të shkruar këtë punim; ai rendit punët e tij shkencore dhe letrare.

F. 9, op. 1, d. 1176

1896

- Përmbledhje bibliografike e literaturës së Sllovenëve të Jugut, Galicisë dhe Rusisë Ungrare për vitin 1895: I. Përshtypje sistematike e veprave të reja të literaturës bullgare në botimet periodike dhe punime të ndara; II. Shkrimtarët dhe shkencëtarët rusë në përkthim në gjuhën bullgare.

(Arhivi i AN të BRSS - Filiali në Leningrad)

(Fondi: Korespondenca e Prof. I. A. Boduen de Kurtën)

MIKROFILM: XVIII/1170

VITET: 1901-1905

FILMIME: 11

GJUHA: polonisht, rusisht

Përmbajtja: Dokumente për Krste Misirkov.

F. 102, op. 2, N. 211 1901

- Letër nga K. Misirkov në gjuhën polake (me sa duket) drejtuar prof. I. A. Boduen de Kurtene, në të cilën kërkon që të shtyhet takimi i planifikuar me të.
- Dërgesë e dërguar te I. A. Boduen de Kurtene, profesor në Universitetin e Shën Petersburgut, ku kërkohet që të caktohet një temë nga fusha e slavistikës ose gjuhësisë krahasuese.
- Kërkesë që të caktohet një takim për konsultime në lidhje me punimin e temës së tij.

1905

- Njoftim për Misirkov se ai ka ndërmend të botojë në Odesa revistën "Vardar", e cila do të përqendrohet në studimin e sllavëve në Gadishullin Ballkanik, dhe veçanërisht në Maqedoni. Misirkov i drejtohet profesorit me kërkesën për informacion në lidhje me disa ngjarje të rëndësishme nga jeta e popullit polak që do t'i përfshinte në numrin e parë të revistës.

ARKIVI I AN-së së BRSS - DEGË LËNINGRADIT (ARKIVI I AN-së të BRSS - FILIALI I LENINGRADIT)

FONDI: P. A. LAVROV DHE P. D. DRAGANOV

MIKROFILMI: 4375

VITET: 1885-1903

FILMIME: 241

GJUHA: maqedonisht, rusisht

PËRMBAJTJA: Materiale të mikrofilmuara nga fondet "Lavrov, Pjotr Alekseeviç" dhe "Draganov, Petar Danilloviç."

LAVROV PJOTR ALEKSEJEVIÇ

F. 284, op. 2, ed. hr. 81 (40)

- Shënime të një maqedonasi të paidentifikuar për familjen e tij, për Vodenin dhe rrethinën, si dhe për udhëtimin e tij në Shën Petersburg.

DRAGANOV PETAR DANILOVIÇ

F. 35, op. 1, 3 d. hr. 554 (54)

- Letrat e P. D. Draganovit drejtuar V. I. Lamanskit për: zhvillimin e punës dhe botimin e veprës së tij "Përmbledhje maqedonase"; mënyrën e mbledhjes së mostrave të poezisë dhe prozës popullore nga nxënësit e gjimnazit të Selanikut, të gjithë maqedonas; materialet etnografike të mbledhura nga serbët, bullgarët dhe slavistët e huaj; një përmbledhje të përmbledhjeve për etnografinë maqedonase; qëndrimin e tij ndaj "serbizmit" dhe "bullgarizmit";

për veçantinë e gjuhës maqedonase dhe ekzistencën e letërsisë në atë gjuhë; letrat në lidhje me botimin e veprës së tij “Bibliografia e plotë Kirilo-Methodiane për një mijë vitet e para”; urime të ndryshme, shprehje ngushëllimi, dëshmi, kërkesa dhe të tjera.

- Shënime për këngë të ndryshme popullore nga rajoni i Ser

F. 134, op. 3, ed. hr. 480 (48)

- Letrat e P. D. Draganovit drejtuar A. A. Ahmatovit në lidhje me disa udhëzime metodologjike për “Bibliografinë e plotë Kirilo-Methodiane...”; për botimin e disa artikujve të tij; kërkesa të ndryshme, shprehje mirënjohjeje dhe të tjera.

ARKIVI I QENDRIT TË SHTETIT HISTORIK TË BRSS NË MOSKË
(ARKIVI QENDROR I SHTETIT HISTORIK TË BRSS NË MOSKË)
FOND: DOKUMENTE NGA FONDE TË NDYSHME

MIKROFILMI: 320

VITET: 1858-1915

FILMIME: 211

METRA: 12

GJUHA: rusisht, bullgarisht, frëngjisht, anglisht

PËRMBAJTJA: Materiale për historinë e Maqedonisë:

Maqedonasit në Rusi

Fondi 1750, op. 1, ed. hr. 17

1868

- Për gjendjen e popujve sllavë në pjesën evropiane të Turqisë.

Fondi 1750, op. 1, ed. hr. 392

1876

- Të dhëna për studentët nga Bullgaria, Serbia, Mali i Zi dhe kombësi të tjera që studionin në Rusi.

F. 1750, op. 1, ed. hr. 418

1858-1860

- Shënime për D. P. Markov, K. I. @inzifov, K. I. Vezenkov, A. S. Stoenov.

F. 730, op. 1, ed. hr. 79

1881

- Manifesti i Qeverisë përkohshme maqedonase me thirrje për luftë kundër pushtetit turk.

F. 730, op. 1, ed. hr. 1088

1876

- Poligrafia e popullsisë sllave në Turqinë Evropiane.

F. 730, op. 1, ed. hr. 1964

1893

- Kërkesa për mjete financiare nga Rusia për dërgimin e një delegacioni në Porta e Lartë.

F. 892, op. 1, ed. hr. 75

1885

- Shënime pasaportash për Maqedoninë.

F. 102, op. 1902, ed. hr. 2812

1902

- Organizimi i një mbrëmjeje bamirësie në mbështetje të emigrantëve nga Maqedonia.

F. 102, op. 1904, ed. hr. 11

1904

- Projekt-statuti i Shoqatës Maqedono-odrinske në Kale.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1654

1911

- Akti i Organizatës së Brendshme drejtuar konsujve të fuqive të mëdha për gjendjen në Maqedoni.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1668

1915

- Dokument nga Ministria e Luftës për udhëtim të lirë në territorët e sapoçliruar.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1675

1913

- Gjendja në Kumanovë pas marrjes nën pushtetin serb.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1684

1913

- Memorandumi i Maqedonasve drejtuar qeverive dhe opinionit publik të shteteve ballkanike aleate.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1685

1913

- Shkrimi i V. S. Vezenkovit “Vetëm një Maqedoni autonome mund ta ndalë luftën vëllavrasëse në Ballkan.”

F. 579, op. 1, ed. hr. 1695

1913

- Letrat e eksarkut të Ohrit për gjendjen në territoret maqedonase të pushtuara nga ushtria serbe.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1696

1913

- Apeli i Kongresit të parë të Aleancës Maqedono-Bullgare në SHBA dhe Kanada drejtuar fuqive të mëdha.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1713

- A. Vezenkov - për gjendjen në Maqedoni pas Luftërave Ballkanike.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1728

1914

- K. Misirkov - Fjalimi i mbajtur në Asamblenë Pan-Sllave në Odesa.

F. 579, op. 1, ed. hr. 1729

1914

- K. Misirkov - letër drejtuar kryetarit të Komitetit Sllav të Moskës, N. I. Guçkov.

F. 579, op. 1, ed. hr. 5471

1914

- Letër nga Maqedonasit e Odesës.
- Njoftim për letrën e Maqedonasve të Odesës dërguar shkrimtarit L. Andreev.

**ARKIVI HISTORIK I SHTETIT TË QARKUT TË LENINGRADIT
(ARKIVI HISTORIK SHTETËROR I QARKUT TË LENINGRADIT)**

FONDI: DOKUMENTE NGA FONDE TË NDONJËSHME

MIKROFILMI: 1920

VITET: 1882-1915

FILMIME: 605

GJUHA: rusisht, bullgarisht

PËRMBAJTJA: Dokumente për studentët maqedonas në Rusi

F. 400, op. 1, d. 1451

1912

- Kërkesa e Slava Staniçeviç drejtuar Këshillit të Shoqatës Bamirësie Sllave për të ndihmuar në vazhdimin e studimeve në një shkollë të mesme femërore.

F. 287, op. 1, d. 282

1914

- Dokumente lidhur me kërkesën të L. M. [ah-Paronians, D. P. Çupovski dhe V. M. Smjelkov për regjistrimin e Shoqatës Ruso-Maqedonase “Shën Kirili dhe Metodi”: kërkesa, deklaratat, vendime dhe statuti i Shoqatës.

F. 14, op. 3, d. 34653

1897-1904

- K. Misirkov: dokumente të ndryshme lidhur me studimet e tij në Fakultetin Historiko-Filologjik në Petrograd; dokumente për arsimimin e tij në Beograd dhe Poltava; dokumente lidhur me kalimin e tij në fakultetin e Odesës; certifikata, vërtetime, bileta dhe të tjera.

F. 14, op. 3, d. 22410

1882-1885

- P. Draganov: kërkesë për transferimin e studimeve në Kharkiv; dëshmi për përfundimin e vitit të tretë në Universitetin e Kharkivit; diplomë për përfundimin e Fakultetit Historiko-Filologjik në Shën Petersburg.

F. 14, op. 3, d. 39324

1901-1906

- F. A. Nikolaevic: kërkesë për të qenë student në Institutin e Gjuhëve të Lindjes në Petrograd; kërkesë për të kaluar në Kharkiv në Fakultetin e Dritës së Drejtësisë; kërkesë për leje udhëtimi në atdhe dhe të tjera.

F. 14, op. 3, d. 41843

1906

- A. S. Žoloviç: dokumente lidhur me studimet e tij në Fakultetin e Gjuhëve të Lindjes në Shën Petersburg.

F. 14, op. 3, d. 40467

1902-1903

- N. K. Niçota: dokumente lidhur me regjistrimin e tij në Universitetin e Shën Petersburgut dhe kalimin në Universitetin e Moskës.

F. 400, op. 1, d. 1089

1903-1909

- R. T. Petkovski, N. Niçota, I. Noşev, A. Žoloviç dhe G. Konstantinoviç kërkojnë ndihmë financiare ose bursa nga Shoqata Bamirësie Sllave.

F. 400, op. 1, d. 1066

1902

- R. Rusulençi, N. Niçota dhe R. T. Petkovski kërkojnë fonde për studime nga Shoqata Bamirësie Sllave

F. 1480, op. 9, d. 1868

- Dimov Atanas - informacion për të.

F. 14, op. 1, d. 701

1902-1903

- K. Misirkov: deklarata, certifikata, dëshmi, propozime dhe të tjera lidhur me studimet e Misirkov në Rusi.

F. 400, op. 1, d. 1407

1912

- Vërtetim se G. K. Konstantinoviç është ordinator në Klinikën për Patologji dhe Terapi të Sëmundjeve të Brendshme në Akademinë Mjekësore Ushtarake në Shën Petersburg; kërkesë për t'u emëruar si mjek në njërin nga misionet që dërgohen në Serbi dhe Malin e Zi; vërtetim se ai është caktuar për të punuar në dispozicion të Kryqit të Kuq të Malit të Zi.

F. 14, op. 3, d. 40348

1902-1903

- R. Rusulençi: dëshmi për mbarimin e shkollës së mesme; dëshmi për përfundimin e klasës së katërt në shkollën greke të Vodenit; kërkesë për transferimin në Universitetin Novorossiysk - Fakulteti i Mjekësisë në Odesa.

F. 14, op. 3, d. 40374

- N. Antonoviç: kërkesë për të aplikuar për studime në Fakultetin e Shkencave Natyrore në Universitetin e Shën Petersburgut, me dokumentet përkatës

F. 994, op. 4, d. 2963

1903-1911

- I. Noşev: kërkesë për të qenë student në Fakultetin e Pylltarisë; kërkesë për leje nga arsye shëndetësore për të udhëtuar në Maqedoni; dëshmi për mbarimin e shkollës së mesme; diplomë për përfundimin e Fakultetit të Pylltarisë.

F. 963, op. 1, d. 11322

1903-1908

- H. Bobatinov: dëshmi për mbarimin e shkollës së mesme; kërkesë për të qenë student në Fakultetin e Pylltarisë; diplomë për përfundimin e fakultetit dhe të tjera.

F. 994, op. 4, d. 2808

1901-1907

- T. Z. Zahariev: student në Fakultetin e Pylltarisë, kërkesë për leje dhe biletë për udhëtim në atdhe; kërkesë për leje martese; dëshmi për mbarimin e shkollës së mesme; diplomë për përfundimin e Fakultetit të Pylltarisë.

F (?). op. 1, d. 206

1914

- Letër drejtuar një personi të panjohur lidhur me jetën dhe veprimtarinë e vëllezërve Pavle Çupovski dhe Dimov.

F. 776, op. 14, d. 185

1904-1907

- K. Misirkov: kërkesë drejtuar Ministrisë së Punëve të Brendshme për të marrë leje për botimin e revistës mujore “Vardar”, me programin dhe dokumentet e tjera.

F. 744, op. 6, d. 449

1903

- K. Misirkov kërkon të emërohet mësues në ndonjë shkollë të mesme ruse për shkak të pamundësisë për t'u kthyer në atdhe.

F. 733, op. 151, d. 35

1902-1903

- K. Misirkov: kërkesë që të njihet e drejta e arsimit të tij në Rusi për të mundësuar ushtrimin e veprimtarisë pedagogjike.
- N. Antonoviç: kërkesë për të qenë student në Fakultetin e Mjekësisë; diplomë për përfundimin e Fakultetit të Histori- Filologjisë.

F. 727, op. 14, d. 226

1909

- Leje për botimin e gazetës “Delovoj Peterburg” në Sankt-Petersburg, me programin e specifikuar.

F. 727, op. 1, d. (?)

1913-1914

- Leje për botimin e gazetës “Makedonskij golos” (“Zëri i Maqedonisë”).

F. 1384, op. 246, d. 484

1914

- N. Dimov: dokument lidhur me kërkesën për t’u bërë qytetar i Ruisë.

F. 1284, op. 187, d. 150

1912

- Dokumentacion lidhur me regjistrimin e Shoqatës Sllavo-Maqedonase për Kulturë dhe Edukim “Shën Kirili dhe Metodi”; statut i Shoqatës.

F. 733, op. 150, d. 1884

1897

- Akt lidhur me kërkesat e Stamenkovit dhe Petkovit që të njihet arsimi i tyre i mëparshëm në atdhe, për t’u regjistruar në Akademinë Ushtarako-Mjekësore; kërkesë për zgjidhjen e çështjes për pranimin e Sllavëve Jugorë në fakultetet ruse.

F. 707, op. 96, d. 250

1911

- Apel i M. A. Muševit drejtuar Sinodit të Ruisë për ndihmë në rinovimin e manastirit “Shën Atanas” në Zhitoşi dhe për lehtësimin e kushteve të vështira të popullsisë maqedonase.

F. 740, op. 47, d. 15

1915

- Të dhëna për P. D. Draganov, drejtor i gjimnazit në qytetin Kaguq, puna e tij arsimore nga viti 1885 deri në 1913, përshkrimi i punës së tij.

F. 733, op. 150, d. 1370

1897

- K. Misirkov: kërkesë për të qenë i pranuar në Fakultetin e Historisë dhe Filologjisë dhe për t’i dhënë ndihmë ose bursë.

F. 472, op. 27, d. 4

1884-1885

- Kërkesa nga Marko Atanasov për lejen për të udhëtuar në Petrograd për të dorëzuar personalisht në car një koleksion të vjetër monedhash nga Maqedonia.

F. 1284, op. 187, d. 56

1915

- Korrespondenca e S. G. Alekseev, kryetar i Këshillit të Shoqatës për Ndihmën e Shkrimtarëve, Artisteve, Artistëve dhe Shkencëtarëve të Rinj, lidhur me vendimin për ndalimin e veprimtarisë së Shoqatës; statut i Shoqatës Romanov për shkrimtarë dhe shkencëtar

F. 316, op. 68, ed. hr. 3123

1902-1903

- M. Stoilov: Kërkesë për të pranuar në Akademinë Mjekësore Ushtarake, me shtesë: dokumente për arsimin e mesëm të përfunduar.

F. 316, op. 66, ed. hr. 120

1901-1908

- N. Hristov: Kërkesë për të pranuar në Akademinë Mjekësore Ushtarake, me shtesë: dokumente për arsimin e mesëm të përfunduar dhe rekomandime.

F. 316, op. 66, ed. hr. 1239

1902-1914

- G. Konstantinovi}: Kërkesë për të pranuar në Akademinë Mjekësore Ushtarake, me shtesë: dokumente për arsimin e mesëm të përfunduar, certifikatë lindjeje dhe të tjera.

F. 316, op. 66, ed. hr. 1058

1909

- A. Statelov: Kërkesë për të pranuar në Akademinë Mjekësore Ushtarake, me shtesë: dokumente për arsimin e mesëm të përfunduar, rezultate të arritura dhe pasaportë.

Arhivi Historik Shtetëror Qendror i BRSS - Moskë

Fondi: Dokumente nga fonde të ndryshme

Mikrofilm: 319

Viti: 1851-1915

Përshkrimet: 470

Metra: 20

Gjuha: rusisht, frëngjisht

Përmbajtja: Dokumente për historinë e Maqedonisë, Maqedonasit në Rusi

Fondi 733, përshkrimi 149, dosja 913

1885-1886

- Korrespondencë në lidhje me kërkesën e A. K. Mitrov për të vazhduar studimet në Universitetin e Moskës.

F. 797, op. 73, dosja 464

F. 1284, op. 188, dosja 295

1903

- Fushatë për mbledhjen e kontributeve vullnetarë në Rusi për popullatën e dëmtuar në Maqedoni.

F. 733, op. 151, dosja 35

1902-1904

- Kërkesa nga studentët e vendeve jugosllave për t'u pranuar për studime në Rusi.
- Kërkesa nga K. P. Misirkov për t'i miratuar të drejtat për të kryer detyrën e mësuesit në Rusi.

F. 23, përshkrimi 11, dosja 44

1910-1912

- Të dhëna për tregtinë në vilajetin e Bitollës me produkte të punuara nga çeliku.
- Të dhëna për marrëdhëniet tregtare në vilajetin e Bitollës.
- Hartë e Maqedonisë me kufijtë e shënuar të vilajetit të Bitollës.

F. 23, përshkrimi 11, dosja 56

1909-1915

- Raport për lëvizjet tregtare në portin e Selanikut.
- Të dhëna për eksportin e mallrave nga Maqedonia dhe importin në Maqedoni.
- Të dhëna për lëvizjen e anijeve tregtare në portin e Selanikut.
- Raport për krizën ekonomiko-tregtare në Maqedoni.
- Të dhëna për tregtinë serbe të tranzitit përmes portit të Selanikut.
- Të dhëna për gjendjen ekonomike në vilajetin e Selanikut.
- Raport për qëndrimin në Selanik të një ekspedite për studimin e tregjeve të Lindjes së Mesme.
- Raport për gjendjen e portit të Selanikut pas Luftërave Ballkanike.
- Shkrim nga një gazetë e Selanikut për krizën ekonomike në Selanik.
- Pjesë nga Ligji për krijimin e një zone të lirë në portin e Selanikut.

F. 1284, op. 187, d. 150

1912

- Formimi i Shoqatës Sllavo-Maqedonase Kombëtare-Arsimore "Shën Kirili dhe Metodi".

F. 797, op. 22, d. 393

1852-1857

- Kërkesë për furnizimin e kishave dhe shkollave në Maqedoni me libra liturgjikë dhe mësimorë.

F. 797, op. 38, d. 40

1868

- Njoftim nga konsulli rus në Bitola për përplasjet fetare dhe propagandat në Maqedoni.

F. 802, op. 5, d. 14046

1851-1852

- Kërkesë nga Natanael Stojanoviç për t'i lëshuar një dëshmi për shkencat e mësuara në Kiev dhe dokumente udhëtimi për Moskë dhe Petrograd.

F. 797, op. 19, d. 90

1913-1914

- Leje për botimin e gazetës "Makedonskij golos" nga D. Çupovski.

GOSUDARSTVENNAJA BIBLIOTEKA SSSR IM. LENINA - MOSKVA

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E SSSR "LENIN")

FOND: POPOV I GRIGOROVIČ

MIKROFILM: 1045

VITET: 1844-1888

FILMIMEGRAFI: 391

GJUHA: serbisht, rusisht, bullgarisht, greqisht

PËRMBLEDHJA: Materiale për historinë e Maqedonisë

Fond "N. A. Popov"

Kod N.P., numri i dosjes 19, numri i njësive të ruajtura 19, 1871-1872

- Letra të S. Stojkoviçit dërguar N. A. Popovit.

Kod N.P., n.p. 14, n. njësia e ruajtur 29, 1874-1878

- Letra të P. F. Museshviçit për situatën në Maqedoni.

Kod N.P., n.p. 9, n. njësia e ruajtur 50, 1868-1877

- R. Zhindzifov - letra dërguar N. A. Popovit.

Kod N.P., n.p. 6, n. njësia e ruajtur 20, 1867

- Letra të S. Verkoviqit, shënime të tij për këngë dhe mite maqedonase dhe përshkrime të kostumeve.

Kod N.P., n.p. 6, n. njësia e ruajtur 21, 1868-1891

- S. Verkoviqi, letra, lista e monedhave të vjetra, vlerësime të vlerës dhe origjinalitetit të këngëve.

Kod N.P., n.p. 4, n. njësia e ruajtur 20, 1873

- Letra e Egzarkut Anfim dërguar N. A. Popovit.

Kod N.P., n.p. 1, n. njësia e ruajtur 9

- Përshtypje të dorëshkrimeve të N. A. Popovit nga burime greke.

Kod N.P., n.p. 1, n. njësia e ruajtur 21

- "Plani (programi) i vendimit kishtar që ka të bëjë me kërkesën bullgare."

Kod N.P., n.p. 20, n. njësia e ruajtur 29, 1872-1873

- Letra të P. V. Feodorovit dërguar N. A. Popovit.

Kod N.P., n.p. 10, n. njësia e ruajtur 22, 1888

- Letra të V. V. Kaçanovskit dërguar N. A. Popovit.

Kod N.P., n.p. 23, n. njësia e ruajtur 43, 1869

- Letra nga S. Verkoviqi.

Kod N.P., n.p. 23, n. njësia e ruajtur 28, 1870-1873

- Kërkesë për ndihmë materiale për revistën "Bulgarsko Čitalishte v Tsarigrad."

Kod N.P., n.p. 5, n. njësia e ruajtur 52, 1845

- Letra të Georgi Paraxhi dërguar vëllait të tij Dimitri për Grigoroviçin.

Fond: "Grigoroviç"

Kod "Grig.", n.p. 5, n. njësia e ruajtur 53, 1846

- Letra nga D. Miladinov dërguar V. I. Grigoroviç.

Kod "Grig.", n.p. 5, n. njësia e ruajtur 50, 1845

- Letra për Zukale për V. I. Grigoroviç.

Kod "Grig.", n.p. 5, n. njësia e ruajtur 48, 1844

- Letra nga Daniil Magnes dërguar V. I. Grigoroviç.

Kod "Grig.", n.p. 5, n. njësia e ruajtur 27, 1845

- Ftesë për V. I. Grigoroviç të punojë mbi dorëshkrimet e vjetra në një nga manastiret.

Kod "Grig.", n.p. 3, n. njësia e ruajtur 56, 1868-1876

- Grigoroviç - shënime për "Bolgarskoe pope=itelwstvo" (Predikimi Bullgar).

Kod "Grig.", n.p. 3, n. njësia e ruajtur 57, 1870

- Shënime për arsimin dhe edukimin e Sllavëve të Jugut.

Kod "Grig.", n.p. 3, n. njësia e ruajtur 72, 1845

- Letra nga V. I. Grigoroviç dërguar I. M. Kovalevskij.

Kod "Grig.", n.p. 2, n. njësia e ruajtur 19, 1840

- Ekstrakte nga dorëshkrime dhe libra grekë.

Kod "Grig.", n.p. 4, n. njësia e ruajtur 33, 1876

- Letra nga Erkulës (Irakli) Vlaso dërguar V. I. Grigoroviç.

Kod "Grig.", n.p. 4, n. njësia e ruajtur 91, 1853

- Letra për V. I. Grigoroviç nga jeromonakët Nikifor dhe Pantelejmon

Kod "Grig.", n.p. 1, n. njësia e ruajtur 3, 1844-1847

- Materiale për "Përshkrimi i udhëtimit nëpër Turqinë Evropiane", konceptet e raporteve dhe letra.

Kod "Grig.", n.p. 1, n. njësia e ruajtur 2, 1844-1845

- Grigoroviç V. I. - "Shënime udhëtimi gjatë udhëtimit nëpër Turqinë Evropiane."

Kod "Grig.", n.p. 1, n. njësia e ruajtur 6, 1845

- Daj të regjistruar - shënime (shënime udhëtimi gjatë udhëtimit nëpër Turqinë Evropiane).

(Arkivi i Politikës së Jashtme të Rusisë - Moskë)

(Kancelaria për Çështje Sllave)

Mikrofilm: XCVI/1145

Viti: 1903-1912

Numri i FILMIMEve: 35

Gjuha: Rusisht

Përmbajtja: Dokumente për Krste Misirkov

Fond "Slavjanskii stol", 1903-1912, dosje 5227

- K. Misirkov, "Po povod germanskite soveti": për gjendjen në Ballkan
- Ikja e popullsisë nga Maqedonia në Bullgari; ndikimi i shtypit gjerman mbi çështjet turke pasqyruar përmes gazetave të ndryshme.

1903

- Kërkesë nga K. Misirkov drejtuar Ministrisë së Punëve të Jashtme të Rusisë për të marrë një vend në Ministri për shkak të pamundësisë për t'u kthyer në atdhe.
- Kërkesë nga Ministria e Arsimit Kombëtar drejtuar Ministrisë së Punëve të Jashtme të Rusisë për një opinion mbi aftësitë politike dhe cilësitë morale të Misirkovit, me përgjigje pozitive.

1904

- Letër nga Misirkov për Sementovski - Kurilo, me informacion mbi qëllimin e tij për të botuar një revistë në Odessa për problemet e Maqedonisë, në gjuhën maqedonase.
- Akt i Drejtorisë së Pritshme për shtyp në lidhje me kërkesën e Misirkovit për të botuar një revistë mujore në "gjuhën qendrore të sllavëve të Maqedonisë", me emrin "Vardar".
- Leje për botimin e revistës.
- Letër nga Misirkov për D. K. Sementovski - Kurilo në lidhje me kërkesën e tij për t'u transferuar në Odessa si lektor në gimnazin mashkullor.
- Urgjencë për transferimin e Misirkovit.

1905

- Njoftim nga Ministria e Arsimit Popullor për transferimin e Misirkovit në Odessa nga 1 korriku 1905.
- Letër nga Misirkov për Kurilo, ku e informon se është transferuar në Odessa, por me më pak orë mësimi dhe me një pagë më të vogël se çfarë kishte pritur.
- Letër nga Misirkov për Preklonski në lidhje me transferimin e tij në Odessa.
- Letër nga Misirkov për Kurilo në lidhje me botimin e gazetës "Vardar".

1907

- Mendim në lidhje me kërkesën e Misirkovit për një shërbim të ri.

1911

- Kërkesë nga Misirkov për leje për botimin në Odessa të gazetës tregtare dhe industriale "Lindja e Afërt", në gjuhën ruse, mendim nga Ministria e Punëve të Jashtme dhe Ministria e Arsimit Popullor.

1911

- Raport për qëndrimin e Misirkovit në Rusi dhe për punën e tij nga përfundimi i fakultetit deri në vitin 1911.

1912

- Kërkesë nga Misirkov për t'u transferuar në ndonjë gjimnaz të shtetit dhe një pasqyrë e veprimtarisë së tij publicistike nga 1905 deri në vitin 1912.

"Shënime udhëtimi".

(ARKIVI I SHOQATËS GJEOGRAFIKE - LENINGRAD)

Fondi: "Shënime udhëtimi nëpër Maqedoni"

MIKROFILM: XCVI/1144

VITET: 1865-1899

FILMIME: 142

GJUHA: rusisht

Përmbajtja: Shënime udhëtimi përmes Maqedonisë dhe Ballkanit

Numri i Dërgesës: 2541, Kodi 84, Përshkrimi 1, Nr. 8 (1-4)

1888

- Përmbajtja e "Maqedono-Sllavski Etnografik Zbornik" ("Maqedono-sllavski etnograficheski zbornik"), përpiluar nga nxënësit e Gimnazit të Selanikut dhe nga shkolla të tjera që ishin nën Patriarkanën Bullgare.**

**Zak. 2541, Kodi 83, Përshkrimi 1, Nr. 7 (5-9)

- Të dhëna për vendbanime të ndryshme në Ballkan (Maqedoni, Bullgari, Serbi, Traki).**

**Zak. 2541, Kodi 85, Përshkrimi 1, Nr. 27 (1-84)

1899

- Udhëtim nëpër Maqedoni - të dhëna gjeografike, etnografike dhe statistikore.**

*Zak. 2541, Kodi 83, Përshkrimi 1, Nr. 6 (1-16)

1865

- E. Timaev, "Përshkrimi i rrugës nga Bitola në Beograd" - shënime udhëtimi me të dhëna gjeografike, statistikore, industriale dhe të tjera për vendbanimet përgjatë rrugës nga Bitola në Beograd.**

(BIBLIOTEKA PUBLIKE SHETËRORE "SHCHEDRIN" - LENINGRAD)

Fondi: Dokumente nga fonde të ndryshme

Mikrofilm: 1049

Viti: 1711-1905

Numri i FILMIMEgrafive: 461

Gjuha: rusisht, bullgarisht, frëngjisht

Përmbajtja: Përshkrime të vendbanimeve në Maqedoni; korrespondencë e S. Verkoviç dhe të tjerë; kontribute për gjendjen në Maqedoni dhe të tjera.

1910/1

- Përshkrim i vendbanimeve në Maqedoni: pozita, numri i familjeve ortodokse, numri i kishave dhe manastireve, gjuha që përdoret për shërbesat fetare, shkollat.

1910/16

1711

- Premtim nga perandori Pjetri I për ndihmë ushtarake për çlirimin e të gjithë ortodoksëve nga robëria turke.

1712

- Akt i M. Miloradoviç, kolonel i Pjetrit I, që jep të drejta për malazezët që luftuan kundër turqve në anën e Pjetrit I.

1912

- Akt nga Pjetri I, që nderon pjesëmarrësit në betejat kundër turqve.

1715-1758

- Akti i carit Elizaveta I, që ajo i dhuron para dhe sende të çmuara për rinovimin e kishave dhe manastireve në Malin e Zi.

- **1766**

- Koncepti i fjalimit të presidentit të Shoqatës Sllave të Bamirësisë në Moskë.

1910/3

1855

- Kërkesë nga Elena Verkoviç për të ndihmuar S. Verkoviç që të kthehet nga Rusia.

1810/4

1879

- Njoftimi nga S. Verkoviç për I. S. Aksakov, se do t'i dërgojë "Bisedat letraro-politike të Pomakëve".

1910/8

1879

- Kërkesë nga Adam Iv. Kalmikov, luftëtar në Maqedoni, për ndihmë për strehimin e djalit të tij, drejtuar I. S. Aksakov.

1910/9

1878

- Kërkesa e Mitropolitit të Ohrit, Nathanael, për ndihmë nga Rusia për çlirimin e Maqedonisë nga robëria turke.

1910/6

1878

- Letër drejtuar I. S. Aksakov nga një person i panjohur, duke kërkuar që Rusia të mbrojë interesat e Maqedonisë.

1910/5

1877

- Kërkesa nga anëtarët e "Shoqatës Maqedonase" në Serfi që kisha e Serës të vihet nën Egzarhisin Bullgar dhe që atje të shërbehet në gjuhën sllave.

1910/2

1868

- Biseda e S. Verkoviç për etninë me Pomakët nga fshatra të ndryshme.

1910/13

1881

- Raporti i kapitenit Danilov për: gjendjen në Maqedoni; përbërjen dhe shpërndarjen e ushtrisë turke; trazirat e shkaktuara nga bandat shqiptare; shoqërinë "Silogos", e krijuar me qëllim për të helenizuar popullsinë maqedonase dhe vllahe; për sllavët e turqizuar - Pomakët.

1910/12

- Memorandum për: pushtimin ekonomik të Gadishullit Ballkanik; nevojën për të parandaluar ndikimin e Gjermanisë dhe Anglisë; për forcimin e eksportit dhe shfrytëzimit të pasurive natyrore.

1910/11

- "Disa vërejtje në lidhje me hyrjen e ushtrive serbe në territoret turke": raport sekret për lëvizjen e ushtrive aleate serbe dhe rumune drejt territoreve turke; ndarjen e sferave të veprimit të tyre; çështja shqiptare.

1910/10

1881

- M. L. Dugonin, - "Çështja e Kishës Greko-Bullgare": për luftën për ndarjen e Exarkatës Bullgare nga Patriarkana Greke.

1910/17

1854

- N. Palauzov, - "Shënime për Bullgarinë": për ndikimin e luftërave ruso-turke mbi shpresat e popujve ballkanikë; për keqtrajtimin fizik dhe moral nga ana e turqve dhe grekëve; për përhapjen e ndikimit rus përmes individëve të arsimuar në Rusi; për dërgimin e specialistëve ushtarakë nga Rusia.

1910/18

- "Gjendja e brendshme e Bullgarëve nga pikëpamja fetare, e përshkruar nga një Bullgar", për: sjelljen e priftërinjve grekë ndaj popullsisë sllave; kërkesën për emërimin e arqipeshkëve të prejardhjes sllave; kërkesën për hapjen e një institucioni shkollor për arsimimin e mësuesve dhe priftërinjve dhe për krijimin e një reviste për ngjarjet bashkëkohore.

1910/19

1861

- Pisma nga M. Hitrovo për abuzimet e klerit grek që çojnë në largimin e popullsisë dhe pranimin e feve të tjera (Uniatizmi).

1910/14

1883

- Kërkesa nga S. Verkoviç për F. P. Kornilov që ai të marrë pjesë në botimin e vëllimit të tretë të "Këngëve të Rodopit".

1910/20

1905

- "Lindja e Afërt - Maqedonia", për: ndarjen e Organizatës Revolucionare të Maqedonisë; veprimet e çetave greke dhe serbe; librat dhe broshurat e reja për Maqedoninë.

1910/15

1888

- Kërkesë nga S. Verkoviç për mjete për përfundimin e statistikës për Maqedoninë.

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BRSS "LENIN")

Fondi: V. I. Grigoroviç

MIKROFILM: HS dl 1073

VITET: 1844-1846

FILMIMEGRAFI: 72

GJUHA: frëngjisht, greqisht, bullgarisht, rusisht

PËMBLEDHJE: V. I. Grigoroviç

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. h. 44 1844-1845

- Letra për V. I. Grigoroviç nga vitet 1844-1845 në gjuhën frënge.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. h. 51 1846

- Letra nga K. Romanis për Grigoroviçin në lidhje me dorëshkrimet dhe librat që ndodhen te konsulli austriak Mihajlovski, në gjuhën greke.

Shifra "Grig", n.p. 1, n. e. h. 4 1844-1845

- Raporte nga Grigoroviç për konsullin rus Mustoksidi në lidhje me itinerarin e udhëtimeve të tij, në gjuhën frënge.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. h. 26 1845

- Rekomandim për Grigoroviçin për nga igumeni Hrisandu nga një person i panjohur fetar, në gjuhën bullgare.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. h. 54 1845

- Letra nga një person i panjohur për "teskere" të Jovanit, në gjuhën greke.
- **Verkoviç Stefan**, letër për një person të panjohur.

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E RSSS "V. I. LENIN" - MOSKË)

Fondi: Materiale nga fondet "NIL POPOV" dhe "V. GRIGOROVİČ"

MIKROFILM: 2800

VITET: 1840-1891

FILMIME: 391

GJUHA: Rusisht, Greqisht

PËRBËRJA: Korrespondencë lidhur me historinë e Maqedonisë

NIL POPOV:

- Letër nga Stojan Stojković në lidhje me arsimin e vajzës së tij në Rusi.
- Letra nga F. Museshivç për N. Popov (1876-1878).
- Letra nga Rajko Zhinizifov (1868-1872, 1877), rekomandime për individë që vijnë të studiojnë në Rusi, kërkesa për ndihmën, miratimi për botimin e artikujve të tij në revista ruse.
- Stevan Verković, letra, 1867 (e paqartë).
- Anfim, patriarku bullgar, letër, 1873 (e paqartë).
- Kopje nga... (e paqartë).
- Letër për N. Popov nga... (e paqartë).
- Letra nga (A. I. Tsereteli?) (e paqartë).
- Letra nga V. Kaçanovski (1879-1886, 1888).
- Letër nga S. Verković.
- Letra nga një funksionar bullgar nga Konstantinopoja.

LIBRA DHE PUBLIKIME

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BRSS "V. I. LENIN" - MOSKË)

Fondi: LIBRA DHE PUBLIKIME

MIKROFILM: 1057

VITET: 1939

KOPJET: 37

GJUHA: bullgarisht

PËRMBATJA:

Fotokopje e librit të Hristo Konstantinov "*Stariot*" (Jane Sandanski), *personaliteti dhe vepra*, botuar në Sofje, vitin 1939.

Parathënie:

"Stariot" (1877-1915)

Kushtet në të cilat u shfaq Jane Sandanski:

- Kushtet ekonomike, politike dhe të tjera.

Turqia dhe fuqitë e mëdha:

- Tregtia, industria, kapitali i huaj, dhe transporti.

Shtetet ballkanike dhe Maqedonia:

- Propaganda fetare dhe kombëtare në Maqedoni.

Përplasjet midis shteteve evropiane dhe atyre ballkanike dhe VMRO:

- Formimi, detyrat, lufta për një Maqedoni autonome.

"Starriot" si ideolog:

- Një nga realizuesit më të shquar të ideologjisë së Goce Dellçevit. Një organizator i talentuar.
- Tërheqja e masave, furnizimi me armë (afërdita "Miss Stone"), ngritja kulturore e popullit.

Legjendat e Lavdishme:

- Lufta kundër ushtrisë turke, heqja nga fronti e sulltanit gjatë Revolucionit të Djemëve të Rinj, mbrojtja e popullit.

Jane dhe Ilindeni:

- Qëndrimi ndaj kryengritjes.

Kali Trojanski:

- Çarjet në Organizatë, ngritja e parakohshme e kryengritjes, fundi i pasuksesshëm, gara e shteteve fqinje në terrenin maqedonas, shfaqja e grupeve të ndryshme, terrorismi.

Hapi i Fundit:

- Transformimi i VMRO; pranimi i tezës për kërkimin e ndihmës nga jashtë, qëndrimi i Organizatës së Serisë për autonomi dhe pavarësi.

Kongresi i Rilës:

- Lufta e fshehur kundër Jane Sandanskit, atentate.

Taktikat e Ndryshme:

- Çarja në Organizatë në dy drejtime.

Manifesti për të gjitha Kombësitë në Perandori:

- Krijimi i Partisë Federative Popullore, formimi i "klubeve kushtetuese" të vrhovistëve, braktisja e ideve të Djemëve të Rinj.

Lufta:

- Mobilizimi në Melnicko, vrasja e "Carit të Pirinit."

(BIBLIOTEKA NACIONALE E SHTETIT TË BRSS "V. I. LENIN" - MOSKË)

Fondi: LIBRA DHE PUBLIKIME

MIKROFILM: 1058

VITET: 1908

FILMIMEGRAFI: 23

GJUHA: Bullgarisht

PËMBATJA: FILMIMEkopje e librit të Anton Strašimirov - "E vërteta për gjendjen në Maqedoni", botuar nga "Odrinski glas", Sofje 1908.

Pasuritë në Maqedoni

- Anarkia, ligjshmëria dhe problemet në lidhje me pronësinë e fshatit maqedonas; shfrytëzimi i fshatit; organizimi i pushtetit vetëqeverisës në fshat nga ana e VMRO-së.

Taksat dhe marrëdhëniet ligjore në Maqedoni

- Llojet e taksave, abuzimet gjatë mbledhjes së taksave; roli i Organizatës në parandalimin e abuzimeve.

Mungesa e kulturës në Maqedoni

- Mungesa e kujdesit kulturor, shoqëror, shëndetësor dhe të tjera për popullsinë kristiane; hapja e shkollave të para kristiane nga propagandat protestante dhe katolike, si dhe nga propagandat e shteteve fqinje.

Momentet historike të sotme në pjesën lindore dhe perëndimore të Maqedonisë

- Pjesa përgatitore e popullsisë për kryengritje; ndarja e grupeve drejtuese të Organizatës Revolucionare Maqedonase pas kryengritjes në dy krahë; intensifikimi i propagandave të huaja dhe veprimtaria e grupeve të ndryshme të bandave terroriste të armatosura.

(ARKIVI QENDROR SHTETËROR HISTORIK I BRSS - MOSKË)

FONDI: Dokumente nga fonde të ndryshme

MIKROFILMI: 319

VITI: 1851-1915

FILMIME: 470

METRA: 20

GJUHË: Rusisht, Frëngjisht

PËRMBAJTJA: Dokumente mbi historinë e Maqedonisë dhe maqedonasit në Rusi

Fondi 733, përshkrimi 149, dosja 913

1885-1886

- Korespondencë lidhur me kërkesën e A. K. Mitrov për të vazhduar studimet në Universitetin e Moskës.

F. 797, op. 73, dosja 464

F. 1284, op. 188, dosja 295

1903

- Fushatë për mbledhjen e kontributeve vullnetarizëm në Rusi për popullsinë e dëmtuar të Maqedonisë.

F. 733, op. 151, dosja 35

1902-1904

- Kërkesat e studentëve nga vendet jugosllave për t'u pranuar për studime në Rusi.
- Kërkesa e K. P. Misirkov për të marrë leje për të ushtruar detyrën mësimore në Rusi.

F. 23, op. 11, dosja 44

1910-1912

- Të dhëna për tregtinë në vilajetin e Bitollës me produkte të përpunuara nga çeliku.
- Të dhëna për marrëdhëniet tregtare në vilajetin e Bitollës.
- Hartë e Maqedonisë me kufijtë e vilajetit të Bitollës të shënuar.

F. 23, op. 11, dosja 56

1909-1915

- Raport mbi lëvizjet tregtare në portin e Selanikut.
- Të dhëna për eksportin dhe importin e mallrave nga dhe në Maqedoni.
- Të dhëna për lëvizjen e anijeve tregtare në portin e Selanikut.

- Raport mbi krizën ekonomike dhe tregtare në Maqedoni.
- Të dhëna për tregtinë transitore serbe përmes portit të Selanikut.
- Të dhëna për gjendjen ekonomike në vilajetin e Selanikut.
- Raport për qëndrimin në Selanik të një ekspedite për studimin e tregjeve të Lindjes së Mesme.
- Raport për gjendjen e portit të Selanikut pas Luftërave Ballkanike.
- Shkrim nga një gazetë e Selanikut mbi krizën ekonomike në Selanik.
- Ekstrakte nga Ligji për krijimin e zonës së lirë në portin e Selanikut.

F. 1284, op. 187, dosja 150

1912

- Formimi i Shoqatës Kombëtare dhe Arsimore Sllavo-Maqedonase "Shën Kirili dhe Metodi".

F. 797, op. 22, dosja 393

1852-1857

- Kërkesa për furnizimin e kishave dhe shkollave në Maqedoni me libra për shërbime fetare dhe libra mësimorë.

F. 797, op. 38, dosja 40

1868

- Njoftim nga konsulli rus në Bitollë për përplasjet fetare dhe propagandat në Maqedoni.

F. 802, op. 5, dosja 14046

1851-1852

- Kërkesa e Natanael Stojanoviç për të marrë një dëshmi për studimet e bëra në Kiev dhe dokumente udhëtimi për Moskë dhe Shën Peterburg.

F. 797, op. 19, dosja 90

1913-1914

- Leje për botimin e gazetës "Makedonskij golos" të D. Çupovskit.

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BRSS "LENIN")

FONDI: Popov dhe Grigoroviç

MIKROFILMI: 1045

VITET: 1844-1888

FILMIME: 391

GJUHË: Serbisht, Rusisht, Bullgarisht, Greqisht

PËRMBAJTJA: Materiale për historinë e Maqedonisë

Fondi "N. A. Popov"

**Kod: NII, numri i dosjes 19, numri i njësisë së ruajtur 19
1871-1872**

- Letrat e S. Stojkoviç deri te N. A. Popov.

**Kod: NII, numri i dosjes 14, numri i njësisë së ruajtur 29
1874-1878**

- Letrat e P. F. Museviç për situatën në Maqedoni.

**Kod: NII, numri i dosjes 9, numri i njësisë së ruajtur 50
1868-1877**

- R. Zhinzifov - Letrat deri te N. A. Popov.

**Kod: NII, numri i dosjes 6, numri i njësisë së ruajtur 20
1867**

- Letrat e S. Verkoviç, shënimet e tij për këngët dhe legjendat maqedonase dhe përshkrimet e veshjeve tradicionale.

**Kod: NII, numri i dosjes 6, numri i njësisë së ruajtur 21
1868-1891**

- S. Verkoviç, letrat, lista e monedhave të vjetra, vlerësimi i vlerës dhe origjinalitetit të këngëve.

**Kod: NII, numri i dosjes 4, numri i njësisë së ruajtur 20
1873**

- Letra e eksarkut Anfim deri te N. A. Popov.

Kod: NII, numri i dosjes 1, numri i njësisë së ruajtur 9

- Kopje manuskriptesh të N. A. Popov nga burime greke.

Kod: NII, numri i dosjes 1, numri i njësisë së ruajtur 21

- "Plani (programi) i zgjidhjes kishtare që lidhet me kërkesën bullgare."

**Kod: NII, numri i dosjes 20, numri i njësisë së ruajtur 29
1872-1873**

- Letrat e P. V. Feodorov deri te N. A. Popov.

**Kod: NII, numri i dosjes 10, numri i njësisë së ruajtur 22
1888**

- Letrat e V. V. Kaçanovski deri te N. A. Popov.

**Kod: NII, numri i dosjes 23, numri i njësisë së ruajtur 43
1869**

- Letra e S. Verkoviç.

**Kod: NII, numri i dosjes 23, numri i njësisë së ruajtur 28
1870-1873**

- Kërkesa për ndihmë materiale për revistën "B'lgarsko čitalishte v Tsarigrad".

**Kod: NII, numri i dosjes 5, numri i njësisë së ruajtur 52
1845**

- Letrat e Georgi Paranhi deri te vëllai i tij Dimitri për Grigoroviç.

Fondi: "Grigoroviç"

**Kod "Grig.", numri i dosjes 5, numri i njësisë së ruajtur 53
1846**

- Letra e D. Miladinov deri te V. I. Grigoroviç.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 5, numri i njësisë së ruajtur 50
1845**

- Letra deri te Zukale për V. I. Grigoroviç.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 5, numri i njësisë së ruajtur 48
1844**

- Letra e Daniil Magnes deri te V. I. Grigoroviç.

Kod "Grig.", numri i dosjes 5, numri i njësisë së ruajtur 27

- Ftesë për V. I. Grigoroviç të punojë me dorëshkrime të vjetra në një nga manastiret.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 3, numri i njësisë së ruajtur 56
1868-1876**

- Grigoroviç - shënime për "Bolgarskoe pope=itelwstvo".

**Kod "Grig.", numri i dosjes 3, numri i njësisë së ruajtur 57
1870**

- Shënime për arsimin dhe edukimin e Sllavëve Jugorë.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 3, numri i njësisë së ruajtur 72
1845**

- Letra e V. I. Grigoroviç deri te I. M. Kovalevski.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 2, numri i njësisë së ruajtur 19
1840**

- Ekstrakte nga dorëshkrime dhe libra grekë.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 4, numri i njësisë së ruajtur 33
1876**

- Letra e Erkulës (Irakli) Vlaso deri te V. I. Grigoroviç.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 4, numri i njësisë së ruajtur 91
1853**

- Letrat deri te V. I. Grigoroviç nga jeromonakët Nikifor dhe Pantelejmon.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 1, numri i njësisë së ruajtur 3
1844-1847**

- Materiale për "Përshkrimi i udhëtimit në Turqinë Evropiane", projekte raportesh dhe letra.

**Kod "Grig.", numri i dosjes 1, numri i njësisë së ruajtur 2
1844-1845**

- Grigoroviç V. I. - "Shënime udhëtimi gjatë udhëtimit në Turqinë Evropiane".

**Kod "Grig.", numri i dosjes 1, numri i njësisë së ruajtur 6
1845**

- Dajno: Shënime udhëtimi - nota (shënime nga udhëtimi në Turqinë Evropiane)

(ARKIVI I POLITIKËS SË JASHTME TË RUSISË - MOSKË)

Fondi: SLAVXSKIJ STOL

(Kancelaria për Çështje Sllave)

Mikrofilmi: XCVI/1145

Vite: 1903-1912

Numri i FILMIMEgrafive: 35

Gjuha: Ruse

Përmbajtja: Dokumente për Krste Misirkov

Fondi "Slavjanskii Stol", 1903-1912, Delo 5227

- **K. Misirkov, "Po povod germanskih soveti":** Për gjendjen e Ballkanit, arratisjen e popullsisë nga Maqedonia në Bullgari, dhe ndikimin e shtypit gjerman në çështjet turke, pasqyruar përmes gazetarëve të ndryshëm.

1903

- Kërkesa e K. Misirkov drejtuar Ministrisë së Punëve të Jashtme të Rusisë për të marrë një vend pune në ministri për shkak të pamundësisë për t'u kthyer në atdhe.
- Kërkesa nga Ministria e Arsimit Popullor të Ministrisë së Punëve të Jashtme të Rusisë për një opinion mbi përshtatshmërinë politike dhe cilësitë morale të Misirkovit, me përgjigje pozitive.

1904

- Letra e Misirkovit drejtuar Sementovski - Kurilo, duke e informuar për qëllimin e tij për të botuar një revistë në Odessa mbi problemet e Maqedonisë, në gjuhën maqedonase.

1904

- Akti i Drejtorisë së Pritshmërisë për kërkesën e Misirkovit për të botuar një revistë mujore në "gjuhën e përbashkët të sllavëve të Maqedonisë" me emrin "Vardar".
- Leje për botimin e revistës.
- Letra e Misirkovit drejtuar D. K. Sementovski - Kurilo, në lidhje me kërkesën e tij për të kaluar në Odessa si mësues në gjimnazin mashkullor.
- Urgjencë për kalimin e Misirkovit.

1905

- Njoftimi i Ministrisë së Arsimit Popullor për kalimin e Misirkovit në Odessa nga 1 korriku 1905.
- Letra e Misirkovit drejtuar Kurilo, duke e informuar se është transferuar në Odessa, por me më pak orë dhe pagë më të ulët sesa kishte pritur.
- Letra e Misirkovit drejtuar Preklonski në lidhje me kalimin e tij në Odessa.
- Letra e Misirkovit drejtuar Kurilo në lidhje me botimin e gazetës "Vardar".

1907

- Mendimi në lidhje me kërkesën e Misirkovit për një shërbim të ri.

1911

- Kërkesa e Misirkovit për lejen për të botuar në Odessa një gazetë tregtare dhe industriale "Bliži Istok", në gjuhën ruse, dhe mendimi i Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe të Arsimit Popullor.

1911

- Raporti për qëndrimin e Misirkovit në Rusi dhe punën e tij nga përfundimi i fakultetit deri në vitin 1911.

1912

- Kërkesa e Misirkovit për t'u transferuar në një shkollë të mesme shtetërore dhe pasqyrimi i veprimtarisë së tij publicistike nga 1905 deri në 1912.

SHËNIME

(ARKIVI I SHOQATËS GJEOGRAFIKE - LENINGRAD)

FONDI: PATEPISKË SHËNIME PËRMES MAQEDONISË

MIKROFILM: XCVI/1144

VITET: 1865-1899

FILMIMEGRAFI: 142

GJUHA: Rusisht

Përmbajtja: Patepiskë shënime përmes Maqedonisë dhe Ballkanit

Porosi numri 2541, kod 84, përshkrimi 1, numri 8 (1-4)

1888

- Përmbajtja e "Makdono-sllavenski etnografiski zbornik" ("Makedono-sllavenski etnografikë zborënik"), i përgatitur nga nxënësit e Gimnazisë së Selanikut dhe shkolla të tjera që ishin nën Egzarkatin Bullgar.

Zak. 2541, kod 83, përshkrimi 1, numri 7 (5-9)

- Të dhëna për vende të ndryshme të banuara në Ballkan (Maqedoni, Bullgari, Serbi, Traki).

Zak. 2541, kod 85, përshkrimi 1, numri 27 (1-84)

1899

- Udhëtim nëpër Maqedoni - të dhëna geografike, etnografike, statistikore.

Zak. 2541, kod 83, përshkrimi 1, numri 6 (1-16)

1865

- E. Timaev, "Përshkrim i rrugës nga Bitola në Beograd" - shënime udhëtimi me të dhëna geografike, statistikore, industriale dhe të tjera për vendet e banuara në rrugën nga Bitola në Beograd.

(BIBLIOTEKA PUBLIKE SHETËRORE "SHČEDRIN" - LENINGRAD)

FONDI: DOKUMENTE NGA FONDE TË NDRYSHME

MIKROFILM: 1049

VITET: 1711-1905

FILMIME: 461

GJUHA: rusisht, bullgarisht, frëngjisht

PËRMBLEDHJE: Përshkrime të vendeve në Maqedoni; korrespondencë e S. Verkoviq dhe të tjerë; materiale për gjendjen në Maqedoni dhe të tjera.

1910/1

- Përshkrimi i vendeve në Maqedoni: pozita gjeografike, numri i familjeve ortodokse, numri i kishave dhe manastireve, gjuha e përdorur për shërbimet fetare, shkollat.

1910/16

1711

- Premtimi i carit Petar I për ndihmë ushtarake për çlirimin e të gjithë ortodoksëve nga skllavëria turke.

1712

- Letërpatentë nga M. Miloradoviç, kolonel i Petarit I, e cila jep të drejta për malazetët që luftuan kundër turqve në anën e Petarit I.

1912

- Letërpatentë nga Petar I, e cila nderon pjesëmarrësit në luftërat kundër turqve.

1715-1758

- Letërpatentë nga carica Elizabeta I, e cila jep para dhe pasuri për rinovimin e kishave dhe manastireve në Malin e Zi.

1766

- Koncepti i fjalimit të presidentit të Shoqatës Sllave Bamirëse të Moskës.

1910/3

1855

- Kërkesa nga Elena Verkoviq për të ndihmuar S. Verkoviqin të kthehet nga Rusia.

1810/4

1879

- Njoftim nga S. Verkoviq për I. S. Aksakov që do t'i dërgojë "Bisedat letararo-politike të Pomakëve".

1910/8

1879

- Kërkesë nga Adam Iv. Kalmikov, luftëtar në Maqedoni, për ndihmë për kujdesin e djalit të tij.

1910/9

1878

- Kërkesë nga mitropoliti i Ohrit, Natanael, për ndihmë nga Rusia për çlirimin e Maqedonisë nga skllavëria turke.

1910/6

1878

- Letër për I. S. Aksakov nga një person i panjohur, duke kërkuar që Rusia të mbrojë interesat e Maqedonisë.

1910/5

1877

- Kërkesë nga anëtarët e "Shoqatës Maqedonase" në Serfi që kisha të vihej nën Egzarkinë Bullgare dhe të përdorej gjuha sllave në të.

1910/2

1868

- Bisedat e S. Verkoviqit për kombësinë me Pomakët nga fshatra të ndryshme.

1910/13

1881

- Raporti i kapitenit Danilov për: situatën në Maqedoni; përbërjen dhe shpërndarjen e ushtrisë turke; trazirat e shkaktuara nga bandat shqiptare; shoqërinë "Silogos", e krijuar me qëllim të helenizimit të popullsisë maqedonase dhe vllahe; për sllavët e turqizuar - Pomakët.

1910/12

- Memorandum për: pushtimin ekonomik të Gadishullit Ballkanik; nevojën për të parandaluar ndikimin e Gjermanisë dhe Britanisë së Madhe; për forcimin e eksportit dhe shfrytëzimin e pasurive natyrore.

1910/11

- "Disa shënime lidhur me hyrjen e ushtrive serbe në territoret turke": raport sekret për lëvizjen e ushtrive aleate serbe dhe rumune në drejtim të territoreve turke; ndarjen e sferave të veprimit të tyre; çështja shqiptare.

1910/10

1881

- M. L. Dugonin, "Çështja e Kishës greko-bullgare": për luftën për ndarjen e Egzarhisë Bullgare nga Patriarkana Greke.

1910/17

1854

- N. Palauzov, "Shënime për Bullgarinë": për ndikimin e luftërave ruso-turke mbi shpresat e popujve ballkanikë; për keqtrajtimin fizik dhe moral nga turqit dhe grekët; për përhapjen e ndikimit rus përmes individëve të arsimuar në Rusi; për dërgimin e specialistëve ushtarakë nga Rusia.

1910/18

- "Pozita e brendshme fetare e Bullgarëve, e përshkruar nga një Bullgar", për: sjelljen e priftërinjve grekë ndaj popullsisë sllave; kërkesën për emërimin e arqipeshkvijve nga prejardhja sllave; kërkesën për hapjen e një institucioni shkollor për arsimimin e mësuesve dhe priftërinjve dhe për themelimin e një reviste për ngjarjet e kohës.

1910/19

1861

- Letra nga M. Hytrovo për abuzimet e klerit grek që çojnë në shpërbërjen e popullsisë dhe pranimet e besimeve të tjera (uniata).

1910/14

1883

- Kërkesa e S. Verkoviqit drejtuar F. P. Kornilovit për të marrë pjesë në botimin e vëllimit të tretë të "Këngëve të Rodopëve".

1910/20

1905

- "Lindja e Afërt - Maqedonia", për: ndarjen e Organizates Revolucionare Maqedonase; veprimet e çetave greke dhe serbe; librat dhe broshurat e reja për Maqedoninë.

1910/15

1888

- Kërkesa e S. Verkoviqit për mjete financiare për përfundimin e statistikës për Maqedoninë.

(BIBLIOTEKA PUBLIKE SHETËRORE E SSSR "LENIN")

FONDI: V. I. GRIGORVIČ

MIKROFILM: XC дп 1073

VJET: 1844-1846

FOTOGRAFI: 72

GJUHA: frëngjisht, greqisht, bullgarisht, rusisht

PËRBËRJA: V. I. Grigoroviç

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. hr. 44 (1844-1845)

- Letra dërguar V. I. Grigoroviç nga viti 1844-1845 në gjuhën frënge.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. hr. 51 (1846)

- Letër nga K. Romanis drejtuar Grigoroviç për dorëshkrimet dhe librat që ndodhen tek konsulli austriak Mihajlovski, në gjuhën greke.

Shifra "Grig", n.p. 1, n. e. hr. 4 (1844-1845)

- Raporte nga Grigoroviç për konsullin rus Mustoksidi për itinerarin e udhëtimeve të tij, në gjuhën frënge.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. hr. 26 (1845)

- Rekomandim për Grigoroviç tek igumeni Hrisandu nga një person i panjohur fetar, në gjuhën bullgare.

Shifra "Grig", n.p. 5, n. e. hr. 54 (1845)

- Letër nga një person i panjohur për "teskere" të Jovanit, në gjuhën greke.

Verkoviç Stefan

- Letër drejtuar një personi të panjohur.

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E RSFSR "V. I. LENIN" - MOSKË)

FONDI: MATERIALE NGA FONDET "NIL POPOV" DHE "V. GRIGORVIČ"

Mikrofilm: 2800

Vitet: 1840-1891

Numri i FILMIMEve: 391

Gjuha: Ruse, greke

Përmbajtja: Korrespondencë lidhur me historinë e Maqedonisë.

Nil Popov:

- Letër nga Stojan Stojković në lidhje me arsimimin e vajzës së tij në Rusi.

- Letra nga F. Museviç për N. Popov (1876-1878).
- Letra nga Rajko Zhynzifov (1868-1872, 1877), rekomandime për individë që vijnë për të studiuar në Rusi, kërkesa për ndihmë, dhe miratim për botimin e artikujve të tij në revista ruse.
- Stevan Verković, letër, 1867 (e paqartë).
- Anfim, Egzarku Bullgar, letër, 1873 (e paqartë).
- Ekstrakte nga... (e paqartë).
- Letër për N. Popov nga... (e paqartë).
- Letra nga (A. I. Tsereteli?) (e paqartë).
- Letra nga V. Kaçanovski (1879-1886, 1888).
- Letër nga S. Verković.
- Letra nga një zyrtar bullgar në Stamboll.

LIBRA DHE PUBLIKIME

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BASHKIMIT SOVJETIK "V. I. LENIN" - MOSKË)

FONDI: LIBRA DHE PUBLIKIME

MIKROFILM: 1057

VITI: 1939

FILMIMEGRAFI: 37

GJUHA: Bullgarisht

PËRBËRJA: Kopje FILMIMEkopje e librit të Hristo Konstantinov "Starioti" (Jane Sandanski), personaliteti dhe vepra, Sofje 1939

Parathënie:

"Starioti" (1877-1915);

Kushtet në të cilat ka dalë Jane -

- Kushtet ekonomike, politike dhe të tjera.

Turqia dhe Fuqitë e Mëdha -

- Tregtia, industria, kapitali i huaj, transporti.

Shtetet Ballkanike dhe Maqedonia -

- Propaganda fetare dhe kombëtare në Maqedoni.

Konfliktet mes shteteve evropiane dhe ballkanike dhe VMRO -

- Formimi, detyrat, lufta për një Maqedoni autonome.

"Starioti" si ideolog -

- Shumë koherent në zbatimin e ideologjisë së Gocevit. Organizator i talentuar -
- Tërheqja e masave, furnizimi me armë (afersa "Miss Stone"), ngritja kulturore e popullit.

Legjendat dhe trimëritë -

- Lufta kundër ushtrisë turke, rrëzimi i sulltanit në Revolucionin e Rinisë Turke, mbrojtja e popullit.

Jane dhe Ilinden -

- Marrëdhënia me kryengritjen.

Kali Trojans -

- Shpërthimi në Organizatë, ngritja e parakohshme e kryengritjes, fundi i pasuksesshëm, konkurrenca e shteteve fqinje në tokën maqedonase, shfaqja e grupeve të ndryshme, terrorizmi.

Hapi i fundit -

- Transformimi i VMRO; pranim i tezës për kërkimin e ndihmës nga jashtë, qëndrimi i organizatës së Seres për autonomi dhe pavarësi.

Kongresi i Rilës -

- Lufta e fshehtë kundër Jane, atentate.

Takikat e ndryshme -

- Shpërthimi i Organizatës në dy drejtime.

Manifesti për të gjitha kombësitë në Perandori -

- Krijimi i Partisë Federative Kombëtare, krijimi i "klubeve kushtetuese" të vrhovistëve, braktisja e ideve të Mladoturqëve.

Lufta -

- Mobilizimi në Melniçko, vrasja e "Czarit të Pirinit".

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BS "V. I. LENIN" – MOSKË)

FONDI: LIBRA DHE PUBLIKIME

MIKROFILM: 1058

VITE: 1908

KOPJE: 23

GJUHA: Bullgarisht

PËMBLEDHJE: FILMIMEkopje e librit të Anton Strashimirov - "E vërteta për gjendjen në Maqedoni", botuar nga "Odrinski glas", Sofje 1908.

Pasuritë dhe Marrëdhëniet Pronësore në Maqedoni

- Anarki, mosrespektim i ligjit në lidhje me pronësinë në fshatrat e Maqedonisë; shfrytëzim i fshatarëve; organizimi i pushtetit të vetëqeverisjes në fshat nga ana e VMRO-së.

Tatimet dhe Marrëdhëniet Ligjore në Maqedoni

- Lloje të ndryshme të tatimeve, abuzimet në mbledhjen e tatimeve; roli i Organizatës në parandalimin e abuzimeve.

Prapambetje Kulturore në Maqedoni

- Mungesa e kujdesit kulturor, shoqëror, shëndetësor dhe kujdesit të përgjithshëm për popullsinë e krishterë; hapja e shkollave të para të krishtera nga propagandat protestante dhe katolike, si dhe nga propagandat e shteteve fqinje.

Momenti Historik i Djeshëm në Pjesën Lindore dhe Perëndimore të Maqedonisë

- Pjesëmarrja e popullsisë në përgatitjet për kryengritje; ndarja e grupeve udhëheqëse të Organizatës Revolucionare të Maqedonisë pas kryengritjes në dy krahë; forcimi i propagandave të huaja dhe aktiviteti i grupeve të ndryshme të armatosura terroriste.

(BIBLIOTEKA SHTETËRORE E BRSS "V. I. LENIN")

FONDI: LIBRA DHE PUBLIKIME

Mikrofilm: 505

Viti: 1864-1874

Pamje: 240

Gjuha: Rusisht, Frëngjisht

Përmbajtja: **Publikimi i "Shënimeve të grofit N. P. Ignatyev", të botuara në gazetën "Istoričeskij vestnik", T. CXXXV dhe T. CXXXVI në vitin 1914.**

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (1864/1874), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Shënime për veprimtarinë diplomatike të kontit Ignatjev gjatë qëndrimit të tij në Konstantinopojë: mendimet e tij për zgjidhjen e çështjes lindore, pikëpamjet dhe interesat e shteteve evropiane në lidhje me këtë çështje; dështimi i Konferencës së Konstantinopojës për një zgjidhje paqësore të problemeve në Perandorinë Osmane.

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Gjendja e Gadishullit Ballkanik pas refuzimit të negociatave nga Turqia; mendimet e diplomacisë ruse që shtetet perëndimore të përfshihen në zgjidhjen e krizës lindore; përpjekjet e Rusisë, së bashku me këto shtete, për të vendosur një ultimatum ndaj Turqisë për përmirësimin e kushteve të popullatës kristiane në Perandorinë Osmane.

Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Dështimi i negociatave; shpallja e luftës së Rusisë kundër Turqisë; kushtet e Rusisë për nënshkrimin e paqes; nënshkrimi i armëpushimit në Adrianopol.

P. Voeikov

- Të dhëna për jetën dhe veprimtarinë e kontit N. P. Ignatjev.

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën frënge

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Për bazat e politikës ruse në Gadishullin Ballkanik; përpjekjet për të zgjidhur çështjen sllave pa shkelur interesat ruse; ideja për krijimin e një principate bullgaro-serbe nën drejtimin e princit Milan; politika "turkofilisht" e Ignatjevit.

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Kryengritja në Hercegovinë; qëndrimi i Ignatjevit ndaj problemeve të Bosnjës dhe Hercegovinës; përpjekja e tij për të parandaluar një konflikt me Turqinë; përkeqësimi i krizës dhe lufta.

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Përpjekjet e Ignatjevit për të marrë masa për përmirësimin e kushteve të popullatës sllave në Ballkan; vendimi i sulltanit për të realizuar disa reforma në Turqinë Evropiane.

"Shënime të kontit N. P. Ignatjev", (vazhduar), në gjuhën ruse

- Vendimi për veprim të përbashkët të Rusisë me Gjermaninë dhe Austro-Hungarinë kundër Turqisë: pranim i projektit të kontit Andraši nga Turqia; lëvizjet revolucionare në Ballkan; lufta turko-serbo-malazeze me pjesëmarrjen e vullnetarëve rusë; negociatat për një zgjidhje paqësore të krizës në Gadishullin Ballkanik.

ARKIVI I AN NA SSR - FILIALI I LENINGRADIT)

FONDI: LIBRA DHE PUBLIKIME

MIKROFILM: 1052

VITET: 1910

FILMIMEGRAFI: 217

GJUHA: Ruse

PËMBLEDHJE: Libri i P. Miljukovit "Krizë Ballkanike dhe Politika e A. P. Izvolskit" me shtojcën: 2 harta dhe teksti i kushtetutës turke, i ndryshuar dhe plotësuar në vitin 1909.

1. **Zhvillimi i krizës ballkanike:**

1903-1908

- Marrëveshja Mircshtiegski mes Ruisë dhe Austriakës (1903); veprime të përbashkëta të Izvolskit dhe Erenthalit; Serbia kundër Austrisë; përpjekje për afrim të Serbisë me Bullgarinë; përgatitjet për grushtin e shtetit të Mladoturqve; përgatitjet për aneksimin e Bosnjës dhe Hercegovinës; takimi i Izvolskit me Erenthalin në Buhlau (1908); aneksimi i Bosnjës dhe Hercegovinës dhe shpallja e pavarësisë së Bullgarisë; ideja për një federatë ballkanike.

Historia e Kushtetutës turke:

- Kushtetuta e Mithat dhe parlamenti i parë në Turqi (1876); Revolucioni i Mladoturqve (1908); parlamenti i dytë turk dhe lufta e partive; çështja e Maqedonisë; kundër-revolucioni dhe grushti i shtetit më 3 mars.

Diplomacia e Cuzimës:

- Politika e Ruisë udhëhequr nga Izvolski lidhur me aneksimin e Bosnjës dhe Hercegovinës; dështimi diplomatik i politikës ruse për Ballkanin.

Pas gjurmëve të ngjarjeve:

- Shenjat e para të krizës; kuptimi politik i politikës hekurudhore austriake në Ballkan;
- Maqedonia dhe çështja lindore; marrëveshjet e përbashkëta rusë-austriake për reforma në Maqedoni; faza e re në çështjen maqedonase; politika ruse për Ballkanin pas vitit 1897; takimi në Revel dhe çështja maqedonase.

Letra nga udhëtimet në Stamboll dhe Selanik:

- Revolucioni i Mladoturqve dhe vendosja e Kushtetutës së vitit 1876; historia e Komitetit të Bashkimit dhe Progresit; grushti i shtetit i Mladoturqve në ditarin e Nijazit; pjesëmarrja e maqedonasve në Revolucionin e Mladoturqve; Mladoturqit dhe kombet e tjera; qëndrimi i shqiptarëve ndaj Mladoturqve; politika e jashtme e Mladoturqve dhe çështja maqedonase; pasardhësit e Hamidit.

Sofia dhe Beogradi:

- Paralele - arkitektura dhe literatura.

Bosnja dhe Hercegovina:

- Bosnja përballë aneksimit nga Austria; Pozita ndërkombëtare e Bosnjës.

Cetinë dhe Zagrebi:

- Afërdita e Nastiçit; Cetinë; Procesi i Zagrebit.

Kriti dhe Greqia:

- Shtrëngimi i çështjes kritiane; status quo i Qipros; fitorja e organizatës oficerëve në Athinë.

Surpriza dhe Zbulime

- Aneksimi i Bosnjës dhe pavarësia e Bullgarisë; qëndrimi i Ruisë ndaj këtyre ngjarjeve; historia e shpalljes së pavarësisë bullgare; politika austriake në Ballkan; situata në Kretë dhe Athinë; në lidhje me nenin 47.

Aneksa:

- a) Kushtetuta osmane shpallur më 11/23 dhjetor 1876 me ndryshime në vitin 1909;
- b) Bibliografia;
- c) Harta etnografike e pjesës perëndimore të Gadishullit Ballkanik;
- d) Harta e linjave hekurudhore dhe projekteve në Ballkan.

Arkivi i AN të RSFSR - Filiali i Lenjogradit

Fond: Libra dhe Publikime

Mikrofilm: 2799

Vitet: 1914-1915

Numri i FILMIMEve: 194

Gjuha: Ruse

Përmbajtja: Ençiklopedia e Filologjisë Sllave, botuar nga Departamenti i Gjuhës dhe Letërsisë Ruse në Akademinë Impériale të Shkencave, nën drejtimin e akademikut I. V. Jagic.

Ençiklopedia e Filologjisë Sllave, botimi 41, P. A. Lavrov, Paliografiku i Shkrimit Kirilik
Petrograd, 1914

Përmbajtja:

1. Kirilica, origjina e saj dhe lidhja me glagolicën.
2. Letra Kirilike që plotësuan alfabetin grek.
3. Kirilica dhe shkrimi grek.

4. Shkrimi mbi varrin e Samuilut.
5. Monumentet kishtare sllave në kirilik.
6. Libri i Savës.
7. Manuskripti Suprasalski.
8. Fletët Hilandarsk.
9. Fletët e Undolsk.
10. Fletë maqedonase.
11. Klasifikimi i manuskripteve bullgare.
12. Karakteristikat e shkrimeve të vjetra dhe ndryshimet në to.
13. Monumentet më të vjetra të mesobullgarishtes.
14. Ungjilli i Dobromirovës.
15. Apostulli i Ohrit.
16. Psalteri i Bolonjës.
17. Apostulli i Slepçinit.
18. Peremejnik i Grigoroviçit.
19. Ungjilli i Bojanës.
20. Psalteri i Pogodinës.
21. Shkrimi Kirilik në ungjijtë glagolikë - Zografsk dhe Asemanov.
22. Ndahja e manuskripteve bullgare nga shekulli XIII.
23. Tekstet lindore bullgare.
24. Tekstet perëndimore bullgare.
25. Tekstet mesobullgare me serbizma në gjuhë.
26. Tekstet mesobullgare me ndryshime...
27. Tekste me një hundëzim.
28. Tekste mesobullgare me veçori ruse.
29. Manuskripte nga shekulli XIV.
30. Manuskripte nga Bullgaria Perëndimore.
31. Manuskripte nga Bullgaria Lindore.
32. Shkrimi i poluushtuar bullgar.
33. Fillimi i shkrimit të shpejtë bullgar.
34. Palimpseste mesobullgare.
35. Shkrimi Kirilik te serbët, veçoritë e tij dhe fati historik.
36. Manuskripte nga shekulli XII-XIII.

37. Manuskripte nga shekulli XIV.
38. Shkolla boshnjake.
39. Manuskripte nga shekulli XV.
40. Manuskripte nga shekulli XVI.
41. Manuskripte nga shekulli XVII.
42. Shënime nga shekulli XVI dhe XVII dhe manuskripte nga shekulli XVIII-XIX.
43. Manuskripte të shkruara me ortografi të përzier, serbe dhe bullgare, ose me serbisht, në kufijtë e Bullgarisë dhe Maqedonisë.
44. Manuskripte bullgare të reja.
45. Shkrimi i shpejtë rus të katolikët.
46. Dokumentet bullgare dhe serbe.

Ençiklopedia e Filologjisë Sllave, botimi 42, E. Kaluzhnyatski, Shkrimi Kirilik tek

Romantikët

Petrograd, 1915

Biblioteka Shtetërore e Bashkimit Sovjetik "V. I. Lenin" - Moskë

Fond: Publikime dhe shtyp

Mikrofilm: 1061

Vite: 1903-1912

Numri i FILMIMEve: 83

Gjuha: Rusisht

Përmbajtja: Dokumente për historinë e Maqedonisë.

Marrëdhëniet Ndërkombëtare në Kohën e Imperializmit. Dokumente nga Arkivat e Qeverisë Czariste dhe të Qeverisë Përkohshme, 1878-1917, Seria e Dytë, 1900-1913, Botuar në 1938.

1911

- Korrespondenca e përfaqësuesve diplomatikë rusë në lidhje me situatën në Evropë dhe Ballkan në vitin 1911.

Marrëdhëniet Ndërkombëtare në Kohën e Imperializmit. Dokumente nga Arkivat e Qeverisë Czariste dhe të Qeverisë Përkohshme, 1878-1917, Seria e Dytë, 1900-1913.

1912

- Korrespondenca e përfaqësuesve diplomatikë rusë në lidhje me situatën në Evropë dhe Ballkanin në gjysmën e parë të vitit 1912.

Marrëdhëniet Ndërkombëtare në Kohën e Imperializmit. Dokumente nga Arkivat e Qeverisë Czariste dhe të Qeverisë Përkohshme, 1878-1917, Seria e Dytë, 1900-1913, Botuar në 1940.

- Korrespondenca e përfaqësuesve diplomatikë rusë në lidhje me situatën në Evropë dhe Ballkanin në gjysmën e dytë të vitit 1912.

"Gazeta e Evropës", T. III, maj 1903, Shën. - Shën Petersburg, 1903. H. G. Insarov, "Turqia dhe Maqedonia", Shënim Historik, vazhdim nga numri i prillit 1903 (Kapitujt V-IX).

- Historia e reformave turke deri në vitin 1878 dhe pas tij, të dhëna të ndryshme statistikore për numrin dhe përbërjen e popullsisë në Maqedoni (grekë, bullgarë, serbë dhe turq); përplasje të propagandave në Maqedoni - aspiratat bullgare dhe serbe; shfaqja e lëvizjes revolucionare maqedonase; "ngritja" e Conchev dhe Jankov; zhvillimi i ideologjisë "Maqedonia për Maqedonasit"; represionet e autoriteteve turke.

•

(Instituti i Marksizmit-Leninizmit pranë Komitetit Qendror të Partisë Komuniste të Bashkimit Sovjetik - Arkivi Qendror i Partisë)

Fond: Publikime dhe Shtyp

Mikrofilmi: 2059

Vitet: 1928-1936

FILMIMET: 176

Gjuha: Rusisht

Përmbajtja: Dokumente të Kominternit për historinë e Partisë Komuniste të Jugosllavisë (KPJ).

Rezoluta lidhur me përgatitjen dhe detyrat e Kongresit të Partisë Komuniste të

Jugosllavisë

21.IX.1928

- Mënyra e përgatitjes së kongresit; raport për gjendjen në vend; detyrat e Partisë në dritën e Letërës së Hapur; vetëkritika e zhvillimit të Partisë; dënimi i luftës brenda-partiake dhe fraksionizmit; krijimi i grupeve udhëheqëse nga elementët punëtorë; eliminimi i ata që janë jo të bindur; analiza e situatës në Ballkan.

Përgjigje nga Partia Komuniste e Jugosllavisë

22.X.1928

- Detyrat e Partisë lidhur me thellimin e krizës në Jugosllavi; udhëzime që Partia të marrë një pozicion të pavarur në luftën kundër regjimit dhe koalicionit të demokracisë fshatare; lufta kundër militarizmit dhe përgatitja për luftë anti-fashiste.

Rezoluta për punën e mëtejshme të sindikatave në Maqedoni

22.VI.1929

- Detyrat e sindikatave të kuqe në Jugosllavi kundër avancimit të kapitalizmit; lufta për nevojat e përditshme të punëtorëve; për rritjen e pagave, ditën e punës 8-orëshe; metodat e punës.

Për detyrat organizative të KPJ të caktuara nga Kongresi i Dytë i Kominternit

26.III.1929

- Krijimi i një aparati të fortë ilegal; puna midis masave dhe në sindikata; puna në fshat dhe midis grupeve të shtypura kombëtare; roli organizativ i shtypit partiak.

Apel drejtuar punëtorëve dhe fshatarëve në të gjithë botën kundër autokracisë në

Jugosllavi

18.I.1929

- Thirrje për rezistencë kundër imperializmit dhe shfrytëzimit lidhur me shpalljen e diktaturës ushtarako-dinastike.

Letër drejtuar KC të KPJ nga Sekretariati Politik i IKKI

16.V.1930

- Në lidhje me vlerësimin e linjës politike të KC të KPJ dhe realizimin e detyrave të saj në kushtet e diktaturës.

Për marrëdhëniet me grupin kroat K.

23.XII.1930

- Për gabimet e bëra në vendosjen e marrëdhënieve me grupin kroat K. në luftën e përbashkët kundër imperialistëve jugosllavë ose agentëve të shteteve imperialiste të huaja.

Rezoluta për pozitat politike dhe detyrat e KPJ

11.VII.1932

- Direktivë për zhvillimin e të gjitha formave të luftës të klasës punëtore (greva, demonstrata, etj.); zhvillimi i koordinatës ndërmjet punëtorëve dhe fshatarëve; mbështetje për luftën çlirimtare të kombet e shtypura.

Letër drejtuar KC të KPJ

3.XII.1932

- Lidhur me punën e anëtarëve të Partisë dhe përkrahësve brenda sindikatave të reformuara, me qëllim që të fitojnë masat punëtore në këto sindikata.

Rezoluta

21.VIII.1933

- Për punën dhe detyrat e KPJ në kushtet e krizës industriale, bujqësore dhe financiare; zhvillimi i ideve për një rezolutë punëtore-fshatare dhe çlirimtare kombëtare në vend; roli i partive kontrarevolucionare borgjeze për krijimin e një baze masive borgjeze të vogël dhe fshataro-krushqërore; KPJ në këto kushte.

Letër drejtuar KC të KPJ për vendimet e XIII Plenumi të IKKI

21.I.1934

- Parola për luftën për pushtetin sovjetik në Jugosllavi për marrjen e pushtetit nga punëtorët dhe fshatarët dhe për krijimin e një diktature demokratike të proletariatit.

Për taktikat e KPJ në zgjedhjet komunale

21.I.1934

- Thirrje për pjesëmarrje aktive në zgjedhje, nxjerrjen e listave të pavarura, braktisjen e taktikës së bojkotit të zgjedhjeve.

Programi i veprimit të KPJ për fshatin

29.IV.1934

- Pozita e masave fshatare në Jugosllavi; qëndrimi i partive borgjeze ndaj fshatit; lufta e KPJ për çlirimin e punëtorëve dhe fshatarëve nga çdo shfrytëzim.

Deklarata e KPJ, KP të Italisë dhe KP të Austrisë lidhur me çështjen sllovene

11.I.1934

- Qëndrimi i përbashkët i KPJ, KPI dhe KPA për çështjen sllovene; ndarja e Sllovenisë ndërmjet Jugosllavisë, Italisë dhe Austrisë; për të drejtën e vetëvendosjes deri në ndarje të të gjitha popujve.

I paqartë

29.VI.1935

Rezoluta lidhur me çështjen jugosllave

18.XII.1935

- Miratimi i iniciativës për krijimin e një partie të ligjshme punëtore të unitetit; kërkesa për krijimin e një fronti popullor të organizatave të kombeve të shtypura; zhvillimi i punës në fshat; krijimi i komiteteve antifashiste; formimi i KP të Kroacisë dhe Sllovenisë.

Për detyrat më të afërta të KPJ

16.III.1935

- Ashpërsimi i luftës klasore në Jugosllavi (greva, demonstrata, përplasje me policinë, etj.); gjendje e keqe ekonomike të Frontit Antifashist Popullor të Jugosllavisë; lufta kundër diktaturës ushtarako-fashiste dhe luftës; lufta për unitetin e sindikatave mbi bazën klasore.

19.III.1935

- Plotësimi i rezolutës "Për detyrat më të afërta të KPJ", për gabimet në rezolutat e konferencës; për organizimin e punës së drejtuesve; për lidhjet me Kominternin; për forcimin e kuadrove.

Letër drejtuar KC të KPJ

17.IV.1935

- Për çështjen e vetëmbrojtjes antifashiste të proletariatit; direktiva për korigjimin e disa gabimeve.

25.VI.1935

Autobiografia e Amulić Ivan (DEMAISON).

19.VIII.1935

Autobiografia e O-va. Autobiografia e Eva.

18.II.1936

Të dhëna për Slobodan Ljudevit.

Biografia e Slavko.

Biografia e Žarko, Bobo, Branko. Raport për Slobodan Žarković (August).

20. "Fashizmit ndërkombëtar në Spanjë duhet t'i jepet një goditje"

3.09.1936

- Për situatën në Spanjë; pjesëmarrja e Gjermanisë dhe Italisë në kryengritjen e monarkofashistëve kundër qeverisë ligjore të Spanjës;
- Teza për shpalljen drejtuar klasave punëtore të të gjitha popujve të Jugosllavisë; për veprimin e përbashkët të masave kundër qeverisë pro-fashiste; për paqe.

NËNSHKRIME
BIBLIOTEKA PUBLIKE SHTETËRORE "SHÇEDRIN" - LENINGRAD
FOND: NËNSHKRIME

Mikrofilm: 1055

Vite: 1895-1913

Numri i FILMIMEgrafive: 328

Gjuha: Ruse, Bullgare, Franceze

Përmbajtja: Broshura dhe artikuj nga autorë të ndryshëm në lidhje me gjendjen në Maqedoni gjatë periudhës 1895-1913.

I. 2282/3

Një raport konfidencial për qeverinë bullgare, Berlin, Alfred Lenger, Botues 48, Spandauer str. 48, 1908.

II. 2282/75

N. Miljukov - "Marrëdhëniet Serbo-Bullgare në lidhje me çështjen e Maqedonisë":

- Historia e këtyre marrëdhënieve nga koha e M. Obrenoviç deri në fund të shekullit XIX; shfaqja e ideologjisë "Serbizmës së Madhe"; polemikat Bullgare-Serbe në lidhje me çështjen e Maqedonisë; mosmarrëveshjet kishtare për ndarjen e dioqezave; zhvillimi i vetëdijes kombëtare maqedonase mes intelektualëve të rinj maqedonas.

III. 2282/10

Vepra të Shoqatës për Bashkimin Shkencor Sllav: Mosmarrëveshja Serbo-Bullgare për Pushtimin e Maqedonisë

(Një vlerësim i ngjarjeve që çuan në Luftën Serbo-Bullgare të vitit 1913, të paraqitura nga palët e interesuara dhe anëtarët e Shoqatës). Petrograd, 1915.

A. I. Belić - "Marrëdhëniet mes aleatëve ballkanikë":

- Kërkesa e Serbisë për rishikimin e marrëveshjes serbo-bullgare; zgjidhja e problemeve të reja që lindën gjatë Luftës së Parë Ballkanike; aspekti gjeografik, etnografik dhe politik i problemit.

P. Lavrov - "Mosmarrëveshja Serbo-Bullgare për Maqedoninë":

- Argumentet për karakterin serb të Maqedonisë: zhvillimi historik i Maqedonisë nën sundimin e sundimtarëve serbë; shkrimi, kultura, epika popullore dhe zakonet; roli i interesave

politike; apel për ruajtjen e aleancës ballkanike me një marrëveshje paqësore për ndarjen e Maqedonisë.

I. D. Shishmanov, Referati i prof. Shishmanov:

- Polemikë e autorit me broshurën e A. Belić për: veçoritë gjuhësore të Maqedonisë; epikën popullore; zakonet popullore; monumentet kulturore; besueshmërinë e provave të S. Verkovic për përcaktimin e kufirit midis Serbisë dhe Bullgarisë.

G. A. Genčić, Njoftim:

- Polemikë me pikëpamjet e Shishmanov dhe Dërzhavin; theksimi i veçorive gjuhësore të popullsisë maqedonase, krejt ndryshe nga gjuha bullgare; karakteristika e S. Verkovic si "tradhëtar serb".

D. I. Semiz, Fjalimi i D. I. Semiz:

- Vlerësim i anës politike të problemit: Deklarata e Akademisë Bullgare të Shkencave; dhunimet e supozuara nga autoritetet serbe në Maqedoni; agjitimi i çetnikëve bullgarë në Maqedoni kundër pushtetit serb.

Maqedonasit që jetojnë në Shën Petersburg:

- Qëndrime të ndryshme të maqedonasve në Petersburg, nga ajo se Maqedonia dhe populli i saj janë një entitet i pavarur gjeografik dhe etnografik dhe kanë të drejtë të ekzistojnë në mënyrë të pavarur (Dimov, P. Chupovski, V. Vodovozov etj.), deri te ajo që Maqedonia është historikisht, fisnikisht dhe gjuhësisht e lidhur ngushtë me Bullgarinë dhe duhet të jetë pjesë e saj (Vézenkov, Dërzhavin etj.).

M. Dolobko, Kundërshtimi i M. Dolobko:

- Kundërshtimi i pikëpamjeve të N. S. Dërzhavin për Maqedoninë si një vend bullgar si të pasiguruara shkencërisht.

Fjalimi i Pletnev:

- Apel për Bullgarinë që të arrijë një marrëveshje me Serbinë për ndarjen e territorit të Maqedonisë, përndryshe, në rast të një lufte të re, mund të humbasë edhe disa nga territorët e saj.

Acad. V. Bekhterev, Për historinë e krijimit të Shoqatës për Bashkimin Shkencor Sllav:

- Formimi i Shoqatës për të nxitur afrimin shkencor dhe kulturor të Sllavëve; zgjidhja e detyrave shkencore dhe kulturore që mund të çojnë në zgjidhjen e çështjeve politike.

Kundërshtimi i referentit ndaj V. V. Vodovozov:

- Për dhunën serbe në Maqedoni; për masat që do të marrë qeveria serbe për përmirësimin e pozitës ekonomike të popullsisë maqedonase; për aftësinë e pretenduar të Partisë Maqedonase për të luftuar për pavarësinë e Maqedonisë.

Kundërshtim ndaj I. D. Shishmanov (nga Belić):

- Për përcaktimin e kufirit mes Maqedonisë dhe Serbisë së Vjetër; për traditat epike, gjuhën, kulturën dhe zakonet; për S. Verkovic; për të dhënat e politizuara dhe të pasakta në Deklaratën e Akademisë Bullgare të Shkencave.

I. Shtesë: Deklarata e Akademisë Bullgare të Shkencave

- Për: përcaktimin e kufirit etnografik mes Bullgarisë dhe Serbisë; dialektet perëndimore të Maqedonisë si pjesë përbërëse të gjuhës bullgare; pushtimi i "tokave bullgare" në Maqedoninë Perëndimore dhe dhuna e supozuar në këto territore.

II. Shtesë: Nga Akademia e Shkencave të Serbisë. Deklarata

- Protestë kundër përpjekjes së Akademisë Bullgare të Shkencave për të përfshirë Bashkimin e Akademive Sllave në zgjidhjen e mosmarrëveshjeve politike.

III. Shtesë: Letra e Sekretarit Shkencor të Akademisë Serbe të Shkencave, Prof. L. Stojanović

- Mbrojtja e pozicionit të Serbisë në mosmarrëveshjen mes Serbisë dhe Bullgarisë për ndarjen e territorit të Maqedonisë.

IV. Shtesë: Rezoluta e Shoqatës për Bashkimin Shkencor Sllav, e miratuar më 16.05.1913

- Për të parandaluar një luftë vëllavrasëse, të dyja palët duhet të drejtohen në arbitrazh për të zgjidhur mosmarrëveshjen, me kusht që të dëgjohen përfaqësues nga popullsia e Maqedonisë.

III. 2282/4

Turqit dhe Grekët kundër Bullgarëve dhe Maqedonisë, Paris, Librairie Plon, Plon Nourri...1904

IV. 2282/7

Gj. Petrović, "Vepra Çlirimtare Maqedonase në Terrenin Bullgar", Shtypshkronja e Iv. K. Tsutev, Sofje, 1902

- Përmbledhje e veprimtarisë 25-vjeçare të Organizatës Çlirimtare Maqedonase në Bullgari: shfaqja e "shoqatave maqedonase" dhe "komiteteve maqedonase"; fazat e zhvillimit të lëvizjes revolucionare; "kryengritje" në Maqedoni të udhëhequr nga banda të armatosura nën udhëheqjen e oficerëve aventurierë; përgatitja për një kryengritje popullore të udhëhequr nga revolucionarë të nderuar.

V. 2282

D. H. Dimov, "Vepra Çlirimtare Maqedonase", Shtypshkronja e A. P. Dimitrov, Lom, 1900

- Për gjendjen e Gadishullit Ballkanik dhe diplomacinë europiane: tërheqja dhe riformatimi i hartës së Ballkanit nga fuqitë e mëdha; qëndrimi i fuqive të mëdha ndaj Maqedonisë; nxitja për një luftë vëllavrasëse mes Bullgarisë dhe Serbisë; qëndrimi i qeverive bullgare ndaj Maqedonisë; ideja për shpalljen e Maqedonisë si një shtet të lirë, të pavarur dhe të vetëqeverisur me ndihmën e një kryengritjeje popullore.

Fletë nga gazeta "Maqedonski Golos" me një citat nga B. Sarafov dhe një këngë nga Leon Shah-Paronjanc "Në mbrojtje të Maqedonisë së vetme të pavarur", dedikuar qytetarit M. M. Perovski-Petrovo-Solovovo.

Rezolutë për "Çështjen Maqedonase", e miratuar nga Komisioni i formuar nga Këshilli i Shoqatës për Ndihmën e Ndërsjellë Sllave, nën presidencën e M. M. Perovski-Petrovo-Solovovo.

VI. V. Vodovozov, "Në Ballkan", "Sovremennik", nr. 7/1913

- Për gjendjen në Ballkan pas Luftës së Parë Ballkanike dhe mosmarrëveshjen mbi ndarjen e Maqedonisë mes Serbisë dhe Bullgarisë: marrëveshja për ndarjen e Maqedonisë mes Serbisë dhe Bullgarisë; marrëveshje sekrete mes Bullgarisë dhe Greqisë; rezultatet nga Lufta e Parë Ballkanike; copëtimi i Maqedonisë dhe përplasjet mes fqinjëve.

VII. 2282/6

St. Zheçkin, "Lëvizja Maqedonase", Kyustendil, Botimi dhe shtypi i Br. Djulgerovi, 1903

- Pamje mbi lëvizjen maqedonase nga një ish-pjesëmarrës i komitetit Sarafov dhe Conchev: shkaktarët për shfaqjen e lëvizjes revolucionare; idealet e lëvizjes maqedonase; ndarja në organizatë - Sarafov - Conchev - Delçev; lufta ndërmjet tyre dhe veprimet terroriste; kritika e aktivitetit të "centralistëve" G. Delçev dhe Gj. Petroviç; kryengritja e Jankov.

VIII. 2282/14

D. H. Dimov, "Çështja Maqedonase", Dupnitsa, Shtypshkronja e N. G. Shejtanov, 1901

- Për çështjen maqedonase pas çlirimit të Bullgarisë: qëndrimi i Evropës ndaj Turqisë Evropiane; ideja për çlirimin e Maqedonisë nëpërmjet rrugës diplomatike; roli i politikanëve

ballkanikë në zgjidhjen e çështjes maqedonase; Bullgaria dhe Maqedonia; emigracioni maqedonas në Bullgari; ideja për një federatë ballkanike.

IX. 2282/13

D. H. Dimov, "Çështja Maqedonase dhe Mësuesi", Kyustendil, Shtypshkronja "Izgrev", 1902

- Referat i lexuar në Kongresin e Mësuesve të Plevens për: ndikimin e gjendjes në Maqedoni në gjendjen në Bullgari (formimi i një ushtrie të fortë, ardhja e emigrantëve nga Maqedonia); marrëdhëniet mes organizatave maqedonase në Maqedoni dhe Bullgari (krijimi i këtyre organizatave, objektivat dhe metodat e tyre në luftë, përplasjet ndërmjet tyre); e vërteta për Organizatën Maqedonase të Brendshme dhe veprimtarët e saj.

X. 2282/9

A. Razdollov, "Fjalim drejtuar Turqisë të egër, të kalbur dhe të mashtuar", Sofje, Shtypshkronja e Iv. K. Bozhinov, 1896

- Fjalim i autorit drejtuar Turqisë, por edhe luftëtarëve maqedonas për liri, të cilët do ta arrijnë atë vetë, pa ndihmën e princit bullgar dhe qeverisë bullgare. - Këngë "Për Dajakun".

XI. 2282/5

Kushtetuta e Shoqatës Maqedonase, Sofje, Shtypshkronja e Dimitar B. Brzanov, 1895

(ARKIVI I AN E BSJ - LENINGRAD)

FONDI: NËNSHKRIME

MIKROFILM: M-XVIII/1169

GODINA: 1885-1913

FILMIME: 21

GJUHA: RUSISHT

PËMBLEDHJE: Artikuj në shtypin rus lidhur me Maqedoninë.

1. **Svet** ("Drita"), nr. 147, 1885

Marko Atanasov Mušević - Një gazetar nga Maqedonia raporton për:

- Situatën e rëndë të popullit maqedonas nën sundimin turk; mizoritë e autoriteteve turke; veprimet e propagandës katolike dhe protestante përmes institucioneve fetare dhe shkollore dhe kërkesën për mbrojtjen e popullit maqedonas nga Rusia Ortodokse.

"Svet" ("Drita"), nr. 154, 1885

- Për situatën në Maqedoni; aktivitetet e bandave të armatosura; ikja e popullit në Bullgari dhe Serbi; qëndrimi i qeverisë bullgare nën Karaevelov ndaj Maqedonasve; lufta ndërmjet ideologjive sllave dhe gjermane.

2.

"Luč" ("Dritë"), nr. 131, 1913

Fjalimi i S. D. Çenkeli në sesionin e Këshillit të Shtetit:

- Politika agresive e Rusisë në Gadishullin Ballkanik; fajtorët për Luftërat Ballkanike; qëllimet e qeverive ballkanike; roli i diplomacisë ruse.

"Luč" ("Dritë"), nr. 132, 1913

Vazhduese nga numri i mëparshëm:

- Për qëndrimin e Milyukovit ndaj Luftërave Ballkanike; memorandum i kolonisë maqedonase në Shën Petersburg, e cila mbështeste pavarësinë e Maqedonisë; zbatimi i terrorit në tokat maqedonase të pushtuara.

"Luč" ("Dritë"), nr. 134, 1913

Austria dhe Rusia në Gadishullin Ballkanik - Artikull hyrës:

- Për qëllimet e Aleancës Ballkanike; roli i Austrisë dhe Rusisë në krizën ballkanike; zgjidhja e mundshme e kësaj krize përmes krijimit të një Maqedonie të lirë dhe autonome.

"Luč" ("Dritë"), nr. 150, 1913

Rezolutë e miratuar në mbledhjen e Shoqatës Juridike lidhur me Luftërat Ballkanike:

- Dënimi i lojës së interesave dinastike dhe imperialiste që janë në themel të politikës së shteteve ballkanike; propozimi për krijimin e një federate të lirë dhe demokratike të të gjitha popujve të Ballkanit; dënimi i luftës që shkaktoi shumë viktima njerëzore.

3. **"Zhizn" ("Jeta"), nr. 16, 1913**

"Paqja në Ballkan"

- Për paqen në Bukuresht; situata e shteteve ballkanike pas mbarimit të luftës; rezoluta ekonomike në të gjitha shtetet ballkanike; reforma agrare në vendet "të liruara" nga turqit; për qëndrimin e Rusisë ndaj Ballkanit në situatën e krijuar pas luftës.

4. **"Utro Rossii" ("Mëngjesi i Ruisë"), nr. 46, 1913**

"Maqedonia":

- Historia e shkurtër e Maqedonisë; rendi i pushtuesve të saj; lufta e popullit maqedonas për çlirim gjatë Luftërave Ballkanike; ndarja e Maqedonisë.

5. **"Simbirjanin" ("Simbirianec"), nr. 1790, 1913**

S. Iljin, "Gordiev Yazol" (Gordiusi i Gordit)

- Lufta vëllavrasëse mes ish-aleatëve të mëparshëm.
- Lufta për Maqedoninë; krijimi i Shqipërisë nga Austria dhe Italia; ndarja e Maqedonisë.

"Simbirjanin" ("Simbirianec"), nr. 1792, 1913

- Për zgjidhjen e çështjes së Maqedonisë në organet e shtypit rus.

S. Iljin - "Për fatin e Maqedonisë".

"Simbirjanin" ("Simbirianec"), nr. 1808, 1913

"Terrori i Bardhë në Maqedoni"

- Për situatën në Maqedoni nën sundimin e pushtuesve të rinj; ushtrimi i represionit në të gjitha pjesët e Maqedonisë – nën sundimin serb, grek dhe bullgar.

•

(BIBLIOTEKA SHTETËRORE E FEDERATËS SOVIETIKE "V. I. LENIN" - MOSKË)

Fondi: Shtypi

Mikrofilm: 1253

Vitet: 1912-1915

Numri i FILMIMEgrafive: 58

Gjuha: Rusisht

Përmbajtja: Artikuj nga revista dhe gazeta

1. **"Славне" (Sllavë), gazetë për letërsinë, shkencën dhe artin sllav. Petrograd, maj 1915**

K. Pejski, "Lufta për autonomi":

- Lufta e popullit maqedonas për çlirim nga robëria turke në kryengritjen e Ilindenit; Luftërat Ballkanike dhe tendencat pushtuese të Greqisë, Bullgarisë dhe Serbisë; lufta e Maqedonasve për autonominë e Maqedonisë.

2. **M. Krasnozhen, "Fati i Maqedonisë", Botim i Shoqatës Shkencore-Letrare pranë Universitetit Imparatorial të Jurievit**

- Një përmbledhje e shkurtër e historisë së rajonit të Maqedonisë që nga koha antike, kaluari përmes periudhës së themeluesve të kishës sllave, Kirilit dhe Metodit, periudhës së

aspiratave të sundimtarëve bullgarë dhe serbë për Maqedoninë, deri në shfaqjen e propagandës bullgare dhe serbe pas formimit të Principatave serbe dhe bullgare.

3. **V. Vezënkov, "Maqedonia dhe shkakut Ballkanik", Botuar nga Komiteti Ballkanik i Moskës**

- Shtesë: portrete të Aleksandrit.

Maqedonia:

- Përshkrim i natyrës; jeta e vështirë e popullit maqedonas nën robërinë turke; kryengritje dhe rebelime të vazhdueshme dhe hakmarrja e egër nga turqit; përpjekje për reforma.

II. Çështja maqedonase si pjesë e "Çështjes Lindore":

- Përpjekje të pasuksesshme për përmirësimin e kushteve të popullsisë; luftërat çlirimtare të vendeve ballkanike; paqja e San Stefanos dhe Kongresi i Berlinit; kryengritja e Kresnës; banditizmi dhe anarhia administrative; reformatat e Mirçeshtes; revolucioni i Rinjve Turq.

III. Lëvizja çetnike:

- Organizimi i lëvizjes revolucionare; kryengritja e Kresnës; kryengritja e Razllovecit; formimi i Organizatës Revolucionare të Brendshme.

IV. Organizata e Brendshme:

- Organizimi i popullsisë shqiptare për rezistencë të armatosur kundër robërisë turke; ngjarja e Vinicës.

V. Lufta e autoriteteve kundër Organizatës së Brendshme:

- Lufta për të frenuar aktivitetet e Organizatës Revolucionare të Brendshme.

VI. Barbarizmat turke në Maqedoni, Serbinë e Vjetër, Rajonin e Edrenesë dhe Kryengritja:

- Intensifikimi i barbarizmave të turqve; përgatitja për kryengritje; lista e fshatrave të djegura sipas rajoneve; luftime mes turqve dhe grupeve revolucionare.

VII. Zhdukja e "racës bullgare" nga Maqedonia:

- Shkatërimi i popullsisë sllave në Maqedoni; dëbimi nga vendlindjet; emigrimi në Bullgari dhe Amerikë.

VIII. Manifesti i Komitetit Ballkanik Anglez:

- Thirrje për bashkim të shteteve evropiane kundër barbarizmave turke në Ballkan.

Përmbledhje historike dhe administrative:

- Maqedonia antike; vendosja e Sllavëve në Ballkan; ardhja e turqve; organizimi administrativ i Maqedonisë gjatë periudhës së sundimit turk.

X. Turqia Evropiane dhe teatro i veprimeve ushtarake:

- Pozita dhe kufijtë e Maqedonisë; orografi dhe hidrografi; fauna, qytetet kryesore, dhe përbërja e popullsisë.

XI. Fondi i robërisë turke:

- Marrëveshje mes Serbisë, Bullgarisë, Malit të Zi dhe Greqisë për veprime të përbashkëta kundër Turqisë; mobilizimi i përgjithshëm (17.IX.1912); fillimi i Luftës së Parë Ballkanike.

(BIBLIOTEKA SHTETËRORE E RSSH "V. I. LENIN" - MOSKË)

Fondi: SHTYP

MIKROFILM: 1056

VITI: 1886-1917

FILMIME: 151

GJUHA: Ruse

PËMBAJTJA: Pjesë nga libra, revista dhe artikuj nga gazeta "Slavxnskie izvestix" ("Lajmet Sllave")

I. A. Amfiteatrov "A. AMФитеатров, "Vendi i mosmarveshjeve" - Përshtypje Ballkanike, Sankt - Petersburg 1907

Impresione nga udhëtimi i autorit nëpër Maqedoni:

- Reflektime mbi karakterin e veçantë të qenies kombëtare maqedonase; veprimtaria e propagandave të huaja në Maqedoni.

Shënime mbi lëvizjen çlirimtare në Maqedoni:

- Për kushtet e vështira të jetesës së popullatës maqedonase nën pushtimin turk; shfaqja e rezistencës dhe kushtet për realizimin e një kryengritjeje të suksesshme.

II. V. V. Vodovozov, "I Ballkanit" - Artikuj, shënime udhëtimi, Peterburg, 1917
Në Maqedoninë serbe - shënime të autorit për gjendjen në Maqedoni pas Luftërave Ballkanike:

- Hartë e Maqedonisë me gjendjen pas Traktatit të Bukureshtit; mendime të ndryshme lidhur me përcaktimin kombëtar të maqedonasve; të dhëna statistike për përbërjen e popullsisë në Maqedoni; gjendja në Maqedoni pas Revolucionit të Rinorëve; ndarja e sferave të interesit në Maqedoni mes shteteve fqinje; lufta e "autonomistëve" për një Maqedoni të pavarur; marrëveshje mes Serbisë dhe Bullgarisë për ndarjen e Maqedonisë; Luftërat Ballkanike dhe pasojat e tyre.

Jane Sandanski:

- Të dhëna biografike dhe informacion mbi veprimtarinë e tij revolucionare, pas vdekjes së tij në prill të vitit 1915.

Prilog:

- Tabelë me të dhënat zyrtare serbe për numrin e popullsisë sipas njërive administrative dhe shpërndarjen e saj sipas fesë dhe kombësisë në territoret që i mori Serbia pas Traktatit të Bukureshtit të vitit 1913.

III. V. J. Teplov, "Reformat Turke në lidhje me çështjen e Maqedonisë dhe Serbisë së Vjetër", Shën Petersburg, 1903

Histori e shkurtër e Maqedonisë:

- Ardhi e Sllavëve në Ballkan; nënshtrimi i Maqedonisë nën sundimin turk; lufta e shteteve fqinje për ndikimin në Maqedoni.

Për përbërjen etnografike të popullsisë në Maqedoni dhe gjendjen e popullsisë së krishterë nën sundimin turk:

- Shfrytëzimi i popullsisë së krishterë; shfaqja e parë e rezistencës - krijimi i komiteteve revolucionare; njoftimi i reformave nga autoritetet turke.

Urdhëresa Sulltanore (irade) për përmirësimin e gjendjes në Maqedoni:

- Plan për reforma në vilajetet rumeliane; memorandum i ruso-austriak për përmirësimin e gjendjes në Maqedoni; lufta e shteteve fqinje për zgjerimin e ndikimeve të tyre në Maqedoni.

V. Vëllimi i Organizatës Maqedonase-ODRINSKE (VMRO)

- Shfaqja, organizimi dhe aktiviteti i VMRO; çështja e Miss Stone; ndarjet ndërmjet Komitetit të Brendshëm të Maqedonisë dhe komiteteve maqedonase në Bullgari; shpërbërja e komiteteve në Bullgari; mizoritë e bandave shqiptare në Maqedoni dhe Serbinë e Vjetër; zhvillimi i lëvizjes revolucionare në Maqedoni dhe përgatitjet për kryengritje.

IV. Shkrime nga gazeta "Slavxnskie izvestix" ("Lajme Sllave")

Raport nga Maqedonia për "kryengritjen e Jankovit dhe Nikolovit" të vitit 1902:

- Deklarata e kolonelit Jankov drejtuar maqedonasve; vendimi i Komitetit të Lartë Maqedonas-ODRINSK i datës 2 tetor 1902.

K. Misirkov, "Arsyet ekonomike të lëvizjes maqedonase":

- Për gjendjen materiale të fshatit maqedonas: bujqësia, blegtoria, peshkimi, kultivimi i rrushit.

P. Draganov, "Përmbledhje etnografike e pjesës sllave të Maqedonisë":

- Përmbledhje e të gjitha fiseve dhe degëve maqedonase të njohura, karakteristika etnografike të tyre, veçoritë e gjuhës, veshjes, kulturës brendshme dhe të jashtme të çdo fisi, veprimtaria e veçantë e personaliteteve maqedonase, shkencëtarëve, shkrimtarëve nga fise të ndryshme.

- Aktiviteti i propagandave të huaja përmes Egzarhisë Bullgare, Patriarkatës së Pejës, Patriarkatës së Stambollit si dhe propaganda katolike romake përmes hapjes së shkollave bullgare, serbe dhe greke; aktiviteti i bandave të hajdutëve në rajonin e Dibrës.

K. Shapkarev, "Letër dërguar redaksisë":

- Komenti i autorit mbi disa pasaktësi të supozuara në artikullin për Maqedoninë nga P. Draganov.

M. Drinov, "Disa korrigjime për shënimin etnografik të z. Draganov":

- Korrigjime dhe sqarime të bëra nga Drinov për pasaktësitë e identifikuara në shkrimet e Draganovit.

P. Draganov, "Vëzhgimi etnografik i Provincës Maqedonase"

- Të dhëna të përgjithshme për emrin, përbërjen, sipërfaqen, popullsinë, gjuhët që përdoren në Maqedoni, për përfaqësuesit e rilindjes maqedonase, për zhvillimet kulturore-politike.

Stremjaga, "Për Maqedoninë dhe Maqedonasin"

- Për maqedonasin si një fis i veçantë dhe të pavarur sllav; lufta e tij për autonominë e Maqedonisë si mënyra e vetme për zgjidhjen e çështjes maqedonase; inteligjenca maqedonase dhe përpjekjet e saj për një Maqedoni të pavarur.

N. Surin, "Autonomi në Ballkan"

- Për luftën e shteteve fqinje për ndarjen e Maqedonisë.

Vega, "Çështja Maqedono-Rumune"

- Për propagandën rumune në Maqedoni, planin e Rumanisë për krijimin e një Kucovlahi autonome.

A. F. Rittikh, "Maqedonia"

- Për historinë e popullit maqedonas që nga ardhja e Sllavëve, për ndarjen e Maqedonisë.

BIBLIOTEKA SHETËRORE E BASHKIMIT SOVJETIK "V. I. LENIN" - MOSKË
FOND: SHTYPI

Mikrofilm: 1060

Viti: 1894-1905

Numri i FILMIMEve: 418

Gjuha: Rusi, Frëngjisht

Përmbajtja: Përfshin fragmente nga libra, koleksione dhe gazeta, si dhe korrespondencë diplomatike.

I. *Zapiski imperatorskogo russkogo geografskogo obshchestva po otdelenii etnografii* (Записи на императорското руско географско друштво - одделение за етнографија); Т. XXII, вып. 1

"Македонско-словенски зборник", - përgatitur nga P. Draganov, Sankt-Peterburg, 1894

- **Përmbajtja:** Ky botim përmban një koleksion të këngëve, poezi dhe këngë popullore që përshkruajnë historinë dhe kulturën e popujve sllavë në Ballkan, duke përfshirë dhe ndikimin e fjalorit dhe këngëve që lidhen me identitetin etnik të maqedonasve dhe lidhjet me popujt e tjerë sllavë.
- **Kapitulli I:** Përfshin këngë epike, historike, heroike, politike dhe këngë hajdutësh (të ndara në cikle dhe renditje).
- **Përfundimi:** Shpjegimi i rëndësisë historike dhe kulturore të këtyre këngëve dhe ndikimin që kanë pasur në formimin e identitetit dhe vetëdijes kulturore të popujve sllavë.

II. *"Iz istorii mezhsлавjanskikh svyazey"* (Од историјата на меѓусловенските врски); Akademia e Shkencave të BRSS, Moskë, 1963

- **Përmbajtja:** Ky dokument përshkruan historinë e marrëdhënieve ndër-sllave, me fokus te lidhjet politike, kulturore dhe ushtarake ndërmjet popujve sllavë në Ballkan gjatë shekullit XIX. Ai shqyrton ndikimin që këto marrëdhënie kanë pasur në formimin e identiteteve dhe në zhvillimet e mëvonshme politike të popujve të Ballkanit.

V. N. Kondratjeva

- **Përmbajtja:** Kondratjeva analizon marrëveshjet sekrete mes Austriakës dhe Turqisë gjatë viteve 1860, të cilat kishin për qëllim shtypjen e lëvizjeve kombëtare dhe çlirimtare në Ballkan. Ajo përshkruan përpjekjet e këtyre shteteve për të parandaluar përhapjen e ideve të lirisë dhe pavarësisë, duke përfshirë pengimin e ardhjes së Garibaldit në Ballkan dhe shpërbërjen e aleancës Austro-Turke.

- **Tema kryesore:** Përpjekjet për të shtypur aspiratat për liri dhe pavarësi të popujve ballkanikë nga shtetet e huaja.

"Russkij vestnik" (Руски весник), Qershor 1903, Sankt-Peterburg.

V. Tëplov - "Solunska tragedija i novij kurs na Bugarska"

- **Përmbajtja:** Ky artikull trajton ngjarjet e dhunshme që ndodhën në Selanik, përfshirë aktet e dhunshme të atentatorëve dhe hakmarrjet nga ana e autoriteteve turke. Tëplov gjithashtu analizon ndryshimin e politikës pro-ruse të Bullgarisë, e cila kaloi në një kurs më të afërt me Austriakën dhe Turqinë, dhe negociatat për çështjen e Maqedonisë. Artikulli gjithashtu përshkruan veprimet e shqiptarëve kundër reformave, duke u përpjekur për të shpërndarë interesat e vendeve të tjera në Ballkan.

IV. "Diplomatskaya perepiska - Reformy v Makedonii" (Дипломатска преписка - Реформите во Македонија); Министерство i jashtëm; Sankt-Peterburg, 1906 1903-1905

- **Përmbajtja:** Ky dokument përmban telegrame dërguar nga konsulli rus dhe ai austro-hungarez në Stamboll në lidhje me propozimet për reforma në Maqedoni. Ai përshkruan instruksionet e dërguara për autoritetet osmane për të siguruar zbatimin e reformave, si dhe vendimin e VMO-së për të ndërprerë përkohësisht veprimet e saj. Po ashtu, përmendet intensifikimi i propagandës nga shtetet e huaja dhe konflikti ndërmjet grupeve të huaja të armatosura në Maqedoni. Dokumenti gjithashtu thekson vështirësitë e hasura në realizimin e reformave dhe disa rezultate fillestare të këtij procesi.

V. Diplomatskaya perepiska - Reformy v Makedonii, 1902-1903

1902-1903

- **Përmbajtja:** Ky dokument përmban një njoftim nga qeveria cariste për trazirat në Maqedoni, si dhe interesin e Rusisë për reforma paqësore në Ballkan përmes procesit të reformave. Gjithashtu, ai diskuton projektin për reforma të përbashkëta rus-austriake dhe pajtimin e shteteve të tjera nënshkruese të Traktatit të Berlinit dhe Turqinë. Përmendet gjithashtu rebelimi i shqiptarëve kundër zbatimit të reformave, pakënaqësia e revolucionarëve maqedonas ndaj reformave dhe kërkesa për autonomi për Maqedoninë.

Biblioteka Shtetërore e BRSS "V. I. Lenin" - Moskë

Fondi: Shtyp

Mikrofilm: 1059

Vite: 1876-1934

FILMIMEgrafi: 227

Gjuha: rusisht, bullgarisht, anglisht

Përmbajtja: Pjesë nga libri i A. Barbi "Xhelatët", artikuj nga revistat "Moskovski e`enedelnik", "Vestnik Evropy", "Russkij vestnik", "Kommunisticheskiy internacional" dhe "Bolşevik".

Henri Barbi - "Xhelatët" - Terrori i bardhë në Ballkan; Botimi i Komitetit Qendror të MOFR të BRSS, Moskë, 1927

- Hulumtimi i Henri Barbës dhe bashkëpunëtorëve të tij për terrorin e bardhë në vendet ballkanike: një histori e shkurtër e VMRO-së nga formimi deri në vitet 1930; VMRO si armë e qeverisë bullgare për zbatuar terrorin e bardhë; formimi i komiteteve për mbrojtje nga terrori i bardhë; ideja për një federatë ballkanike; formimi i Partisë Popullore Federale nga krahu i majtë i VMRO-së.

II. "Moskovski e`enedelwnik" (Moskovski nedelnik)

1. Scardiacus - "Çështja e Maqedonisë"

- Për zbatimin e reformave në Maqedoni.

2. F. Dukhovetski - "Letrat nga Konstantinopoja"

- Gjendja në Turqi pas miratimit të Kushtetutës; shfarosje kombëtare dhe fetare; Maqedonia autonome sipas kuptimit të Mladoturqve.

3. Kongresi i Pestë Kombëtar i Lidhjes së Popullit Maqedonas, i mbajtur nga maji deri në 2 qershor 1935, Akron, Ohio

- Programi i Kongresit.

4. G. Dimitrov, "Ndalo ekzekutimin e ushtarëve në Bullgari"

5. D. Vlahov, "Emigrimi në Amerikë dhe Lëvizja Përdore e Pavarësisë Maqedonase"

- MPO - infiltrimi në organizatën e tradhtarëve të çështjes maqedonase; themelimi i Bashkimit Popullor Maqedonas (BPM) në Amerikë; lufta midis MPO dhe BPM.

6. "Kufijtë e Maqedonisë dhe pasuritë e saj natyrore"

- me hartë të Maqedonisë.

7. S. Vojsdanov - "Mjaft me gënjeshtër, mjaft me mashtrime"

- Pjesa e Maqedonisë në Bukuresht; vazhdimi i luftës; krijimi i MPO (Organizatave Progresive Maqedonase) dhe BPM (Bashkimi Popullor Maqedonas) në emigrim; lufta vëllavrasëse mes anëtarëve të grupeve të ndryshme maqedonase.

8. "Organizatave e BPM në Miçigën, Ohio, Çikago në Kanada"

9. G. Pirinski - "Detyra kryesore e Kongresit të Pestë"

- Për rolin dhe detyrat e BPM-së në Amerikë.

10. K. D. Mishev - "Për një luftë të përbashkët kundër urisë, fashizmit dhe luftës"

- Për bashkimin e shoqatave maqedonase në mërgim.

11. "Përgatitjet për luftë dhe fashizëm"

- Armatosja e vendeve imperialiste; nacionalfashizmi maqedonas i vrhovistëve.

12. Renditja e ditës së Kongresit të V të BPM (30, 31.I - 1-2.VI)

III. "Vestnik Evropy" (Gazeta e Evropës) - shtator 1908

1. I. Kaşınçev - "Kriza në lëvizjen e çlirimit të Maqedonisë":

- Historia e lëvizjes revolucionare maqedonase: Faza I - mbrojtja e popullsisë; Faza II - kryengritje popullore; kundërthëniet midis grupeve të VMRO-së dhe komiteteve bullgare; intensifikimi i propagandave të huaja në Maqedoni pas dështimit të kryengritjes; ndarja e Organizates në centralistë dhe vrhovistë.

IV. "Uçenye zapiski Kazanskogo GU im. V. I. Lenina" (Punime shkencore të Universitetit Shtetëror të Kazanit "V. I. Lenina")

1. A. S. Shofman, "Nga historia e lëvizjes për çlirimin kombëtar në Maqedoni në fund të shekullit XIX dhe fillim të shekullit XX"

- Parakushtet socio-ekonomike për lëvizjen; etapat kryesore dhe veçoritë e lëvizjes; Kryengritja e Ilindenit; aktivizimi i lëvizjes revolucionare pas vitit 1905; ndarja në lëvizje; Revolucioni i të rinjve turq; çështja maqedonase gjatë Luftërave Ballkanike; Konferenca e Bukureshtit.

V. "Russkij vestnik" (Gazeta Ruse):

1. V. Teplov, "Përleshje maqedonase":

- Për realizimin e reformave ruso-austro-hungareze në Perandorinë Osmane; gjendja e Maqedonisë para Kryengritjes së Ilindenit.

2. V. Teplov - "Bullgaria dhe kryengritja maqedonase":

- Gjendja në Maqedoni para Kryengritjes së Ilindenit; zhvillimi i kryengritjes; vrasja e konsullit Rostkovski; plani për zgjidhjen e çështjes maqedonase dërguar nga Komiteti Maqedonas.

3. V. Teplov - "Maqedonia":

- Konferenca për çështjet maqedonase e mbajtur në Sofje (1905); krijimi i një organizate të përbashkët maqedonase "Bashkimi i Bamirësisë"; veprimtaria e propagandave nga vendet fqinjë; të dhëna për përbërjen e popullsisë në Gadishullin Ballkanik botuar në revistën gjermane.

4. Strannik - "Letra nga Konstandinopoja - Rrëmuja në Maqedoni":

- Rrëmuja të shkaktuara nga shqiptarët kundër turqve; propagandat e huaja në Maqedoni.

VI. "Kommunistička Internacionala" (Internacionalja Komuniste), nr. 25-26

1. H. Kabakçiev, "Çështja kombëtare dhe agrarizmi në Ballkan":

- Roli i burzhuazisë ballkanike në luftën për çlirimin kombëtar të shteteve të saj; VMRO - një armë e burzhuazisë bullgare në politikën e saj fashiste; shfaqja e VMRO-së; zhvillimi i lëvizjes punëtore; reforma agrare në Jugosllavi; çështja kombëtare dhe partitë komuniste ballkanike.

2. V. I. Zuev - "Goce Delçev - një figurë e shquar e lëvizjes çlirimtare maqedonase":

- Krijimi i VMRO-së; krijimi i Komitetit të Lartë Maqedonas; krijimi i Bashkimit Revolucionar Socialdemokrat Maqedonas.

3. V. N. Korablev - "Ngjarjet në Maqedoni dhe Serbinë e Vjetër":

- Shkaktarët e lëvizjes maqedonase; aktiviteti i komiteteve çlirimtare; reformat turke; rëndësia e çështjes maqedonase për Rusinë; detyrat e Rosisë për mbrojtjen e popullsisë sllave në Gadishullin Ballkanik.

VII. "Bolševik"

1. S. Timov - "Kundërthëniet e imperializmit dhe çështja kombëtare në Ballkan":

- Interesat e shteteve të mëdha në Ballkan; kundërthëniet midis klikave kombëtare të burzhuazive ballkanike; çështja kombëtare dhe lëvizja çlirimtare kombëtare; ideja për krijimin e një federate komuniste ballkanike.

2. S. N. Sapunov - "Federata komuniste ballkanike":

- Parulla për një qeveri punëtore-bujqësore në Bullgari; terrori i bardhë në Bullgari, Jugosllavi, Rumani dhe Greqi.

VIII. "Kommunistička Internacionala" - Seksionet e Kominternit:

1. Këshillimi i Federatës komuniste ballkanike (24-26.II.1923 në Vjenë).

2. Projekt i Kushtetutës së Federatës komuniste ballkanike.

3. V. Kolaro, "Partia komuniste dhe pozita politike e Bullgarisë".

4. Radev, "Instruksione për grupin parlamentar të BKP-së".

5. Pozita ekonomike dhe politike e Jugosllavisë.

6. Pozita politike dhe ekonomike e Greqisë.

Biblioteka Shtetërore e BRSS "V. I. Lenin" - Moskë

Fond: Shtypi

Mikrofilm: 1062

Vite: 1899-1910

Numri i pamjeve: 110

Gjuha: Rusisht

Përmbajtja: Dokumente për historinë e Maqedonisë (pjesë nga revista të ndryshme

"Russkoe bogatstvo" (Pasuri ruse)

Revistë letrare dhe shkencore mujore, nr. 10, tetor 1903, Sankt-Petersburg, 1903

I. K., "Maqedonia dhe çështja maqedonase"

- Për shfaqjen, zhvillimin dhe gjendjen aktuale të çështjes maqedonase
- Shfaqja e çështjes maqedonase pas Kongresit të Berlinit; kufijtë e Maqedonisë; sipërfaqja dhe numri i popullsisë; përbërja etnike e popullsisë; qëndrimi i turqve ndaj popullsisë sllave; karakteristikat e veçanta të çështjes maqedonase; lufta kundër helenizimit; lufta e inteligjencës maqedonase, bashkë me atë bullgare, për kishën dhe shkollën sllave; njohja e Eksarkisë Bullgare; çlirimi i Bullgarisë dhe fillimi i propagandës kombëtare bullgare në Maqedoni; fillimi i propagandës serbe; lufta mes propagandave; organizimi i VMRO-s dhe përgatitjet për kryengritje; ndarja në Organizatë; shpërthimi i një kryengritjeje të parakohshme.

Eliza Rekli, "Toka dhe njerëzit", përkthim nga frëngjishtja, Botimi i O. N. Popov, Sankt-Petersburg 1906

"Shtetet ballkanike: Greqia, Turqia, Bullgaria, Rumania, Serbia dhe Mali i Zi"

"Maqedonia dhe çështja maqedonase"

- Trajtimi i çështjes maqedonase në Konferencën e Stambollit 1876/1877; përpjekjet për përmirësimin e kushteve të popullsisë përmes reformave; gjendja e bujqësisë dhe ekonomisë; eksploatimi ekonomik nga spahallarët dhe administrata; plaçkitjet nga bandat e hajdutëve; pamja e fshatit dhe qytetit; propagandat nacionaliste të fqinjëve; shfaqja e lëvizjes revolucionare; ndarja në lëvizje - centralistët dhe vrhivistët; veprimtaria e komiteteve kryengritëse - armatimi, furnizimi me ushqime, etj.; projekti për reforma të reja (janar 1903).

"_iznw" ("Jeta") revistë letrare, shkencore dhe politike, T. IX, nëntor 1899

Dionisi Grigorev, "Pretendentët e Maqedonisë"

- Deri në vitin 1895 - veprimtari kulturore dhe edukative në Maqedoni; kërkesa për të drejtat e premtuara nga Kongresi i Berlinit; lufta për dominimin e Maqedonisë nga propagandat e ndryshme: serbe, bullgare dhe greke; përbërja kombëtare e popullsisë; lëvizje të ndryshme në Maqedoni - "separatistë", "nacionalistë" dhe lëvizja revolucionare udhëhequr nga Komiteti Suprem dhe revista "Reformët".

**"Vestnik Evropy" ("Gazeta e Evropës"), T. III, prill 1903, Sankt-Petersburg 1903
H. G. Insarov, "Turqia dhe Maqedonia", shënim historik (Kapitujt I-IV)**

- Shkaqet e rënies së Perandorisë Osmane; shtresat qeverisëse të Turqisë; privilegjet e popullsisë turke në krahasim me "rajinë"; nataliteti dhe mortaliteti në popullsinë turke dhe atë të krishterë; marrëdhëniet agrare në Turqi, realizimi i reformave; gjendja në Maqedoni - eksploatimi ekonomik nga bejlerët, shtypja nga autoritetet administrative, plaçkitjet e bandave shqiptare; emigrimi i popullsisë; gjendja në burgjet turke.

**"Vestnik Evropy" ("Gazeta e Evropës"), T. III, maj-qershor 1899, Sankt-Petersburg 1899
P. Miljukov, "Nga udhëtimi në Maqedoni. Diplomacia evropiane dhe çështja maqedonase".**

- Gjendja në Maqedoni para Kryengritjes së Ilindenit; propozimi austro-rus për administrimin e territoreve maqedonase; kundërpropozimi i Portës; Lufta ruso-turke dhe paqja e San Stefano; Traktati i Berlinit; Konferenca e Stambollit 1880; propozim i ri për reforma të moderuara dhe kundërpropozimi turk; programi i lëvizjes kombëtare maqedonase i shpallur në Kongresin e III të Maqedonisë të mbajtur në Sofje në vitin 1896.

**"Russkaya mysl" ("Mendimi rus"), vit. 31, Moskë, dhjetor 1910
V. Bogucharski, "Pas Turqisë 'të rinovuar'. Impresione nga udhëtimi në Stamboll"**

- Impresionet e autorit nga udhëtimi i tij në Turqi pas Revolucionit të Rinisë Turke: udhëtimi përmes Bullgarisë; përshkrimi i Stambollit; marrëdhëniet mes Patriarkanës Greke dhe Egzarhisë Bullgare të vendosura në Stamboll; gjendja në Stamboll dhe Turqi pas ardhjes në pushtet të partisë "Njësi dhe Progres"; kthimi në pozitat e vjetra nacionaliste-centrale të regjimit turk; qëndrimi ndaj gjuhës dhe letërsisë së inteligjencës turke; përshkrimi i Shkupit, historia e tij, përbërja e popullsisë; roli i organizatës revolucionare të Selanikut në Revolucionin e Rinisë Turke; qëndrimi i pushtetit të ri ndaj maqedonasve; udhëtimi përmes Shkupit drejt Serbisë.

**"Vestnik Evropy" ("Gazeta e Evropës"), t. V, tetor 1909, Sankt-Petersburg 1909
Belorusov, "Evolucioni i ideve politike në Turqinë bashkëkohore"**

- Përcaktimi i gjendjes në Perandorinë Osmane pas realizimit të Revolucionit të Rinisë Turke: vështirësitë e pushtetit të ri; përpjekjet për forcimin e pushtetit, hegjemoninë e kombësisë

turke, forcimin e fuqisë ushtarake dhe mekanizmit administrativ; marrëveshja mes komitetit "Njësi dhe Progres" dhe liberaleve dhe partisë armenë "Dashnacutiun"; qëndrimi ndaj maqedonasve; Partia Federative Popullore e J. Sandanskit; shfaqja e organizatës socialiste; evolucioni i mendimit fetar ("deklarata lindore e të drejtave të njeriut dhe qytetarit").

(BIBLIOTEKA SHTETËRORE E BRSS "V. I. LENIN" - MOSKË)

FONDI: SHTYP

MIKROFILM: XCVIII/1165

VITET: 1903-1913

FILMIME: 65

GJUHA: RUSISH

PËRBËRJA: Artikuj dhe shkrime nga gazeta dhe revista ruse.

1. I. K. B. - "Elementet sllave në gjuhën e re greke", botuar nga autori, Shën Petersburg, 1912.
2. P. D. Draganov, "Libra dhe artikuj jugosllavë të shtypur me shkronja greke", Shën Petersburg, 1905. (faqja e parë).
3. "Perandori Aleksandër II, Sllavët Jugorë dhe Maqedonia" (separat nga gazeta "Dextelw", 1903), Kazan, 1903 (lexuar në Shtëpinë Arsimore të Shoqatës Tregtare dhe Industriale të Fabrikave Alafuzov në Kazan më 19.II.1903):
  - Meritat e carit Aleksandër II për Rusinë dhe Sllavët; Maqedonia: një përmbledhje historike, pozita gjeografike, gjendja nën robërinë osmane, përbërja e popullsisë, aspiratat e Greqisë, Bullgarisë dhe Serbisë, interesat e vendeve të Evropës Perëndimore, çlirimi i Maqedonisë dhe Serbisë së Vjetër nga Turqit.
4. Njoftim për abonimin në revistën "Dextelw" për vitin 1903 me programin e revistës.
5. Faqja e parë e numrit të parë të gazetës "Slavxnskij \g" nga 6 korrik 1912, botuar në Odessa.
6. "Kostromskij magazin" nga Odessa.
  - **Rekomandim për tregtarët ballkanikë që të bashkëpunojnë me kompaninë "Novokostromska Lenena Manufaktura".**
7. **Revista "Slavxhinskij \g"**

- Editorial për situatën në Ballkan; Rumania dhe Sllavët; gjendja në Turqi; Kroacia dhe Sllovenia dhe inkvizita austro-hungareze; rezoluta e parakohshme e Sinodit të Sofjes; emigrimi maqedono-bullgar në Amerikë; Bosnja dhe Hercegovina; marrëdhëniet ekonomike midis Sllavëve; Shën Kirili dhe Metodi.

8. **"Slavxhinskij \g", nr. 2, 1 gusht 1912, Odessa 1912**

- Autonomia e Maqedonisë; kolegji në Koçani; gjermanizimi dhe hungarizimi i Sllavëve të Austro-Hungarisë; Mali i Zi; njoftimi i konsullit rus në Shkup për çmimet e mallrave; çështje bullgare; për bursat maqedonase për nxënës në Rusi.

9. **Lista e punimeve të shtypura nga P. Draganov për Maqedoninë, maqedonasit dhe dialektin maqedono-sllav dhe letërsinë e tij.**

10. **P. Draganov, - Për maqedonizmat në dorëshkrimet jugosllave të shekullit XVII, Shën Petersburg, 1903.**

11. **"Slavxnskie izvestix" nr. 1, Shën Petersburg 1914**

- Maqedonia dhe Sllavët (K. Misirkov) **"Slavxnskie izvestix" nr. 10 (3), 1913**

- Shkaqet e shpërbërjes së Turqisë; e ardhmja e Turqisë; një eksperiment i rrezikshëm (për krijimin e Shqipërisë dhe çështjen maqedonase); letra ballkanike; për Maqedoninë dhe maqedonasit; autonomitë në Ballkan.

(BIBLIOTEKA SHTETËRORE PUBLIKE "SHČEDRIN" - LENINGRAD

FOND: SHTYP

Mikrofilm: 1053

Viti: 1895-1898; 1901-1903

Numri i Pamjeve: 594

Gjuha: Bullgare

Gazetat:

- **"Glas Makedonski"**: Nr. 50-52/1895, Nr. 1-39, 52-74, 2-8/1896; Nr. 9-50/1897; Nr. 3-26/1898

- **"Pravo"**: Nr. 1-13/1901; Nr. 14-36/1902; Nr. 37-43/1903

I. Gazeta "Glas Makedonski", Sofje:

Rubrika të përhershme:

- **Nga Makedonia:**

Për kushtet e rënda të popullsisë maqedonase nën sundimin turk, për mizoritë turke, përhapjen e banditizmit, dhe veprimet e propagandave të huaja.

- **Lajme të brendshme:**

Për gjendjen në Maqedoni pas hyrjes në fuqi të reformave, veprimet e shoqatave maqedonase në Sofje; mospajtimet midis tyre; shfaqja e grupit socialist maqedonas dhe aktivitetet e çetave në Maqedoni.

- **Nga gazetat e huaja:**

Artikuj nga shtypi i huaj që lidhen me gjendjen në Ballkan dhe Maqedoni.

- **Kronika:**

Pasqyrë e ngjarjeve aktuale.

1895, Nr. 50, 51, 52:

- **"Maqedonishtja"**

Për shkrimet në shtypin e huaj lidhur me problemet në Maqedoni.

- **"Skllavëria në Turqi"**

Artikuj për gjendjen në Perandorinë Osmane.

- **"Anarkia në Turqi"** nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**

1896, Nr. 1-39 (01.01-20.04); 52-74 (30.05-27.07); 2-8 (10.11-22.12):

- **"Serbët dhe Maqedonia", "Politikanët serbë"** (Nr. 2, 7/1896)

Për aspiratat serbe ndaj territorit maqedonas.

- **"Reformat në Maqedoni"** (Nr. 2, 3, 4, 5, 9, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 38, 39/1896)

Artikuj të ndryshëm lidhur me problemin e realizimit të reformave në Maqedoni.

- **"Deklarata e Komitetit Maqedonas në Athinë"** (Nr. 4/1896)

Për përhapjen e helenizmit në Maqedoni.

- **"Politikanët serbë"** (Nr. 7/1896)

Pjesë nga një artikull botuar në gazetën greke **"Keri"**.

- **"Letrat nga Stambolli"** (Nr. 8, 9/1896)

Për shfaqjen e partisë "Turqia e re", për reformat dhe planet e J. Sandanskut.

"Policia e Stambollit" (Nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13/1896)

"Një shpjegim për punët tona" (Nr. 51/1895; 6, 9, 10, 11/1896)

- **"Administrata Turke"** (Nr. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26/1896)

Artikull nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**.

- **"Pozita e re e Bullgarisë"** (Nr. 16/1896)

Marrëdhëniet me çështjen maqedonase pas njohjes së princit bullgar nga sulltani.

- **"Tre komitetet maqedonase"** (Nr. 18/1896)

Artikull i botuar në gazetën **"Daily Chronicle"** për veprimtarinë e komiteteve në Bullgari, Serbi dhe Greqi.

- **"Për drejtimit e reja të politikës së brendshme dhe të jashtme të Bullgarisë pas njohjes së Ferdinandit"** (Nr. 20-21/1896)

- **"Financat turke"** (Nr. 27, 29, 30, 31, 32/1896)

Artikull nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**.

- **"Censura turke"** (Nr. 33, 34, 35/1896)

Artikull nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**.

- **"Nuk ka reforma"** (Nr. 34, 35/1896)

Për reformave të pretenduar në Maqedoni dhe mosrealizimin e premtimeve të sulltanit.

- **"Kontrabanda në Turqi"** (Nr. 53, 54, 55, 74/1896)

Artikull nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**.

- **"Kundër përdorimit të lëvizjes maqedonase për qëllimet e Bullgarisë dhe manovrat e saj politike"** (Nr. 55/1896)

- **"Çështjet turke"** (Nr. 26, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 68, 69, 70, 72/1896)

Për veprimtarinë e komiteteve të "Turqisë së Re".

- **"Për konfliktet ndërmjet maqedonasve në Sofje të nxitura nga partitë dhe qeveria bullgare"** (Nr. 60/1896)

- **"Kryengritja në Maqedoni"** (Nr. 60/1896)

Lajm për veprimet e armatosura në malin Pirin.

- **"Konfederata Ballkanike dhe Aleanca Sllavo-Ballkanike"** (Nr. 63/1896)

Për krijimin e një aleance mbrojtëse nën mbështetje të Rusisë.

- **"Kolegjet në Maqedoni"** (Nr. 66/1896)

Për përplasjet ndërmjet çetave maqedonase.

- **"Për mitingjet në Bullgari lidhur me çështjen maqedonase"** (Nr. 66/1896)

- **"Trashëgimia e njeriut të sëmurë"** (Nr. 67/1896)

Artikull nga **"Peterburgskij Listok"** lidhur me çështjen e popujve të robëruar pas shpërbërjes së Perandorisë Osmane.

- **"Lëvizja maqedonase në Rumani"** (Nr. 67/1896)

- **"Pas shizmës"** (Nr. 67/1896)

Për zgjidhjen e çështjes maqedonase përmes krijimit të Arqipeshkvisë së Ohrit.

- **"Bullgaria dhe aleanca greko-rumune"** (Nr. 67/1896)

Artikull nga gazeta **"S. - Peterburgskie vedomosti"**.

- **"Murad-beg"** (Nr. 68/1896)

Të dhëna për figurën e tij dhe veprën **"Pallati i Ildishit dhe Porta e Madhe"**.

- **"Echoja në shtypin rus për çështjen maqedonase"** (Nr. 69, 71/1896)
- **"Ideja e Madhe Greke"** (Nr. 71, 72, 73/1896)

Bisedë me ministrin grek Demjanis për çështjen maqedonase dhe krete. Botuar në gazetën **"Figaro"**.

- **"E keqja në Lindje"** nga Nesnin-bej (Nr. 50, 72, 73/1896)
- **"Pallati i Ildishit dhe Porta e Madhe"** (Nr. 3 (17.11), 4, 5, 6, 7, 8/1896)
- **"Sulltani Hamid dhe lufta e shenjtë"** (Nr. 4/1896)

Për idenë që të gjithë myslimanët nga e gjithë bota të luftojnë kundër krishterimit.

- **3. 1897, Nr. 9-50**
- **"Të dhëna statistikore për shkollat greke në vilajetet e Selanikut dhe të Bitollës"** (Nr. 9/1897)

- **"Maqedonia"** (Nr. 9/1897)

Artikull nga gazeta **"Revue de deux mondes"**.

- **"Të ruajmë integritetin e Maqedonisë"** (Nr. 13/1897)

Qëndrimet e Ruisë dhe Turqisë për zgjidhjen e çështjes maqedonase.

- **"Pushtimi i vitit të kaluar dhe pushtimet e ardhshme greke në Maqedoni"** (Nr. 13, 15, 16/1897)

Për propagandën greke në Maqedoni.

- **"Maqedonia dhe qeveria bullgare"; "Çfarë po ndodh në dhe për Maqedoninë?"** (Nr. 14, 18/1897)

- **"Pa shpirt serb" i turpshëm; "Heteria greke" në të kaluarën; "Çfarë kërkojmë nga qeveria bullgare dhe princi bullgar"; "Çështjet maqedonase dhe qeveria bullgare"** (Nr. 19, 22, 23, 24/1897)

- **"Politika Lindore e Ruisë"** (Nr. 29, 30, 31/1897)

- **"Çfarë po ndodh në Maqedoni"** (Nr. 30/1897)

Artikull nga gazeta **"Allgemeine Zeitung"**.

- **"Çfarë të bëjmë?"** (Nr. 32, 33/1897)

Për rolin dhe detyrat e shoqatave maqedonase në Bullgari.

- **"Reformat do të futen"** (Nr. 33/1897)

- **"Pozita e Maqedonisë pas mbylljes së paqes greko-turke"** (Nr. 34/1897)
- **"Në gazetën serbe 'Uskok'"** (Nr. 32, 36, 37, 38, 39, 41, 42/1897)
- **"Serbët dhe Vllahët në Maqedoni"** (Nr. 36/1897)

Nga gazeta **"Allgemeine Zeitung"**.

- **"Vëzhgimi dhe përshkrimi i qytetit të Krushevës"** (Nr. 38, 39, 40, 42/1897)
- **"Diplomacia e re e Hildebrandit tonë"** (Nr. 39/1897)
- **"Maqedonia dhe Shqipëria"** (Nr. 43, 44, 46/1897)
- **"Politika maqedonase"; "Komiteti i Lartë Maqedonas"** (Nr. 46, 48/1897)
- **"Aspirmimet serbe dhe pasojat e tyre"** (Nr. 48/1897)
- Artikuj nga gazeta **"Les nouvelles d'Orient"**.

4. 1898, Nr. 3-26

- **"Apel për qeveritë e fuqive të mëdha nga Komiteti i Partisë së Rinisë Turke në Gjenevë"** (Nr. 4/1898)
- **"Projekt për reformat që duhet të futen në Maqedoni..."** (Nr. 6/1898)
- **"Çfarë të bëjmë?"; "Çfarë presim akoma?"** (Nr. 7, 8/1898)

Për gjendjen në Maqedoni dhe në Ballkan.

- **"Pozita e çështjes maqedonase"** (Nr. 11/1898)

Letër nga Beogradi.

- **"Bullgaria dhe Turqia"** (Nr. 12/1898)

Raport nga gazeta **"Neue Freie Presse"**.

- **"Si mund të zgjidhet çështja maqedonase?"** (Nr. 13/1898)

Angazhim për autonominë e Maqedonisë.

- **Artikuj për shkarkimin e peshkopit të Shkupit** (Nr. 12, 15/1898)
- **Lajm për vdekjen e Iljo Markovit** (Nr. 15/1898)
- **"Gjermania dhe Turqia"** (Nr. 17/1898)
- **"Çfarë presim?"**

Për pritshmëritë e Maqedonasve nga Evropa.

- **"Rusia dhe Maqedonia"** (Nr. 20/1898)

Për marrëveshjet ruso-austriake për ndarjen e sferave të ndikimit.

- **"Gjendja e Exarkisë Bullgare"** (Nr. 21, 22/1898)
- **"Shqiptarët duan pavarësi"** (Nr. 22/1898)
- **"Veprimtaria shkollore në Maqedoni"** (Nr. 23/1898)

Për luftën kundër propagandave nga veri dhe jug.

- **"Për veprim të përbashkët të popullit maqedonas dhe shqiptar kundër pushtetit turk..."** (Nr. 25/1898)

- **"Maqedonasit dhe shqiptarët"** (Nr. 26/1898)

Pjesë nga artikulli i botuar në gazetën **"Autonomia"**.

II. Gazeta "Pravo", Sofje

Pjesët e rregullta:

- **Letra (lajme) nga Maqedonia dhe Odrini**

Për gjendjen e vështirë në Maqedoni dhe Odrini, për mizoritë turke, për dërgimin e të burgosurve në Azinë e Vogël.

- **Tribuna**

Për gjendjen e çështjes maqedonase, për luftën ndërmjet organizatave maqedonase, për aktivitetet e propagandave të huaja.

- **Nga lufta revolucionare**

Për përplasjet e grupeve revolucionare maqedonase me turqit.

- **Nga mundimet e robërisë**

Për vuajtjet e popullsisë maqedonase, për arrestimet dhe internimet.

- **Lajme nga Turqia**

Për plaçkitjet, vrasjet e popullsisë maqedonase, për përplasjet e grupeve të Organizatës Brendshme me ushtrinë turke.

1 1. 1901, Nr. 1-13

- **"Organizata Maqedono-Odrine në Bullgari"** (Nr. 1/1901)

- **"Ildiz-Koš - Pallati Perandorak"** (Nr. 2, 3/1901, Nr. 9/1901)

- **"Egzarhia Bullgare"** (Nr. 4/1901)

Për veprimtarinë e Egzarhisë në Maqedoni dhe Odrin.

- **"Vestnik Evropy"** (Nr. 4/1901)

Për problemet e Gadishullit Ballkanik.

- **"Konsujt rusë në Maqedoni"** (Nr. 7/1901)

Për qëndrimin e konsujve rusë ndaj problemeve maqedonase.

- **"Turqia dhe Arnautët"** (Nr. 7/1901)

- **"Çfarë duhet të bëhet?"** (Nr. 10/1901)

Për gjendjen pas ndarjes në Komitetin Maqedono-Odrin.

- **"Buxheti i propagandës serbe në Maqedoni"** (Nr. 10/1901)

- **"Lufta për Lindjen"** (Nr. 10/1901)

Përmbledhje e profesor Onken nga "Die Wette".

- **"Një shënim historik-politik"** (Nr. 11/1901)

Për Marrëveshjen e San Stefanos.

- **"Në cilat kushte u shfaq propaganda serbe?"** (Nr. 12/1901)

- **"Bullgaria dhe Maqedonia"** (Nr. 13/1901)

Për gabimet e politikës bullgare ndaj Maqedonisë.

- **"Thirrje për ndihmë"** (Nr. 13/1901)

Për vuajtjet e të burgosurve në burgjet turke.

2. 1902, Nr. 14-36

- **"Programi ynë"** (Nr. 14/1902)

Histori e Organizatës Maqedonase Revolucionare të Brendshme.

- **"Shugurimi i Firmilianit..."** (Nr. 14/1902)

Përmbledhje e veprimtarisë kishtare dhe shkollore të Egzarhisë.

- **"Komiteti i Lartë Maqedono-Odrin"** (Nr. 15/1902)

- **"Ndikimi austriak për një Maqedoni autonome"** (Nr. 17/1902)

Për tri mundësitë për zgjidhjen e çështjes maqedonase.

- **"Një statistikë interesante"** (Nr. 18/1902)

Të dhëna për numrin e emigrantëve nga Maqedonia në Bullgari.

- **"Provokimet turke"** (Nr. 19/1902)

Për trazirat revolucionare në Maqedoni dhe shfarosjen e popullit nga pushteti turk për shkak të kundërshtimit.

- **"Politika Ballkanike dhe Marrëveshja ruso-austriake e vitit 1897"** (Nr. 19, 20, 21, 22/1902)

- **"Vëllezërit që vrasin njëri-tjetrin"** (Nr. 20, 21/1902)

2. 1902, Nr. 14-36 (Vazhdim)

- **"Për veprimtarinë e grupit Çonçev - Mihajlovski kundër revolucionarëve maqedonas"**

- **"Vepra çlirimtare maqedonase në territorin bullgar"** (Nr. 20-21/1902)

Artikull nga Gjorgje Petrov.

- **"St. Mihajlovski dhe broshura për shugurimin e Firmilianit"** (Nr. 23/1902)

- **"Statutet e Organizatës Maqedono-Odrine"** (Nr. 24/1902)

- **"Pozita e re e Organizatës"** (Nr. 25/1902)

Për ndarjen e Organizatës në dy grupe.

- **"Kongresi i 10-të i Maqedono-Odrinës me Rezolutë"** (Nr. 25/1902)
- **"Çfarë na pret?", "Taktika e Komitetit", "Gënjeshtarët pa turp" dhe të tjera** (Nr. 26/1902)

Artikuj lidhur me mbajtjen e Kongresit të 10-të të Organizatës.

- **"Novoe vremya" dhe "neo-ostambulizmi"** (Nr. 27/1902, 28/1902)

Reagim ndaj shkrimeve në "N. V." për autonominë e Maqedonisë.

- **"Organizata revolucionare e brendshme"** (Nr. 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34/1902)
- **"Qeveritë dhe komitetet maqedonase"** (Nr. 28/1902)

Për politikën e qeverive bullgare ndaj komiteteve maqedonase.

- **"Dhelpëri greke"** (Nr. 29/1902)

Për rolin e konsullatave dhe peshkopatave greke në shkatërrimin e çështjes maqedonase.

- **"Lista e saktë e të burgosurve politikë në burgun e Bitollës"** (Nr. 29, 30, 31, 32/1902)

- **"Nga jeta dhe vuajtjet e të burgosurve"** (Nr. 30/1902)

- **"Adventuristët në veprim", "E vërteta për 'ngritjen' në Maqedoni"** (Nr. 31/1902)

E vërteta për 'ngritjen' e quajtur "në Maqedoni".

- **"A ka ngritje në Maqedoni", "Jo, miq" dhe të tjera** (Nr. 32, 33, 34, 35/1902)

Për veprimtaritë aventuriere të grupeve bullgare në Maqedoni.

- **"Mendime për të ardhmen"** (Nr. 35/1902)

Për pafundësinë e "çlirimit të Maqedonisë nga jashtë".

- **"Përpara çështjes maqedonase"** (Nr. 35/1902)

Për përmbajtjen e broshurës të botuar në Beograd.

- **"Qeveritë bullgare dhe çështja maqedonase"** (Nr. 36/1902)

Për politikën e qeverive bullgare për krijimin e "Bullgarisë së San Stefanit".

- **"Lëvizja maqedonase dhe Organizata revolucionare e brendshme"** (Nr. 36/1902)

- **"Sulltanët otomanë"** (Nr. 36/1902)

Përfundimi nga historia dyvëllimëshe e Halil Ganem.

- **"A është e nevojshme një konferencë evropiane për çështjet e Lindjes?"** (Nr. 35/1902)

Për artikullin e A. Leroy në gazetën "L'Europeen".

3. 1903, Nr. 37-43

- **"Reformat turke dhe diplomacia evropiane"** (Nr. 37/1903)
- **"Libri i verdhë francez për Maqedoninë"** (Nr. 39, 40/1903)
- **"Organizatave maqedonase"** (Nr. 40/1903)

Artikull nga gazeta "Novoe vremya" për organizatat dhe principet e tyre.

- **"Shpërbërja e organizatave maqedono-odrinase në Bullgari"** (Nr. 41/1903)

Për shpërbërjen e dy komiteteve të larta dhe shoqatave në Bullgari.

- **"Reformat ruso-austriake", "Teksti i projektit për reformat në vilajetet e Shkupit, Bitoljës dhe Kosovës"** (Nr. 41/1903)

- **"Të brendshmet"** (Nr. 41/1903)

Shkrimi nga "Letrat Ballkanike" botuar në "Novoe vremya".

- **"Reze të zeza"** (Nr. 42/1903)

Për përgatitjet për një kryengritje në Maqedoni dhe qëndrimin e Europës.

- **"Europa dhe gjendja në Maqedoni"** (Nr. 42/1903)

Për qëndrimin e shteteve evropiane ndaj reformave në Maqedoni.

- **"Politika e Greqisë nga lufta deri tani"** (Nr. 42/1903)

Për politikën e Greqisë kundër një Maqedonie autonome.

- **"Në Maqedoni", "A do të shpërthejë kryengritja në Maqedoni?"** (Nr. 42, 43/1903)

Anketime të Lj. Nodos, dërguar special i gazetës "Le Journal".

- **"Kërcënimet ruse"** (Nr. 43/1903)

Për qëndrimin e diplomacisë ruse ndaj çështjes maqedonase.

- **Kronikë** (Nr. 43/1903)

Për formimin e shoqatës maqedono-odrinase në Amerikë, për daljen e gazetës "The Macedonian Herald", për hapjen e konsullatës italiane në Shkup, për qëndrimin e konsullit rus Rostkovski.

BIBLIOTEKA SHETËRORE E BASHKIMIT SOVJETIK "V. I. LENIN" - MOSKË)

FONDI: SHTYPI - GAZETA DHE REVISTA

MIKROFILMI: XCVIII/1172

VITET: 1870

FILMIMET: 23

GJUHA: Ruse

PËRMBAJTJA: "Vestnik Evropy" ("Lajmëtari i Evropës"), Vëllimi IV, Shën Petersburg, 1870

M. Karlova, Provinca Turke dhe jeta e saj fshatare dhe qytetare. Udhëtim nëpër Maqedoni dhe Shqipëri

- Përshkrimi i udhëtimit të autores nëpër Maqedoni dhe Shqipëri: nga Megleni përmes Gjevgjelisë, Strumicës, Radovishit, Berovës, Xhumajës, Carevës Selo, Shtipit, Koçanit, Kratovës, Kr. Palankës, Kumanovës, Staro Nagoriçanit, Shkupit, Gostivarit, Kërçovës, Manastirit, Ohrit, Resnjës, Korçës, Beratit, Elbasanit dhe Durrësit, me të dhëna për vendndodhjen e vendbanimeve, numrin dhe përbërjen e popullsisë, numrin e kishave, shkollave dhe gjuhën që përdorej në to; përshkrimi i kishave dhe manastireve të ndryshme si Rila, Lesnovo, "Prohor Pçinski", manastiri "Slepçe", etj.; dhe përshkrimi i një dasme turke në Shkup.

(BIBLIOTEKA SHETËRORE E BRS-së "V. I. LENIN" - MOSKË)

FONDI: SHTYPI

MIKROFILMI: 1063

VITET: 1877-1913

FILMIMET: 444

GJUHA: Ruse

PËRMBAJTJA: Dokumente për historinë e Maqedonisë (ekstrakte nga revista dhe libra)

□ **A. C. Shofman, V. I. Lenini dhe disa çështje të lëvizjes kombëtare-çlirimtare të popujve të Ballkanit, Universiteti Shtetëror i Kazanit "V. I. Uljanov - Lenini"**

- Interesi i Leninit për çështjen ballkanike; artikuj për çështjen maqedonase në gazetën "Iskra"; pikëpamjet e Leninit mbi parakushtet socio-ekonomike për lëvizjen kombëtare-çlirimtare; mbi veçoritë historike të kësaj lëvizjeje; G. Delçev dhe VMRO; Kryengritja e Ilindenit; J. Sandanski dhe Grupi i Serës; lëvizja revolucionare maqedonase dhe Revolucioni i

Xhonturqve; Luftërat Ballkanike; ndërhyrja e shteteve të Evropës Perëndimore në punët e brendshme të shteteve ballkanike.

□ **V. Boguçarski, Parathënia për përkthimin rus të librit të F. Najt, parathënia e vetë autorit dhe fragmente nga libri**

- Për lindjen e lëvizjes dhe revolucionit "Xhonturk" që i riktheu Turqisë kushtetutën; për formimin e partisë së Xhonturqve; Komiteti Osman për Bashkim dhe Përparim; kongreset e Parisit të viteve 1902 dhe 1907; Selaniku si bazë e lëvizjes revolucionare; njësia e Nijazit dhe lufta e tij kundër Shemsi Pashës; sukseset e njësive të Komitetit; mbështetja e popullsisë maqedonase dhe shqiptare; shpallja e kushtetutës në Manastir; ultimatium për sulltanin.

□ **Përmbledhja e Panajot Gjinovskit nga fshati Galicnik, Dibër (këngë, zakone dhe materiale të ndryshme)**

- Zakone martesore; materiale të vogla gjeografiko-topografike, Reka e Vogël dhe e Madhe ose Reka e Poshtme dhe e Sipërme; materiale të përziera dhe të vogla (lista e personave të vrarë, të plagosur dhe të grabitur).

□ **A. Rostovski, Shpërndarja e banorëve të Vilajetit të Manastirit sipas kombësisë dhe besimit fetar në vitin 1897 (Parathënie).**

□ **Përmbledhja e Panajot Gjinovskit nga fshati Galicnik, Dibër (këngë, zakone dhe materiale të ndryshme)**

- Parathënie; jeta e Panajotit; zakone popullore (Ujit e Bekuar, Agjërimi i Ujit, Karnavalet e Djathit, Lazarica, Shën Gjergji, Dita e Luleve, verorja, zakonet gjatë lindjes etj.).

□ **Oshtrimi bullgar (ushtria vullnetare) në vitin 1877**

- Përbërja e ushtrisë vullnetare bullgare dhe ushtrisë kombëtare bullgare sipas brigadave; dorëzimi i flamurit për ushtrinë vullnetare bullgare në qytetin Ploeshti; fjalimi i Perandorit Aleksandër II për vullnetarët; çetat bullgare të formuara nga Hitrovo; pjesëmarrja e tyre në luftën e viteve 1877-1878.

- **R. Fadeev:** Çështja bullgare në luftën turke; lufta ruso-turke dhe çlirimi i Bullgarisë nga zgjedha osmane; veprimet e ushtrisë ruse në Bullgari me pjesëmarrje masive të çetave bullgare.

- Bazat e organizimit të ushtrisë bullgare: koha e duhur, shtrirja e armatimit; emërtimi dhe përbërja e ushtrisë vullnetare bullgare; organizimi; përzgjedhja e kuadrove; armatimi, furnizimi me veshje dhe municione, mirëmbajtja etj.

- Rregulla për formimin e "oshtrimit" bullgar si pjesë e ushtrisë aktive.

- **Raporti i Hitrovos** për formimin e çetave popullore dhe veprimet e tyre në Bullgari, si dhe kërkesa për të siguruar nga perandori një shpërblim si njohje për trimërinë e Stojan Vezenkovit, Ilija Markovit, Ceko Petkovit, Gj. Puleskit dhe të tjerëve.

7. **"Sovremennik" ("I Kohës"), Lib. X, viti 1913**

- **V. Vodovozov, Luftërat Ballkanike dhe shtetet në Gadishullin Ballkanik.**
- Rezultatet e Luftërave Ballkanike: ndarja e re territoriale në Gadishullin Ballkanik; territore të reja për Rumaninë, Serbinë, Greqinë, Bullgarinë dhe Shqipërinë; gjendjet politike, ekonomike dhe kulturore në vendet ballkanike.

8. **"Russkoe bogatstvo" ("Pasuria Ruse"), nr. 3, mars 1910**

- **V. Viktorov-Toporov, Çështja agrare në Maqedoni**
- Marrëdhëniet agrare në Maqedoni: larmia e pronës tokësore; llojet e ndërmarrjeve bujqësore; llojet e taksave; pozita ekonomike e fshatarëve; shtypja nga autoritetet administrative, gjyqësore dhe financiare; marrëdhëniet midis pronarëve të tokave dhe fshatarëve; vendosja e "muhaxhirëve" në Maqedoni; shndërrimi i organizatave revolucionare në klube kushtetuese; programi agrar i miratuar në kongresin e klubeve në Selanik; krijimi i Partisë Popullore Federative; programi i kësaj partie në lidhje me çështjen agrare.

9. **"Krasnyj Arhiv" ("Arkivi i Kuq"), T. XV**

- **A. Popov, Lufta e Parë Ballkanike**
- **Materiale nga korespondenca diplomatike e dedikuar krizës ballkanike të vitit 1912**
  - Parathënie nga A. Popov për situatën politike dhe ekonomike në Gadishullin Ballkanik.
  - Raporte nga diplomati rus Nekljudov, ku parashikohet rritja e krizës, afrimi i shteteve ballkanike për të luftuar kundër Turqisë dhe ndarja e Maqedonisë, si dhe interesat e Rusisë dhe shteteve perëndimore në Ballkan.
  - Dokumente të diplomacisë Austro-Hungareze që kërkonin paqe në përputhje me interesat e Austro-Hungarisë.

10. **"Kommunisti=eskij Internacional" ("Internacionale Komuniste")**

- **Manifesti i Federatës Komuniste Ballkaniko-Dunaviane drejtuar klasave punëtore të vendeve ballkaniko-dunaviane**
  - Për bashkimin e partive komuniste të Bullgarisë, Greqisë, Rumanisë dhe Jugosllavisë për bashkimin e popujve të këtyre vendeve në një Republikë Sovjetike Ballkaniko-Dunaviane të ardhshme përmes krijimit të një federate komuniste ballkaniko-dunaviane.

11. **"Izvestiya Vsesoyuznogo Geograficheskogo Obshchestva" (Lajme nga Shoqëria e Gjeografisë së Bashkimit të Përgjithshëm), nr. 1, 1960**

• **A. S. Shofman, Nga Historia e Udhëtimeve Ruse në Maqedoni**

○ Një pasqyrë e shkurtër e historisë së Sllavëve maqedonas; interesi i shkencëtarëve rusë për historinë, etnografinë dhe gjeografinë e Maqedonisë; V. I. Grigorovich - studiuesi i parë i Maqedonisë; vizita në Maqedoni nga P. Uspensky dhe përshkrimi i qyteteve maqedonase; të dhëna nga udhëtarët rusë E. P. Yuzhanov, A. V. Rachinsky dhe E. P. Kovalevsky; vizita e filologëve A. F. Gilferding, A. A. Kochubinsky, V. V. Kachanovsky; veprimtaria e Institutit Arkeologjik Rus në Stamboll; materiale historike dhe etnografike për Maqedoninë nga N. P. Kondakov; letra nga Maqedonia nga Bashmakov - "Veshchiy Oleg".

12. **"Krasnyj Arhiv" ("Arkivi i Kuq"), T. XIV**

• **Revolucioni Turq 1908-1909 (pjesa e fundit)**

○ Materiale nga korespondenca diplomatike lidhur me Revolucionin e Xhonturqve.

13. **"Kommunisti=eskij Internacional" ("Internacionale Komuniste")**

• **V. Kolarov, Çështja Kombëtare në Ballkan**

○ Lëvizjet kombëtare në Ballkan; gjendja e Ballkanit pas Traktatit të Berlinit; vazhdimi i lëvizjeve kombëtare në vendet nën robërinë osmane; përgatitja e vendeve të çliruara ballkanike për "çlirimin e vëllezërve" nga Turqia; interesat e shteteve imperialiste; Luftërat Ballkanike; paqja në Bukuresht; Lufta e Parë Botërore dhe përkeqësimi i problemeve kombëtare në Ballkan; marrëdhëniet ndërkombëtare në Jugosllavi dhe qëndrimi i PKJ ndaj çështjes kombëtare maqedonase; qëndrimi ndaj grupeve të pakicave, popujve dhe fisëve; çështja kombëtare dhe agrare.

14. **Vendime nga Konferenca e VI e Federatës Komuniste Ballkanike për Çështjen Kombëtare**

• **Jugosllavia; konflikti serbo-kroato-slloven;** lufta e PKJ-së për të drejtat e vetëvendosjes të grupeve kombëtare; çështja maqedonase dhe trakase; çështja kombëtare në Rumani; çështja e pakicave kombëtare në Greqi.

15. **Arkivi Diplomatik i fshehtë i Qeverisë cariste**

• **Pjesë nga një vëllim i korespondencës diplomatike për gjendjen në Europë dhe Ballkan në vitet 1912-1913.**

16. **"Kommunisti=eskij Internacional" - "Internacionale Komuniste" nr. 7**

• **G. Dimitrov, Gjendja e Ballkanit dhe detyrat e Federatës Komuniste Ballkanike**

o **Kuptimi ndërkombëtar i Ballkanit;** gjendja e Ballkanit në vitin 1924; gjendja pas Konferencës së VII Ballkanike; dështimi i revolucionarëve maqedonas në Bullgari dhe afrimi i organizatës së Protogerevit me qeverinë e Cankov; kundërshtitë midis shteteve ballkanike të shkaktuara nga pretendimet territoriale; lëvizjet e popujve të Ballkanit; programi kombëtar-revolucionar i lëvizjes së përgjithshme maqedonase pas dështimit të Grigor Aleksandrov-Protogerevit; lëvizjet e majta në Ballkan; çështja agrare në shtetet ballkanike; përhapja e terrorit të bardhë; krijimi dhe detyrat e Federatës Komuniste Ballkanike.

17. **"Russkij vestnik" - "Руски весник", 1903, XII**

V. Teplov, Faza e tanishme e çështjes maqedonase

- Krimet e turqve ndaj popullsisë kristiane; të dhëna për fshatrat e shkatërruara, shtëpitë dhe të vrarët në vilajetin e Bitollës; aktiviteti i propagandës katolike dhe protestante; iniciativa e carit rus për mbledhjen e ndihmave për të dëmtuarit në Maqedoni; kongresi i "miqve të Maqedonisë dhe Armenisë" në Paris; qëndrimi i grekëve ndaj popullsisë sllave; ideja për autonominë e Shqipërisë dhe Epirit dhe bashkimin e tyre me Greqinë; nota bullgare dërguar Portës dhe fuqive të mëdha për shkaqet e kryengritjes maqedonase dhe karakterin e saj; fjalimi i anëtarëve të VMRO-së, Miletiç dhe Georgiev, për karakterin dhe qëllimet e kryengritjes; bisedime ndërmjet Turqisë dhe Bullgarisë; mitingu në Londër për mbështetje të popullsisë sllave; pajtimi rus-austriak për ndjekjen e zbatimit të reformave të Mirçshtanit.

18. **"Sovremennik" - "Современник", nr. VIII, 1913 (MF-1055/328)**

V. Vodovozov, Në Ballkan

- Gjendja ekonomike e shteteve ballkanike e shkaktuar nga lufta 1912/13; manifesti i carit bullgar për shpalljen e luftës; karakteri luftarak i marrëveshjeve ndërmjet shteteve ballkanike dhe i luftërave ballkanike; rezultatet e luftës dhe paqja në Bukuresht.

19. **P. Miljukov, Kriza Ballkanike dhe Politika e Izvoljskit**

- Pjesë nga libri. FILMIMEkopje e librit të plotë me shtesa: 2 hartat dhe teksti i kushtetutës turke – në MF-1052.

- Përshkrimi i përmbajtjes së librit – në përpunimin e MF-1052.

20. **"Krasnyj arhiv" - "Црвен архив", 1930, T. XIII dhe XIV V. Majkov, Revolucioni Turq 1908-1909**

- Raporte, telegrame, letra të diplomatëve në Paris, Vjenë, Berlin, Stamboll dhe vende të tjera për gjendjen pas grushtit të shtetit në Turqi, zhvillimi i lëvizjes së rinjëve turq me qendër në Paris; qëndrimi i qeverisë së Vjenës; reagimi në Berlin; qëndrimi i Bullgarisë ndaj ngjarjeve; gjendja në Stamboll; ambiciet e kombësive në Maqedoni; vizita në Selanik nga shoqëria serbe

"Shpëtimi Kombëtar"; qëndrimi i qeverisë britanike; mbajtja e kongresit themelues të Komitetit Italo-Otoman për marrëdhënie tregtare dhe më shumë.

21. **"Krasnyj arhiv" - "Arkivi kuq"**

Revolucioni turk 1908-1909, me parathënie nga A. Popov

- Materiale për faktet më të rëndësishme dhe fazat kryesore të lëvizjes.

22. **"Kommunisti-eskij internacional" - nr. 21, 1922**

Hr. Kabakçiev, Politika Ballkanike e Antantës

- Kriza ekonomike, financiare dhe politike e shteteve ballkanike; pranimi i çetave kontrarevolucionare nga Bashkimi Sovjetik; lufta kundër lëvizjes komuniste; kundërthëniet brenda vetë Antantës; aleanca ushtarake dhe marrëveshje ndërmjet shteteve ballkanike dhe ato të Rajonit të Danubit.

BIBLIOTEKA PUBLIKE SHTETËRORE "SALTYKOV-SHCEDRIN" - LENINGRAD

1. **MF-322** Libri i dorëshkrimit rus, Kodi Treskavecki, Nr. 139, dimensionet 5.70 cm
2. **MF-1489** Gilferding Nr. 4, Evangelioni i Deçanit, shek. XIV, Nr. 214, dimensionet 8.44 cm
3. **MF-1490** Gilferding Nr. 17, Psalteri i Deçanit, shek. XIV, Nr. 207, dimensionet 7.8 cm
4. **MF-1491** Gilferding Nr. 20, Koleksioni nga Manastiri "Crna Reka", shek. XIV, Nr. 182
5. **MF-1492** Gilferding: p I 25; I p 747, 60 11 Pjesë nga këngët kishtarë... - shek. IV, 11 Pjesë nga Shkallët nga Manastiri i Rilës, 1356, 4 fletë "Sbornik poučenij" nga manastiri "Gornoch", f. 92, Evangelioni, shek. XIV, Nr. 2.27, Nr. 27
6. **MF-1493** Verkovic I 43, Evangelioni Tenix (Evangelioni Apakros), shek. XIII, Nr. 184, dimensionet 7.23 cm
7. **MF-1494** Verkovic I p 46, Apostulli 1148 (Evangelioni Apakros), shek. XIV, Nr. 104, dimensionet 4.30 cm
8. **M-1495** Pogodinski 37, Libri i Shërbimit, Nr. 93, dimensionet 3.94 cm
9. **MF-1496** Sobranie listov 1983, Triodioni Festiv, shek. XIV, Nr. 281, dimensionet 10.92 cm
10. **MF-1497** Vyazemski 124/4; 124/10, Pjesë nga "Orbelwski Triodioni", Nr. 6, dimensionet 0.48 cm

11. **MF-1498** p I 122, Evangelioni, shek. XIV (nga koleksione të ndryshme), Nr. 91, dimensionet 3.98 cm
12. **MF-1498** p I 26, Tipikoni i Jeruzalemit, gjysma e parë e shek. XIV, Nr. 274, dimensionet 10.30 cm
13. **MF-1500** Verkovic p I 102, "Orbelwski Triodioni", shek. XIII, Nr. 250, dimensionet 8.98 cm
14. **MF-1501** Sarafov p I, Parimeniak, fundi i shek. XII - fillimi i shek. XIII, Nr. 76, dimensionet 3.0 cm
15. **MF-1502** Sobranie listov 2736, Pjesë nga Libri i Shërbimit, shek. XV, Nr. 3, dimensionet 0.47 cm
16. **MF-1503** Nga koleksione të ndryshme - p I 72, Liturgjia Festive, shek. XV, Nr. 250, dimensionet 1.52 cm
17. **MF-1504** p I 33, "Liturgjia e Shën Joanit Krisostom", shek. XV, Nr. 30, dimensionet 1.80 cm
18. **MF-1505** Greci 70, Koleksion, shek. XII-XIII, Nr. 76, dimensionet 3.85 cm
19. **MF-1506** Verkovic G p I 104, Pjesë nga Otkoikh, shek. XIV-XV, Nr. 28, dimensionet 1.00 cm
20. **MF-1620** Dimitri Komatijan, Dorëshkrimi grek, Nr. 27, dimensionet 1.55 cm
21. **MF-1621** Evangelioni i Mateut, Linja për korrik, Parimeniak nga 1271 dhe të tjera, shek. XIV-XV, Nr. 36, dimensionet 2.35 cm
22. **MF-1915** Historia Bizantine, Kronika e logotehtit të madh Georgios Akropolites, 1863, Nr. 139, dimensionet 5.44 cm
23. **MF-1916** Historia Bizantine, 1862, Historia Romake e Nikiforos Gregoros, 1862, Nr. 317, dimensionet 11.89 cm
24. **MF-1917** F. I. Uspensky, Materiale për historinë e pronësisë tokësore në shek. XIV, 1883, Nr. 32, dimensionet 1.32 cm
25. **MF-XCIX/1186** Origjinali i Ikonës, shek. XVII, Nr. 108, dimensionet 4.10 cm

(BIBLIOTEKA E AN USSR - LENINGRAD)

1. **MF-1425**, Sirku 1 - Triodi i Postës (4.5.13 - Triodi i Luleve; 4.5.15-7 - Triodi i Postës; 4.6.17-9 - Triodi i Luleve; 6.19.11. Oktiokh; 4.5.20-12 - Riti i shenjtorëve; 4.5.21-13 - Linjë për qershor), XIII-XIV, numri 48, cm 2,25
2. **MF-1426**, t.5.23, 4.5.24, 4.5.11 - Sirku 15, 16, 3, XIII-XIV, numri 10, cm 0,81 (Apostulli, Psaëltiri, Apostulli i Pashkëve)
3. **MF-1427**, 4.5.12, Sirku 4, XIV, Triodi i Postës, numri 9, cm 0,85
4. **MF-1428**, 4.5.14, Sirku 6, XIII, Triodi i Postës, numri 13, cm 0,86
5. **MF-1429**, 4.5.16, Sirku 8, XIII, Triodi i Postës, numri 3, cm 0,31
6. **MF-1430**, 4.5.22, Sirku 14, XIV, Triodi i Postës, numri 4, cm 0,50
7. **MF-1431**, 13.1.4, Sirku 21, XIV, Triodi i Postës, numri 191, cm 7,65
8. **MF-1432**, 31.1.11, Sirku 26, XVI, Katër Evangjelistët, numri 231, cm 7,65
9. **MF-1433**, 13.1.13, Sirku 27, XIV, Apostulli, numri 206, cm 8,44
10. **MF-1434**, 13.1.18, Sirku 32, XVI, Triodi i Postës, numri 328, cm 11,80
11. **MF-1435**, 13.1.19, Sirku 33, XVI, Triodi i Postës, numri 339, cm 13,28
12. **MF-1436**, 13.1.20, Sirku 34, Linjë festash 1535, numri 295, cm 12,25
13. **MF-1437**, 13.1.21, Sirku 35, XIV, Triodi i Luleve, numri 322, cm 13,86
14. **MF-1438**, 13.1.22, Sirku 36, XVI, Linjë festash, numri 279, cm 11,18
15. **MF-1439**, 13.3.6, Sirku 42, XV, Oktiokh, numri 81, cm 3,11
16. **MF-1440**, 33.3.7, Sirku 43, XVI, numri 144, cm 6,32, Shërbimi i Shënjtë
17. **MF-1441**, 13.4.1, Sirku 44, XV, Linjë për janar dhe gusht, numri 280, cm 10,33
18. **MF-1442**, 13.5.12, Sirku 49, Historia e Aleksandrit të Madh, XVIII, numri 121, cm 5,25
19. **MF-1443**, 13.5.14, Sirku 51, Libri i Shënjtorëve me shtesa, XIX, numri 54, cm 2,37
20. **MF-1444**, 13.5.18, Sirku 55, Damaschini me shtesa, 1765, numri 184, cm 7,74
21. **MF-1445**, 13.6.16, Sirku 65, Sbornik Skazanix dhe Fjali të shenjta, 1796, numri 210, cm 8,00
22. **MF-1446**, 13.6.17, Sirku 66, Sbornik Slova dhe Mesime, 1824, numri 119, cm 4,70
23. **MF-1447**, 13.6.19, Sirku 68, Sbornik Slova dhe Skazanix, XIX, numri 218, cm 8,60
24. **MF-1448**, 13.7.1, Sirku 70, Sbornik i Shënjtë të Zoti, XIV, numri 13, cm 0,64
25. **MF-1449**, 13.7.3, Sirku 72, Shërbimi i Shënjtë, XVI, numri 127, cm 5,64
26. **MF-1450**, 13.7.4, Sirku 73, Katër Evangjelistët, XVI, numri 180, cm 7,20
27. **MF-1451**, 13.7.13, Sirku 75, Prologu poetik, XIV, numri 267, cm 10,86
28. **MF-1452**, 13.7.20, Sirku 80, Linjë për shtator, XVI, numri 8, cm 0,44

29. **MF-1453**, 13.8.2, Sirku 84, Prologu për gjysmën dimërore, gjysma e parë e XVI, numri 302, cm 11,77
30. **MF-1454**, 13.3.1, Jacemir 34, Bogoslovija Ioana Damaskini, XV, numri 131, cm 5,20
31. **MF-1455**, 13.3.14, Jacemir 41, Psaëltiri, XV, numri 179, cm 8,07
32. **MF-1456**, 13.3.16, Jacemir 43, Obihod me neumi, numri 16, cm 1,30
33. **MF-1457**, 13.3.17, Jacemir 44, Sbornik, XIV, numri 187, cm 7,07
34. **MF-1458**, 13.3.18, Jacemir 45, Sbornik Slova dhe Mesime, XV, numri 364, cm 13,36
35. **MF-1459**, 13.3.19, Jacemir 46, Sbornik i vitit 1448, numri 482, cm 17,16
36. **MF-1460**, 13.3.20, Jacemir 47, Sbornik, XV, numri 200, cm 8,00
37. **MF-1461**, 13.3.24, Jacemir 52, Sbornik, XVI, numri 118, cm 5,00
38. **MF-1462**, 13.5.19, Jacemir 83, Sbornik 166, numri 138, cm 6,45
39. **MF-1463**, 13.6.13, Jacemir 90, Sbornik i XV, numri 131, cm 5,67
40. **MF-1464**, 13.7.35, Jacemir 110, Grigori Çamblan, XIX, numri 123, cm 4,80
41. **MF-1465**, 13.7.11 etj., Jacemir, Fragmente, XIV-XIX, numri 28, cm 1,63
42. **MF-1516**, Evangelie apakros, 1495, numri 500, cm 20,70
43. **MF-1517**, Evangelie apakros, XIII-XV dhe të tjerë, numri 28, cm 4,00
44. **MF-1518**, Varlaam dhe Josifi dhe Stefanit dhe Ikniati, numri 239, cm 9,75
45. **MF-1519**, Evangelie apakros, 1495, numri 227, cm 9,18
46. **MF-1520**, Apostulli i Manuelov, XII, numri 6, cm 0,41
47. **MF-1520**, Apostulli i Manuelov, XIII dhe të tjerë, numri 26, cm 1,82
48. **MF-1524**, Damaskini me shtesa, 1765, numri 188, cm 7,58
49. **MF-1525**, Shërbimi i Shënjtë i Shestodiev, XVI, numri 129, cm 5,20
50. **MF-1526**, Damaskini me shtesa, 1686, numri 382, cm 16,18
51. **MF-1527**, Sbornik Novobolgarski dhe të tjerë, XI-XIX, numri 157, cm 8,81
52. **MF-1528**, Kronografi Zonari, XVI, numri 458, cm 20,81

INSTITUTI PËR LETËRSI RUSE - LENINGRAD

1. **MF-2567** – Ikonopisni zbërnik licevoj, shek. XVIII, f. 398, dm 21,40
2. **MF-1466** – Koleksioni V.I. Grigoroviç, Parimejnik, shek. XII-XIII, f. 107, dm
3. **MF-1467** – Grigoroviç nr. 4, Psalti, shek. XIII, f. 287, dm 15,40
4. **MF-1468** – Grigoroviç nr. 8, Evangelie Bojansko, shek. XII-XIII
5. **MF-1469** – Grigoroviç nr. 9, Evangelie aprakos, shek. XIV, f. 122, dm 4,20
6. **MF-1470** – Grigoroviç nr. 10, Fragmente nga Evangelie, shek. XIII-XIV, f. 39, dm

7. **MF-11** – Fragmente nga Evangelie, shek. XIV, f. 4, dm 0,16
8. **MF-1472** – Grigoroviç nr. 12, Fragmente nga Evangelie Dragino, shek. XIII, f. 20
9. **MF-1473** – Grigoroviç nr. 13, Fragmente nga Apostulli i Ohrit, shek. XII, f. 116, dm 4,70
10. **MF-1474** – Grigoroviç nr. 14, Fragmente nga Apostulli Slepçenski, shek. XII, f. 14, dm 0,50
11. **MF-1475** – Grigoroviç nr. 15, Fragmente nga Apostulli, shek. XIV, f. 4, dm 0,33
12. **MF-1476** – Grigoroviç nr. 16, Apostulli, shek. XIV, f. 192, dm 7,23
13. **MF-1477** – Grigoroviç nr. 18, Predikim nga Jovan Zllatoust, shek. XIII, f. 6, dm 0,26
14. **MF-1478** – Grigoroviç nr. 21, Zborni nga manastiri Zograf, shek. XIV, f. 39, dm
15. **MF-1479** – Grigoroviç nr. 23, Fragmente nga Prologu, shek. XIII, f. 9, dm 0,41
16. **MF-1480** – Grigoroviç nr. 24, Fragmente nga Prologu, shek. XVII, f. 23, dm 1,20
17. **MF-1481** – Grigoroviç nr. 31, Sinodiku Bullgar, shek. XIII-XVIII, f. 33, dm
18. **MF-1482** – Grigoroviç nr. 33, Fragmente nga Trebniki, shek. XII-XIII, f. 10, dm
19. **MF-1483** – Grigoroviç nr. 36, Fragmente nga Oktoiku, shek. XII-XIII, f. 6, dm 0,42
20. **MF-1484** – Grigoroviç nr. 38, Fragmente nga Triodi Post, shek. XIV, f. 5, dm 0,57
21. **MF-1485** – Grigoroviç nr. 39, Fragmente nga Triodi Post, shek. XIV, f. 9, dm 0,68
22. **MF-1485** – Grigoroviç nr. 42, Fragmente nga Linji Pashkore, shek. XIII, f. 5, dm
23. **MF-1487** – Grigoroviç nr. 44, Fragmente nga Linji për qershorin, shek. XIV, f. 5, dm 0,42
24. **MF-1488** – Tipiku i Jeruzalemit nga Hilendari, f. 246, dm 10,00
25. **MF-1595** – Apostulli i Slepçansk, shek. XII, f. 8, dm 0,73
26. **MF-1596** – Parimejnik, shek. XII, f. 102, dm 5,17
27. **MF-1597** – Apostulli i Ohrit, shek. XII, f. 115, dm 4,74
28. **MF-XCVIII** – Koleksioni makedonas-shqiptar me fjalorin e shoqëruar, P. Draganov, 1894, f. 1166, dm 5,38
29. **MF-1521** – Prolog për janar-shkurt, shek. XV, f. 37, dm 1,71
30. **MF-1522** – Mësim monastik, shek. XIV, dm 0,76
31. **MF-1523** – Prolog për maj-gusht, shek. XV, f. 19, dm 1,08
32. **MF-1529** – Evangelie aprakos, shek. XV, f. 3, dm 0,38
33. **MF-1530** – Psalti, shek. XVI, f. 346, dm 12,58
34. **MF-1531** – Pandektet e Nikona të Çernogorcit, f. 377, dm 14,18
35. **MF-1532** – Dioptra dhe Jeta e Andrej Xurodivog, shek. XIV, f. 50, dm 1,92
36. **MF-1533** – Shërbëtor, f. 52, dm 2,10
37. **MF-1534** – Triodi i agjërimet nga Lesnova, f. 20, dm 1,09
38. **MF-1535** – Koleksioni i fjalëve, f. 66, dm 2,71
39. **MF-1536** – Pateriku skit, f. 85, dm 4,24

40. **MF-1537** – Fragment nga Oktoiku, f. 8, dm 0,84
41. **MF-1538** – Fragment nga Tetraevangelik, f. 5, dm 0,52
42. **MF-1539** – Avva Dorotej dhe Simeon i Ri Bogoslllov, f. 249, dm 9,82
43. **MF-1540** – Pateriku skit, f. 14, dm 3,38
44. **MF-1541** – Evangelie, shek. XIV, f. 137, dm 5,17
45. **MF-1542** – "Zonara", f. 53, dm 2,49
46. **MF-1543** – Mësimi i Avvës Dorotej, shek. XIV, f. 252, dm 9,69
47. **MF-1544** – Shpjegimi i Psalti të Nikita të Iraklijs, 1345, f. 160, dm 6,84
48. **MF-1545** – Bisedat e Shën Gregorit Papa Romak, shek. XV, f. 231, dm 9,25
49. **MF-1546** – Sinodiku, shek. XV, f. 164, dm 7,00
50. **MF-1547** – Çetvorevangelie, shek. XV-XVII, f. 35, dm 3,19
51. **MF-1548** – Fragmente të teksteve të ndryshme, shek. XIV-XV, f. 142, dm 5,08
52. **MF-1549** – Psalti, shek. XV-XVI, f. 176, dm 6,62
53. **MF-1550** – Çetvorevangelie, shek. XV-XVI, f. 253, dm 10,14
54. **MF-1551** – Zborni, shek. XIII-XIV, f. 116, dm 4,14
55. **MF-1552** – Çetvorevangelie, shek. XV-XVI, f. 190, dm 6,28
56. **MF-1553** – Fragmente nga Parenezi dhe Linja, shek. XIV, f. 40, dm 1,62
57. **MF-1554** – Kopje të akteve të manastirit Pavlovski, f. 28, dm 1,14
58. **MF-1555** – Shën Ioani Lestvici, 1384, f. 5, dm 0,29
59. **MF-1557** – Koleksioni i fjalëve të Maksim Ispovednik, f. 5, dm 0,29
60. **MF-1558** – Pandektet e Nikona të Çernogorcit, shek. XVII, f. 773, dm 32,74
61. **MF-1559** – Oktoiku, shek. XV, f. 159, dm 6,63

MUZEU I HISTORISË SHTETËRORE - MOSKË

1. **MF-1556**, Pjesë nga Triodi, flet. 15, cm 0,74
2. **MF-1599**, Psalteri Narovski, shek. XIII, flet. 281, cm 11,05
3. **MF-1603**, Triodi Hhludov, shek. XIII, flet. 205, cm 8,32
4. **MF-1604**, Parimejniki Hhludov, flet. 170, cm 6,49
5. **MF-1615**, Pjesë greke të dorëshkrimeve të Dimitriya Khomotijian, flet. 1302, cm 31
6. **MF - 1824**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr.1 shek XVI, flet, 431 cm
7. **MF-1824**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr. 1, shek. XVI, flet. 431, cm
8. **MF-1825**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr. 7, shek. XV-XVI, flet. 387, cm 14,69
9. **MF-1826**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr. 20, shek. XIV-XV, flet. 243, cm 9,15

10. **MF-1827**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr. 20, shek. XVI, flet. 358, cm 13,63
11. **MF-1828**, Dorëshkrime nga koleksioni Khudov, dorëshkrimi nr. 31, shek. XIV, flet. 271, cm

INDEKS EMRA PERSONAL

A

- Abdul Azizi - sulltan
- Abdul Mehdiji - sulltan
- Akif-pasha
- Aksakov I.S.
- Aleksandër
- Aleksandër II - perandor
- Aleksandër i Madh
- Aleksandrov
- Alekseev, S.T.
- Amuliq I. (Demaison)
- Amfiteatrov, A.
- Andraši - grof
- Andrejev, L.
- Antonović, N.
- Anfim - eksark
- Atanasov, Marko

B

- Balkanova S. - mësuese
- Barbie, A.
- Bashmakov (Veshchij Oleg)
- Beliq, A. I.
- Belo, Jusuf Ali
- Belorusov
- Vehtereviq, V.
- Biskuchio, Nikolaj
- Biskuchio, Pjotr
- Biskuchio, Silvio
- Blagoev, S.
- Bobatinov, H.
- Bogdanov, V.
- Boguçarski, V.
- Bodoën de Kurtene, I. A.

- Brzanov, B.
- Bulgari, Leonidas

V

- Vavsi Efendi
- Vega
- Vezankov, A.
- Vezankov, V.
- Vezankov, V. S.
- Vezankov, K. I.
- Vezankov, Stojan
- Benedikti - mitropolit
- Verkoviq, E.
- Verkoviq, S.
- Viktorov-Toporov, V.
- Vjazemski
- Vlaso, Erkylus (Irakli)
- Vlahov, D.
- Vodovozov, V. V.
- Vojdanov, S.
- Vukaloviq, Luka
- Vulgaris, L.

G

- Garibaldi
- Ganem, Khalil
- Gençiq, G. A.
- Georg I
- Georgiev
- Georgiev, Bone
- Gilferding, A. F.
- Ginovski, Panajot
- Grigorev, Dionisi
- Vezankov, V.I.
- Grot, K. J.
- Guchkov, N. I.

D

- Danilov
- Delçev, G.
- Demjanis
- Derzhavin
- Dijamandiev
- Dijamandiev, V.
- Dimitrov, Gj.
- Dimov, Atanas
- Dimov, D. H.
- Dimov, N.
- Dolobko, M.
- Draganov, P. D.
- Drinov, M.
- Dugin, M. L.
- Duhovetski, F.

Gj

- Gjoloviq, A. S.

E

- Elisaveta I
- Erentalj

Zh

- Zharkoviq, S.
- Zheçkin, St.
- Zinzifov, R.

Z

- Zaharievq, T. Z.
- Zografski, Arseni
- Zuev, V. I.
- Zukale

I

- Ivanoski, V.
- Ignatjev, N. P.
- Izvoljski, A. P.
- Ilievska, K.
- Iljin, S.

- Insarov, H. G.

J

- Jagiq, I. V.
- Jakubovski, N. F.
- Yankov
- Jacemirski
- Juzhanov, E. P.
- Jusuf-bej

K

- Kabakçiev, Hr.
- Kalmikov, A.
- Karavelov
- Karlova, M.
- Kaçanovski, V. V.
- Kašincev, I.
- Kiril (i Metodi)
- Kirjazovski, R.
- Kirov, Dimitri
- Kovalevski, E. P.
- Kovalevski, I. M.
- Kozma - arkimandrit
- Kolarov, V.
- Kondakov, N. P.
- Kondratjeva, V. N.
- Konstantinov, Hristo
- Konstantinović, G.
- Korablev, V. N.
- Kornilov, F. P.
- Krasnojen, M.
- Koçubinski, A. A.
- Kunci, A. A.

L

- Lavrov, P. A.
- Lagovski, A. E.
- Lamanski, V. I.

- Lape, L.
- Lape, A.
- Lenin, V. I.
- Leroy, A.
- Leonidas, Vulgaris
- Lobanov - Rostovski
- Ljapunov, B. M.
- Ljashçenko, A. I.

Lj

- Ljudevit, S.

M

- Magnes, Daniil
- Maksimov, V.
- Majkov, V.
- Makedonski, Aleksandar
- Margarit, Apostol
- Markov, D. P.
- Markov, Ilija
- Markov, Iljo
- Meletie - mitropolit
- Miladinov, D.
- Miladinova, Carevka
- Miladinovci - vëllezërit
- Milan, knez
- Miletiç
- Miloradović, M.
- Miljukov, P.
- Mirçev, J.
- Misirkov, K.
- Mitrov, A. K.
- Mithad
- Mihajlovski, konsull
- Mihajlovski, St.
- Mihajlovski
- Mišev, K. D.

- Mošin, V.

M

- Murad-bej
- Musevic, P. F.
- Mustoksidi - konsull
- Musheviq, Marko Atanasov

N

- Nastiq
- Natanael, mitropolit
- Nait, F.
- Neqljudov
- Nesnin-bej
- Nijazi
- Nikola I
- Nikolaeviq, F. A.
- Nikolov
- Nichota, N. K.
- Nikifor, jeromonah
- Nodo, Lj.
- Noshcev, I.

O

- Obshchij, Isak R.
- Obrenoviq, M.
- Omer Fevzi-pasha
- Onken
- Ofenberg

P

- Palauzov, N.
- Paljmov, P. S.
- Panica
- Paranxi, Georgi
- Paranxi, Dimitri
- Pauli, G.
- Pantelejmon, jeromonah
- Pelagiq, V.

- Peljski, K.
- Perovski - Petrovo - Solovo, M. M.
- Petar I
- Petkov, Ceko
- Petković
- Petkovski, R. T.
- Petrov, Gj.
- Pirinski, G.
- Popov, A.
- Popov, N. A.
- Popov, Nil
- Preklonski
- Prlichev, G.
- Protogerov
- Puleski, Gj.
- Putjata, A. D.

R

- Radev, P.
- Razdov, A.
- Rachinski, A. V.
- Recli, Eliza
- Ristovski, B.
- Rittih, A. F.
- Romanis, K.
- Rostkovski
- Rostovski, A.
- Rusulençiq, R.

S

- Saib-pasha
- Samuel
- Sandanski, J.
- Sapunov, S. N.
- Sarafov, B.
- Sementovski-Kurilo, D. K.
- Semiz, D. I.

- Siljanov, G. A.
- Simeon, arhimandrit
- Sirku
- Smjelkov, V. M.
- Sprostanov, N. S.
- Stamenković
- Stanišev, K.
- Staniševa, S.
- Statelov, A.
- Stoenova, A. S.
- Stoilov, M.
- Stojanović, L.
- Stojanović, N.
- Stojković, Stojan
- Ston (Miss Ston)
- "Strannik"
- Strašimirov, A.
- Stremjaga
- Surin, N.
- Sukhomlinov, M. I.
- Scardiacus

T

- Teplov, V. J.
- Terziovski, R.
- Todorovski, G.
- Trajanovski, A.
- Timaev, E.
- Timov, S.

Ć

- Ćamil-bej

U

- Uzunović, H.
- Uljanov, M. K.
- Umbarov, P.
- Undoljski

- Uspenski, P.
- Uspenski, F. I.

F

- Fadeev, R.
- Fevzi-pasha, Omer
- Fedorov, P. V.
- Ferdinand
- Firmilian

H

- Halil, Ganem
- Hamid, sultan
- Haždijimov, D.
- Hitrovo, M. A.
- Hrisandu, igumen
- Hristov, N.
- Hubmaer
- Husni-pasha

C

- Cankov
- Cereteli, A. I.
- Tsoncev
- Tsutsev, Iv. K.

Ç

- Čupovski, D.
- Čupovski, P.
- Čhenkeli, S. D.

Sh

- Shapkarev, K.
- Shakhmatov, A. A.
- Shakh-Paroniant, L. M.
- Shemsi-pasha
- Shishmanov, I. D.
- Shofman, A. S.

EMRA GJEOGRAFIK

A

- Austria: Austri
- Austro-Hungary: Austro-Hungari
- Adrianople: Adrianopoli
- Akron: Akron
- Albania: Shqipëri
- America: Amerika
- England: Angli
- Athens: Athinë
- Athos: Athos

B

- Balkan (Balkan Peninsula): Ballkani
(Pallati i Ballkanit)
- Belgrade: Beograd
- Berdyansk: Berdjansk
- Berlin: Berlin
- Berat: Berat
- Berovo: Berovë
- Bitola: Bitola
- Bogashevo: Bogashevë
- Bosnia and Herzegovina: Bosnje dhe

Hercegovinë

- Bulgaria: Bullgari
- Bucharest: Bukuresht
- Buhlau: Buhlau

V

- Veles: Veles
- Vienna: Vjenë
- Voden: Voden
- Vozarci, Volos: Vozarci, Volos

G

- Galichnik: Galicnik
- Gevgelija: Gevgjelia
- Germany: Gjermani

- Golem Reka: Reka e Madhe
- Gorna Reka: Reka e Epërme
- Gostivar: Gostivar
- Greece: Greqi

D

- Debar: Dibra
- Dolna Reka: Reka e Poshtme
- Drach: Drač
- Dupnica: Dypnicë

E

- Europe: Evropë
- European Turkey: Turqi

Evropiane

- Elbasan: Elbasan
- Epirus: Epir

Ž

- Geneva: Gjenevë
- Zitoshi: Zitoshi

Z

- Zagreb: Zagrebi

I

- Italy: Itali

J

- Yugoslavia: Jugosllavi

K

- Caucasus: Kaukaz
- Kazan: Kazan
- Kale: Kalë
- Canada: Kanada
- Karas (Black Sea): Karas (Deti i

Zi)

- Kagul: Kagul
- Kiev: Kiev
- Cyprus: Qipro
- Kičevo: Kicëvë

- Korça: Korçë
- Koçani: Koçan
- Kratovo: Kratovë
- Kriva Palanka: Kriva Palankë
- Crete: Kretë
- Kruševo: Kruševo
- Kukuš: Kukës
- Kumanovo: Kumanovë

L

- Larissa: Larisa
- London: Londër

M

- Macedonia: Maqedoni
- Asia Minor: Azia e Vogël
- Little River: Lumi i Vogël
- Mariovo: Mariovë
- Milan: Milano
- Michigan: Mëxhigan
- Moscow: Moskë

O

- Odessa: Odessa
- Thrace: Trakë
- Ohio: Ohio
- Ohrid: Ohër
- Ohrid Lake: Liqeni i Ohrit

P

- Paris: Paris
- Petrograd (Petersburg, Leningrad):

Petrograd (Petersburg, Leningrad)

- Plamen: Plamen
- Ploiești: Ploiești
- Poltava: Poltava
- Postol: Postol
- Prilep: Prilep

R

- Radoviš: Radoviš
- Revel: Revel
- Resen: Resen
- Romania: Rumani
- Russia (USSR): Rusia (SSSR)

S

- USA: SHBA
- Saint Vrach: Shën Vrak
- Serres: Serres
- Skopje: Shkup
- Slovenia: Slloveni
- Selanik
- Sofia: Sofje
- Serbia: Serbi
- Spanjë
- Staro Nagoriçani
- Strugë
- Strumicë

T

Thesali
Tikveš
Trakia
Trnovo
Turqi (Perandoria Osmane, Perandoria
Turke)

F

Francë

H

Harihan
Harkiv
Kroaci

C

Carëvo

Carigrad:

Cetinje: Cetinjë

Ç

Çikago

XH

Xhumaja

KRONOLOGJIK

1711
MF-1049

1712
MF-1049

1715
MF-1049

1758
MF-1049

1840
MF-2800, 1045

1844
MF-1045, HS dbl 1073

1845
MF-1045, HS dbl 1073

1846
MF- HS dbl 1073, 2800, 1045

1847
MF-1045

1851
MF-HSVI/1146, 319

1852
MF-319

1853
MF-1045

1854
MF-1049

1855
MF-1049

1857
MF-319

1857
MF-1046, 319

1858
MF-320

1859
MF-HSVI/1146

1860
MF-HSVI/1146, 320

1861
MF-1050, 1049

1862
MF-1046, 1050, HSVI/1146

1863

MF-1046, 1050, HSVI/1146

1864

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 1046, 1050, HSVI/1146, 505

1865

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 1046, 1050, HSVI/1144

1866

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 1046, 1050

1867

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 1046, 1050, 1045, 2800

1868

MF-1046, 1050, 1045, 319, 320, 2800, 1049

1869

MF-1050, 1045

1870

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 1050, 1045, HSVIII/1-23

1871

MF-1046, 1050, 1045

1872

MF-1046, 1050, HSVI/1146, 1045, 2800

1873

MF-1045, 2800, 1046, 1050, 1045

1874

MF-1046, 1050, 1045, 505

1875

MF-1046, 1050

1876

MF-1046, 1050, 1045, 320, 2800, 1052, 1059, 1062

1877

MF-1045, 2800, 1049, 1057, 1063, 1062

1878

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 104

1879

MF-559 (1044, A, B, C, 1048), 2800, 1045

1880

MF-559 (1044, A, B, B, 1048)

1881

MF-559 (1044, A, Б, В,
1048), 320, 1049

1882

MF-XCVI/1146, 1920

1891

MF-XCVI/1147, 1045, 2800

1883

MF-1049

1884

MF-1920

1885

MF-4375, 319, 320, 1920,
XVIII/1169

1886

MF-XCVI/1147, 319, 320,
2800, 1056

1887

MF-1927

1888

MF-1927, 1045, 2800, 1049,
XCVI/1144

1890

MF-XCVI/1147

1892

MF-559 (1044, A, Б, В, 1048)

1893

MF-320, 1060

1895

MF-1927, 1055, 1062, 1053

1896

MF-1927, 1055, 1062, 1053

1897

MF-1920, 1052, 1063, 1053

1898

MF-1053

1899

MF-1927, XCVI/1144, 1062

1900

MF-1055

1901

MF-XVIII/1170, 1927, 1920,

1055, 1053 1902

MF-319, 320, 1920, 1063, 1055, 1056, 1060, 1053	1911
1903	MF-1061, XCVI/1145, 320, 1920
MF-1061, XCVI/1145, 1927, 4375, 319, 1920, 1052, 1063, 1055, 1056, 1060, 1062, XCVIII/1165, 1053	1912
1904	MF-1061, XCVI/1145, 1927, 319, 1920, 1063, 1253, XCVIII/1165
MF-XCVI/1145, 1927, 319, 320, 1920, 1055	1913
1905	MF-319, 320, 1920, 1063, 1055, XVIII/1169, 1056, XCVIII/1165
MF-XCVI/1145, XVIII/1170, 1927, 10.49, 1060, 1059, XCVIII/1165	1914
	MF-319, 320, 1920, 505, 2799, XCVIII/1165
1906	
MF-1920, 1060, 1062	1915
1907	MF-319, 320, 1920, 1057, 2799, 1055, 1253, 1056, 1064
MF-XCVI/1145, 1920, 1063, 1056	1917
1908	MF-1056
MF-1927, 1920, 1052, 1058, 1063, 1055, 1059	1922
	MF-1063
1909	
MF-1927, 319, 1920, 1052, 1063, 1062	

1910

MF-319, 1049, 1063, 1062

1927

MF-1059

1934

MF-2059, 1059

1928

MF-2059

1935

MF-2059, 1059

1929

MF-2059

1936

MF-2059

1930

MF-2059

1939

MF-1057

1932

MF-2059

1960

MF-1063

1933

MF-2059

1963

MF-1060

TEMATIK

Luftërat

Luftërat Ballkanike: MΦ-1063, 1055, 1253, XVIII/1169, 1056, 1064, 1059

Lufta e Parë Botërore: MΦ-1063

Kryengritjet

Rezistenca kundër pushtetit turk në

Maqedoni: MΦ-1046, 1050, 320, 1253, XVIII/1169, 1056, 1060, 1053

Kryengritja e Kresnens: MΦ-1253

Kryengritja e Ilindenit: MΦ-1063, 1253, 1054, 1062

Kryengritja e Razllovecit: MΦ-1253

Hartat gjeografike: MΦ-319, 1052, 1063, 1253, 1056, 1059

Pushtetet e Mëdha dhe Maqedonia

Austri-Hungaria: MΦ-1063, XVIII/1169, 1060, 1053

Rusia: MΦ-1063, XVIII/1169, 1060, 1064, XCVIII/1165, 1053

Shtetet Perëndimore të Evropës: MΦ-1063, 1055, 1253, 1064, XCVIII/1165

Ndihma Ruse për Kishat dhe Shkollat

Maqedonase: MΦ-559 (1044, A, B, V dhe 1048), 1046, XCVI/1146, 1920

Korespondenca Diplomatike: MΦ-1046, 1050, XCVI/1147, 505, 1063, 1060

Marrëveshjet

Marrëveshja e Berlinit: MΦ-559 (1044, A, B, V dhe 1048), 1063, 1253, 1062

Marrëveshja e Bukureshtit: MΦ-1063, XVIII/1169, 1059

Marrëveshja e Mirçshtetit: MΦ-1052, 1063, 1253

Marrëveshja e San Stefanit: MΦ-1253, 1062,

1053

Konferenca e Stambollit: MΦ-505, 1062

Shoqëri

"Shqipëria e Mirë" - Sofje: MΦ-1059

Shoqëria për Ndihmën e Ndërsjellë

Sllave: MΦ-1055

Shoqëria e Bashkimit Shkencor Sllav - Petrograd: MΦ-10-55

"Shoqëria Maqedonase" - Seres: MΦ-1049

Shoqëritë Maqedonase në Bullgari: MΦ-1053

Komiteti Maqedonas: MΦ-1059

Shoqëria Maqedonase - Sofje: MΦ-1053

Shoqëria Maqedonase-Edrenase në Kallë: MΦ-320

Shoqëria Sllave e Moskës: MΦ-1049

"Shqipëria Maqedonase e Rosisë"

Shoqëria: MΦ-1920

"Silogos": MΦ-1049

Shoqëria Sllave - Petrograd:

- Shoqëria Shkencore-Lettrar Sllavo-Maqedonase në Petrograd 1902-1912, e cila u riemërua në Shoqërinë Kombëtare Shkencore dhe Edukative Maqedonase-Sllavo "Shën Kirili dhe Metodi": MΦ-1064, 319, 1920

Emigrimi

Emigrimi Maqedonas në Rusi: MΦ-1055

Kolonia Maqedonase - Petrograd: MΦ-XVIII/1169

Studentët Maqedonas në Rusi: MΦ-559 (1044, A, B, V dhe 1048), XCVI/1146, 319, 320, 1920, 2800, XCVIII/1165

Emigrimi Maqedonas në Amerikë: MΦ-

320, 1059, XCVIII/1165
Shoqëritë Maqedonase në Emigrim MPO
(Grupet Progressive Maqedonase) MNS
(Bashkimi Popullor Maqedonas): MΦ-1059
Shoqëri Revolucionare Maqedonase
Lëvizja Revolucionare në Maqedoni: MΦ-
1061, 1049, 1058, 1057, 1063, 1055, 1253,
1056, 1060, 1059, 1062, 1053
Afera "Misis Ston": MΦ-1053
VMRO: MΦ-320, 1058, 1057, 1063, 1253,
1058, 1060, 1059, 1062, 1053
Grupi i Seres: MΦ-1063
Atentatet e Selanikut: MΦ-1060
Organizata Revolucionare e Selanikut: MΦ-
1062
Revolucioni i Rinisë Turke: MΦ-1052,
1057, 1063, 1253, 1059, 1062, 1053
**Çështja Kombëtare në Maqedoni dhe
Bullgari:** MΦ-1059
Çështje Kombëtare dhe Fetare
Lufta Kishore (Përplasjet fetare): MΦ-1046,
1050, 319, 1049, 1062
Çështje Kishore: MΦ-559 (1044, A, B, V
dhe 1048), 1050, 1053
Parti
Partia Komuniste Bullgare: MΦ-1059
"Uniteti dhe Progresi": MΦ-1062
Partia Komuniste e Jugosllavisë: MΦ-1063
Bashkimi Social-Demokrat Revolucionar
Maqedonas: MΦ-1059
"Turqia e Re": MΦ-1053
Partia Federative Popullore: MΦ-1057,
1063, 1059, 1062
Shënime për Rrugët e Maqedonisë: MΦ-
559 (1044, A, B, V dhe 1048), 1046, 1050,

1045, 320, 2800, 1049, XCVI/1144,
XCVIII/11-23, 1063, 1056, 1062
Përgjimi: MΦ-1046, XCVI/1145,
XVIII/1170, 1045, 319, 1920, 1055,
XLVIII/1165, 1053
Gjendja në Maqedoni
Gjendja politike, ekonomike dhe
shoqërore në Maqedoni: MΦ-1046, 320,
505, 1058, 1057, 1063, 1055, 1253,
XVIII/1169, 1056, 1060, 1059, 1062,
XCVIII/1165, 1053
Industria: MΦ-1050, XCVI/1147, 1057,
1062
Artizanati: MΦ-XCVI/1147
Bujqësia: MΦ-XCVI/1147, 1063,
XCVI/1147, 1063, XVIII/1169, 1056,
1059, 1062
**Transporti - ndërtimi i rrugëve dhe
urave:** MΦ-1046, 1050
Tregtia: MΦ-1050, XCVI/1147, 319,
1087
Financa: MΦ-1053
Arsim dhe Kulturë
Arsimi - shkolla sllave: MΦ-559 (1044,
A, B, V dhe 1048), 1046, 1050,
XCVI/1146, 319
Kultura - etnologji - etnografi: MΦ-
1046, 1927, 4375, 1045, 1920, XC dbl
1073, 2800, 1063, 1056, 1060
Figura kulturore: MΦ-1050,
XCVI/1145, XVIII/1170, 1927, 1045,
319, 1920, 2800, 1058
Gjuha: MΦ-XCVIII/1165
Punëtori i jashtëm: MΦ-XCVI/1147
Migrimi i popujve të Ballkanit: MΦ-

1063, XVIII/1169

Represaliat nga pushteti turk në

Maqedoni: MΦ-1046, 1050, 1061, 1063, 1253, 1056, 1053

Reformat në Maqedoni: MΦ-1046, 1050, 1061, 505, 1052, 1063, 1253, 1056, 1060, 1059, 1062, 1053

Marrëdhëniet Ruso-Turke: MΦ-505, 1052

Të dhëna statistike për Maqedoninë: MΦ-559 (1044, A, B, V dhe 1048), 1046, 1050, XCVI/1147, 1061, XCVI/1146, 319, XCVI/1144, 1063, 1253, 1056, 1059

Propaganda

Propagandat e huaja: MΦ-319, 1049, 1058, 1057, 1063, 1253, XVIII/1169, 1056, 1060, 1059, 1062, 1053

Bullgaria: MΦ-1061, 1058, 1055, 1253, 1056, 1053

Greqia: MΦ-1046, 1050, 1058, 1055, 1253, 1056, 1062, 1053

Romane: MΦ-1050, 1056, XCVIII/1165, 1053

Serbia: MΦ-1061, 1055, 1253, 1056, 1062, 1053

Franca: MΦ-1046, 1058, 1063

Propaganda fetare në Maqedoni: MΦ-1046, 1050, 1049, 1057, 1053

Katolike dhe protestante: MΦ-XVIII/1169, 1056

Administrata shtetërore turke

Turqia (Perandoria Osmane): MΦ-XCVIII/1165, 1053

Administrata: MΦ-1046, 1050, XCVI/1147, 1253, 1062, 1053

Taksa: MΦ-1046, 1050, XCVI/1147, 1058,

1063, 1053

Burgu turk: MΦ-1062, 1053

FILMIMEgrafi, portrete: MΦ-1253